

הנחנת ערב ספח

תקעד אור לארבעה עשר מיד אחר תפלת ערבית הלך לבדוק תחמץ ואור הנר לבדיקה הי' משעוה וקודם הבדיקה כבר ידעו בני ביתו להניח עשרה פתיתי חמץ (כמבואר בסידור רא"י) ולחלקן בשלושה בתים אותן שהוא הי' בעצמו בודק אותם וכרע ושכב עד לארץ לבדוק תימב בחורין ובסדקין ובדק בשלושה חדרים ובשאר חדרים עשה שלוחים אשר עמדו לפניו בעת שהי' סבך על ביעור חמץ ויצאו בברכתו (א)

תקעה התם כעצמו על השמר מכירה שנעשה לביתו והמכירה נעשית ע"י נאמן ביתו ועיין בספרו שעד יששכר (מאמר זמן חיותינו אות 5"ז) שאבותינו הקדושים וכן זקינו מצד אמו בני הגה"ק מראפשיץ (בע"ז דוד קדוש) זי"ע דקדקו שיהי מה למכור בשמר המכירה לנכרי מקודם ספח וכתב רבינו שם מעמם עפ"י גנלה כיון שצריכים ליוחר ממשהו חמץ גם מכל יראה היינו מדרבנן גם כשבימלו ולכאורה הוא דבר שאי אפשר ממשהו ממש בחורין ובסדקין אשר לא ימלם כמעט ואם נאמר שימכרם לנכרי הרי לא חל המכירה על הפרורין משהו כאלו שאין בהם שום פרוטה ועל זה העצה למכור בשמר מכירה איזה דברים בשו"ין (שיש בהם חשש חמץ עפ"י ש"ע כג"ל) ודרך אנכ כותבין בשמר מכירה גם על הפרורין שבין הסדקין בכלים המוצים (ב) וכיוצא ועי"ז חל המכירה גם עליהם והוויין של נכרי ועי"ז נזחר ממשהו חמץ גם מכל יראה דרבנן כג"ל עכ"ל ק והחמץ בביתו נמכר עוד קודם אור לארבעה עשר לפני זמן בדיקת חמץ בכרי שלא יהי' זקוקים לבדוק בחדרים הנמכרים ונשכרים לנכרי לנכרי אין נבגמים משתמשים בהם כל ימי החג

תקעו בער"פ חקדים לתפלת שחרית ולא למד בתהמליין או כדרכו בקודש (עין לעיל סי' ט"ג) ואמר שאין פנאי ללמוד עכשיו רק במחשבת וסעם מיני מזונות בסיום מסכ' שהי' לו אז (כי הי בכור הבא אחר נפלים ע"ן בתולדות רבינו) ועיין בספרו (נמוקי או"ח סי' ת"ע) מה שהורעיש על הקונטרס פאר יצחק שאסף ספורי מעשיות ומביא שם מצדיק א שאמר כי מעות סופר הוא במוש"ע שבמקום הבכורות מתעני"ם בער"פ צ"ל מתענגי"ם. שהוא רק מפיחי כוזבים והי' כוזב"כ בלדתה מולדת הוץ ושוא כי הוא נגד חירושלמי המובא בפמ"ג (אשל אברהם ס"ג) בשם תמר"ה דר לוי גם חמץ לא אכל בער"פ משום דהי' בכור עייש"ה

(א) מ"ש כיצד לחבירו שנוכר לחג חספה. בשרי עיין בשערי מצד זמן ודעותיו

אות ל ד מ"ש בזה.

(ב) (עין דריה סימן קכ"ב ס"ק ד')

תקעו כשחניע זמן שריפת חמץ בבוקר עשו מדורה בחצירו והשליך בעצמו את החמץ וגם חתה בהמדורה אילך ואילך שתתא שלהבת עולה יפה ואמר כל חסירא וגו' ושפך דמעות כאמירת היה"ר הסבואר בסידור כשם שזכינו וגו' כן נזכה לכער החיצונים וגו' וגם שמעו ממנו אז כמ"פ עד שלא נשרף החמץ שאמר חלשון כלהבת תלחם רשעים וכה ה' (א) ואחר שריפת דחמץ הי' בודק ומנקה כעצמו בארנויות בין הכתבים כיוצא וגם את כיסי בגדיו (טאשין) שלא יהא בהם שום פידור מהמזת

תקעה כחצות היום בער"פ נכנס לאפיית מצות של מצוה בלבוש השפריימיל על ראשו ובעת ההתחלת במדידת הקמה לתוך הקערה של חלישה אמר בשעת טובה" והתחיל בקול נאדר בקודש לומר הללוי הללו עבדי ה' וגו' וכל סדר אמירת ההלל עם הציבור בשעת האפיה בככיות נוראות ולבת אש ממש מרפסין איגרא אשרי אוזן ששמעה כל זאת וכשחל ער"פ בשבת לא אמרו הלל כאפיית המצות בעש"ק שהוא יום י"ג בניסן (עין תשו' מנחת אלעזר ח"א סי' נ"ט)

תקעם המצות הי' עורכים ונאפים בכית התבשיל שבהצירו לכל חשנה שהי מהחדרים אשר נמכרים ונשכרים להנכרי כחשפור סכירה (עין לעיל סי' תקע"ד) ואחר גמר האפי' נשארו שם כל הכלים עם שירי ופרורי הבצק שעליהם ונסגר לנסרי עד אחד חפסה

תקפ הפרשת חלה ציוה לעשות מיד בשמביאין המצות לכירתו ולא ימתינו על ערב פסח ולהחמיץ המצוה כן ציוה ידקדק להפריש מצוד שלימה (לחוש לדעת מהרש"ל בתשו סי' נ"ח דריבא דמצרפין כסל אחר אפי' לא מהני שיטול מעט מא' אלא צריך להפריש מהם עונה שלימד עיין מזה בחס יעקב סי' תנ"ו בסוף דסי' ובשע"ת סק"ג) ומתמצות שנאפו בער"פ הופרש החלה תומ"י אחר האפי

תקפא. אחר אפיית המצות ושכבר הופרש מהם חלה הי' מחלק ממצות דיומא ומשנאפו מקדם לרכים מאנ"ש בהעיד ולהעזורים באפייתן וכן כליל א' דפסה אחר תפלת ערבית רבים באו לאתלו והי' מחלק ונתן לכ"א א' או ב מצות ולהחביבים ומקורבים אליו עוד יותר לצרכי דסדר התקדש חנ.

מנהגי ליל ספח

תקפס. בערב ספח בכניסת ליל ספח התחילו להתפלל מנחה קרבנות (אפי' כשהל בשבת קודש לא אמרו חזרו ולא ביש נוהגין גם כשהל בחול לומר חזרו מפני שנזכר בו יאמר נאולי ה' והוא סגרג ספרד ונזכר בסדר דיום ורבינו לא נהג כן רק כמו שאר יו"ט) אחר תפלת מנחה אמרו סדר קרבן ספח (כנזכר בסדר דיום ומובא בשלח"ק ועיין נ"ל בסידור יעב"ץ ובדרך מקוריד ובמנהגי חג"א בשערי דחיים) כנדפס במחזורים וסידורים ואח"כ מערכית.

תקפס אחר תפלת ערבית בליל ראשון ובליל ב' דפסח (א) ח' גומריין הלל בציבור בברכה תחלה וסוף וכשהל ליל ראשון דפסח בשבת אמרו מקודם ויכולו בקול רם (ב) ולא ברכת מעין שבע רק אחר ויכולו התחילו סיד לומר הלל

תקפס לעריכת הסדר בא אל שלחנו הסחור (מעוסף בקיטל אפי' בשנה ראשונה אחר פטירת אביו הנח"ק ו"ל ואמו הצדיקה ע"ה לא שינה וישב בקיטל וברסיבה כדעת רמ"ז בס' תע"ב (א)) ומלית על כתיפו (וכבר

תקפס (א) לומר הלל בציבור בברכה בליל ראשון דפסח וכן בליל שני מוכא בסור סי' תע"ג וב"י שם דמקורו ממס' סופרים ונהגה הרמ"א ו"ל סי' תפ"ז סעיף ד' כתב ראין אנו נוהגים כן ע"כ. אבל כבר מבואר בגדולי דבוחינו ו"ל חכמי חיים ו"ל ועוד ברבדבר שמבואר להרא ברברי מרן האר"י ו"ל מותר גם לבני אשכנז לשנות שהוא שער החולל לכל הי"ב שערים ובפרט לענין הלל לומר בליל ספח הסעיין בסידור האר"י יראה נודל סעלתה ומי שאינו אוסר הלל הרי הוא משנה מסדר המדרגות שנבנסים בלילה זו ועיין בשער הכונות וכן בפרי עץ חיים שער כ"א חטעם שאומרים הלל בלילה זו לפי שבשאר יו"ט ושבת עולין העולמות במדרגות מדרגה אחר מדרגה בכל תפלה ותפלה משא"כ בליל ספח שעולין בפעם אחת כל המדרגות והוא ע"י תפלת ערבית ולסיבה זו אומדין הלל נמור בליל ספח ע"כ. וכבר מבואר לומר הלל בציבור בליל ספח בחיכונים (תיקון י"ג) וכבר נפסק להלכה ברברי הפוסקים במקום שיש פלוגתא בין הפוסקים ברבי הוזהר יכריע (כאשר מבואר בזה בעזה"י בספרי מאסף לכל הפהגות ח"ב סי' כ"ה ס"ס צ"ו ובה"א סי' ג' ס"ס י"ה וכן בספרי מקראי קודש) ועיין נ"ל בסאירי טובה ל"ח ע"א שיש מברבין לפניו בליל ספח בהלל ואף אנו נסמכים לכך ע"כ. ועיין בדבדי מרן החיד"א ו"ל בעבודת הקודש (במז"ב אות ר"ז) שלמנור ההלל בבהכ"נ סודו רם ונשא וכתבו ו"ל שאף אם הוא בעיר שאין אומרים אותו יכול לאומרו ולברך ביחיד ועשו בעצמן כמה דבנים מעשה ע"כ. וכן כתב בספרו דגדול ברכי וספ' בס' תפ"ו אות ח' ובשירי כרכר שם כותב בשם הרמ"ע ו"ל באלפסי זוטא כ"י פרי' ב"ס דחמדקס במעשיו יגמור ההלל בינו לבין עצמו ויברך עליו תחלה וסוף ובאות ט שם בברכי יוסף בותב שאף בבתי כנסיות שלא נהגו בזה טוב וישר דבר על לב ראשי הקהל לחנהיג ולומר

די מסודר דשלחן סכלים שונים גם שלא דשתמשו בכולם רק ד' לנוי ודידוד
 טצור ובאור גדול שהדליקו ככל הנרות של כסף שהי' בכיתו והעמידו על
 השלחן ובהחדד שישב רבינו עם רעולם לא ישבו בני ביתו רנשים רק בחדר
 אחר והדלת די' פתוחה כדי שישמעו הסדר) וישב על המסיבה (הסובב שעל
 כר הצליון של המסיבה היתה של פדושת זקינו מרן בעל פני יהושע זי"ע
 שחשתמשו בו רק לזה) בחדות ובגחירו דאגמין וסידר את המצות כהן לוי
 ישראל בהספד ועי"ד קרה קטנה של כסף לסדר כל המינים כגו דלאה(א)
 (התרבנית ודנשים שבחדר השני ציוה עוד מרן הבעל דרכי תשובה זי"ע להעלות
 על שלחנם נ"ב סדר הקטרה עם כל המינים) ולכל המסובין נתן כעצמו קודם
 שנכנס להסדר שתי מצות לכל אחד שכרכו כספת
 תקפה יש ליקח ג מצות לסדר כמו שמבואר בש"ע סי' תע"ה וסי'
 תע"ו וכן הוא מוסכם עפי' הקבלה בתיווה"ק ובסדר האר"י ז"ל
 ומי שאינו לוקח רק ב' מצות כדעת הגר"א ז"ל אינו אלא מן התמוהין
 (מנח"א ח"ג סי' כ"ב).

הר"ל בערבית וכן עשו הרבנים מהר"י בנימין הכהן ומהר"י ישראל ואיזה רבנים
 בעריות ע"כ ומוכא דכרי רבירי יוסף להלכר בשו"ת ערוגת רכושם להנאון
 מחוסס ז"ל (האו"ה סי' קס"ד) ועיין שם עוד בברכי יוסף באות מ' שמביא
 מדרב טור ברשת שהאריך לבאר לשון חזוהר דכך צריך לגמור הר"ל בבהכ"נ
 ע"כ. ועיין נ"ב מזה בשו"ת סרן לרוד להנאון מסאטמר ז"ל לומר חלל כלל
 פסח עי"ש וכן הי' מנהג חנה"ל בעל אמרי אש ז"ל ראש שנהג עצמו במגרני
 אשכנז מ"מ נמר חלל בלילי פסח בציכור נברכה עיין בס' זכרון יחודה ובספרי
 מאסף לכל המהנות בסי' תפ"ז סעיף ר' יבואר אי"ר באריכות מזה
 (ב) כן נמסר להלכר בש"ע סי' תפ"ז סעיף א' ומקורו מהמור שמביא כן מבעל
 העימור בשם רבינו נסים שנתקנה כשבי' המאחרים כביהכ"נ שלא יזיקים
 המזיקים והאידנא א"צ לילי שמורים הוא ועי' כב"י דכ"ד הבל כו וכשם אכזרדהם
 כתב דהמנהג לאמרו אך רבינו הב"י סיים ע"ז דעכשיו נתפשט רהמנהג שלא
 לאוסרו ועיין בגמר שלום למחזקב מהר"ש שרעבי ז"ל שבת ריו"ם דפסח
 שהל להיות בשבת צ"ל ברכת מעין שבע כשאר יו"ם שהל להיות בשבת אע"פ
 שגמרא שאין לה טעם מ"ס צריך לאומד כיון שדווקא בתלמוד שבת דף נ"ד
 ולא חילקו בין פסח לשאר יו"ם ואותו החילוק שכתב הר"ן רוא מסבירא עכ"ל
 וכ"כ הנאון מהר"ה מלאני כלל חיים ח"ב סי' צ"ה שיש לאומד ושכן גודנין
 בעירו אוסור וחביא רבירו בספרו דוח חיים בסי' תפ"ז אות ג' ובגו חיפר ללב
 ח"ב אות ד' וח"ג אות ג' וכ"כ בספר כף החיים בסי' תפ"ז אות כ"ב שכן
 גוזנין בבית המדרש בית אל יכב"ץ שבעיר הקודש ירושלים דנמשכים אחר
 תורת מהר"ש שערבי זי"ע עי"ש ובספרי ציוני יחיאל על סמ' שבת שם כ"ד
 ע"ב הערותי מאור ורוע הנדול ח"א סי' תשנ"ב וח"ב סי' כ"א שדעו ע"פ
 הירושלמי בפרס ערבי פסחים חל' ב' שכתב שניתקן ברכת מעין שבע בטעם
 קידוש ע"כ יש חזק מהטעם מפני המזיקין עוד טעם אחד כדי לברך על היום

תקפו סדר הקערה הי' מסודר כדעת סו' האר"י ו"ל בפרע"ה וסידורי האר"י והמצות למטה ועליה חקערה והאריך בתשו' בבה"ק (במנה"א ה"ו סי' ג') שנשאל כזה מהח"ג מו"ה אשר זעליג מרגליות שליט"א מירושלים (בעתמח"ס קומי רוני וס' עמודי ארוים ועוד חיבורים) דאין אפשר שיהי' הג' מצות בחי' כהן לוי וישראל חב"ד למטה ועליהם כל המינים ואין יתכן זה בסדרן של העשר ספירות שהב"ד יהי' למטה וחי' ספירות יתחתונים יהי' למעלה והשיב לו נאמר דאין לשנות מהקבלה והלכה למעשה מאבותיו הקדושים שהיו מתלמידי תלמידי סו' תבעש"ט וי"ע שהי' כולם מסדרים המצות למטה ושאר המינים עליהם על גביהם למעלה ושכן הוא נ"כ עפי' הסוד שמקורם סהור מתיקוני זוה"ק תי' ס"פ האריך בזה בפנימיות הענין שכן צריך להיות או בליל פסח (רמעה ורס נים נשאר על דשלחן ער אחר הסוד)

תקפו כשחל ליל פסח בשבת קודש אין ליקח י"ב מצות כ"א נ מצות כמנהג אבותיו ודבותיו הקדושים (רס בבוקר כסעודת שחרית וסעודת הג' שמחלקים הסעודה לשנים לוקחים י"ב חלות) והמעם מפני כבוד אושפיוא שהוא יו"ט השבת מותר כמבואר בוותר (פר' אמור ובפרושי הזוהר שם) ומכ"ש בליל פסח (לומי שו' ת מנ"א סימן ס"ז) (ועי' בנמא ח סי' רע"ד ס"ב ב)

תקפה הכוס של יין יעמידו בצד ימין והקערה עם המצות לצד שמאל (כרי שלא שפך סו' היין על המצות כי אנו נודרים בחומרא דשרי אפילו כיון מנה א שם)

תקפם לברכס לקח עשבי ירק הנקרא גרינ"ס פון פעמריזוי"ל מעם מועיר * (עין במנ"א סי' תע"ג סס"ה ועין ירושלמי שביעית פ"ט הל' א' על המסנן שם כתב סו' כרסם וכו' פיטרוסליגן ועין בגמ' סוכה ל"ט ע"ב וכן בכתובות ס"א ע"א כרסם כתב רש"י ו"ל לפרש שם אפי"א וכן כתב הברסנורא במשנה שביעית שם כרסם אפי"ו וכתב שם המתרגם שאפי"ו רוא פעמריזעל וכן כתב בתפארת ישראל שם כרסם פעמריזוי"ל עיי"ש) ומכל במ' מלח ואכלה (א) בלא חסיבה (אם יכול לכרך על תצי שיעור מרור כשאינו יכול לאכול בזית ע' מנח"א ח"ב ס' ג"ה)

עיי"ש ולפי"ן יהי' סמך גדול מהאור ודוע רנ"ל לרברי הקדוש מהר"ש שרעבי ו"ל שלא לשנות בזה גם בפסח ולומר מנן אבות. אך רבינו לא שינה כזה מסגרת העולם כנראה מפני שנפסק כן בש"ע כיון שבדברי סו' האר"י לא נמצא הכרעה בזה. ועין בפס"ג בא"א סי' תפ"ו אות ג' כשנומרי' ויכולו ער לעשות יש לומר קדיש שלם ע"כ כוונתו כזה לדעת הרמ"א שאין אומרי' הלל אבל אותן שאומרי' הלל רדבר בפשיטות שאין לומר קדיש עד שיגמרו ההלל

תקפם (א) הגה רעת האבודרהם לאכול הכרסם בהסיכה אך רעת המנהגים והשכילי קמ' במי' ס"ד ורממה משר סי' תרכ"ו שאין צריך חסיבה

(י) כשחל ליל פסח בשבת לא זמרו אשת חיל קדם קידוש

תקצ' מרוד הי' לוקח לעצמו (א) מקצת מן השורש הקשה של התמכא שאינו משוחק והשלים לזה עד שיעור כוית מן התמכא הנשחק (שפורי פריי") וכן ככוית של כורך ופבל שניתם כחרוסת המרוד וגם הכורך והמסובין אכלו רק מן מרור הנשחק מפור (א)

תקצא' ההרוסת נעשה (א) מן תפוחים אגסים אגוזים יין ואינגב"ר לא עירבו מפני חשש איסור המין שנדע עליו וכן לא נלקח צימרון"ג ממעם זה

תקצב' לזרוע צ' ה ליקח דייקא מבשר בהמה ולא בשר עוף והביצת שלקח הי' מבושל (עין בש"ע מזה)

תקצג' קודם תפלת מעריב לליל שני של יו"ט הלך למכול במקוה (מפני פרושת דסוד) וביו"ט ראשון סמך על מה שחלך אחר הצות חזים קודם כניסת הלילה במקוה (כמו בכל ערב שבת ויו"ט) רק אם חל ערב פסח בשב"ק אז הלך גם בליל יו"ט הראשון למכול במקוה קודם תפלת מעריב.

תקצד' לקידוש לקח כוס של כסף (המיוחד לקידוש גם ביום בפסח) ולשאר הג' כוסות לקח כוס של זכוכית (דמורשה מזיגו הפדוש בעל יודע ביגר מלאנצרוס זי"ע) והקידוש אמר בעמידה (עין בסדר דיום שגם בפסח יאמר דקירוש בעמידה וכן נראה מהמשנת הסידים)

ועיין ג"כ בברכי יוסף בס"י תע"ג אות י"ד שהן ע"פ משט ורן ע"פ רסוד כרסם א"צ הסיבה וכ"כ בסידור ר' שבתי דא"צ הסיבה והנה חסעין בירושלמי בערבי פסחים יראר להלכה דבל דבר דאין צריך כוית א צ רסיבה תקצ' (א) עיין הגדה מעשה גיסים מהנאון בעל חו"ד שכתב שבהריין מסודר איתו יוצא ידי חובתו והסכים עמו בס' דרך מסודיך ונראה שזה הי' דעת רב גו שהחמיר לעצמו שלקח קצת מן השורש דמשר לצאת דעת ופינו בדרך מסודיך אבל בחיי ארם בכלל פ"ג מדתה כל ראיות חו"ד ומסיק דיוצא ושכן נהג עצמו הגר"א וכן הוא באשל אבררם מהנה"ק מבוששמש ז"ל ובשו"ת בית אפרים. וברר יש נורנין ליקח למרור שאלאטיו"ן ודוא דעת דח"צ עפ"י תירושלמי דמרור תחילתו מתוק וסופו מר וכן הוא בשאלאטיו"ן כשהוא קטן הוא מתוק וסופו כשהוא גדול יותר נעשה מר עיין כל ות בש"ע בסוד וכ"י סי' תע"ג ובחק יעקב ובבאח"מ

תקצא' (א) עיין ברמ"א סי' תע"ג סעיף ה' שעושין חרוסת מסודת שנמשלו בתם ישראל כנון תפוחים תאנים אגוזים רימונים שקדים. ונותנין עליו תבלין כנון קמנון וחנבל ועיין באו"ו שכתב ג"כ אגסים. וזכרונות מנהגים שאגוזים וגסים דקא ועי' בא"י רבה שם בס"ק י"ט ס' מן דכר שעושין מרם

(א) ואמר דבר לשקש סלל ובר' הי' כורך "פסח מצד ומרור" עיין הגש"ס תפיב ובבני סא טיל כפדדים נדוש "

תקצה ה' מדקדק ושותה כל חכום ולא רק רובו (במבואר כמדרי"ל שאו ברור לו ששתה רביעית וגם ממעט אם ישאר משתייתו צריך לחוש שהכוס פגום אפי' אם מוסיפין עליה רק צריך להרים ונשאר אל רקננו רמוג מסנו ואח"כ יחזור וימלא (חכום) ולא ה' מברך על הגפן כי אם אחר כום רביעי (כדעת הרמ"א הגם דמאריכין בהגדה יותר משיעור עיכול שעה וחמש ומעטו מבואר בספרו נפוכי או"ה סי' תע"ד)

תקצו ה' קורא ואומר בראש כל דבר סדר הסימן של "קדש", "ורחץ" ונ' אפי' תיבת "נרצה" הכל על מקומו ותיבת מוציא מצה הנד שניחם יחדיו אחרי ברכת ענש"י עוד קודם ברכת המוציא ולא אמר לשיקפנו"ז על אכילת מצה ומעטו מבואר בספרו (מנה"ח ח"ו סי' ס"ט בכת"ס) בשם מרן אביו הגה"ק בעל דרכי תשובה זי"ע כדי שלא להפסיק בין נמי" להמוציא אך מוציא מצה אינו הפסק ולא נרע מנביל לתורא עד כאן

תקצו דקדק מאוד שהחלק מן יחץ שהוצנע לאפיקומן לא יוציא להרץ מסקומו רק יהא מונח בין חברים עד שעת צפון (המעט תבין ע"ס המבואר בסידור האר"י ז"ל שמצה האמצעית נגד סוף הבינה וצריך לבזין באשר שיכנסו מוחין דסמנות ראשון שיש כרם אחיות לחצונים ועתה צריך לרחות אותם שלא יהי' להם אחיות והוא ע"י אות ה סוף הבינה סוף מצר שניד שרוא פנימיות הוד דאבא שיאור בבינה דו"א וע"י שפורסין ושוכרין אותה שישברו כל כוחות החצונים שלא יהי' כהם שום כח לאתחז כהם ורדינים שבמחזין דסמנות יומתפו ע"י כהי' הגדלות והמצה חשנית הג"ל הרומו לבינה המושפיע לד"ו פרצופי' הוא נפרסת לשנים וחלק הגדול הוא נגד אות ו ומעלימים ושומדים לאפיקומן וחלק דקטן נשאר ואומרים עליו דא לחמא עניא כי הוא נגד אות ד' הרומו לנובא דו"א דלת ועניה חיתר בגלות מצרים ע"כ. ועיין במנהג ציון להנה"ס מהרמ"ם סרימנאב זי"ע שכ' מצניעין את האפיקומן סודם חצות לכל ירגישו בו הטליפות עד חצי הלילך שהוא עת הילוף חופנים ורשנת רעתים לעלמא רחיות עכתר'ה ותבין בוד)

תקצה סדר ההגדה ה' אומר בקול רעש גדול ועורר כ"פ את המסובין מביב שלהנו שיאמרו בקול רם ובאמצע הגדה ה' אומר דברי תורה בלכת אש כנדפס בחיבור מיוחד בהגדה ש"פ שער יששכר ויוזר מסח שכ' שם (א) ה' נשא מדברותיו המפורים לאין שיעור

הרומט ובחרושת אב ׀ ובחרושת ע"צ אב"ן ד"ת אפ"ל באר"ן גיס"ן ע"צ ר"ת אונגבא"ר צימרוג"ג ועיין ברוקח שעירר הם החפוחים והאנונים. תקצח (א) בס' תולדות רבינו גרשם כבר פרסרת נאה מה שהגיד רבינו בליל התקדש חג שלא גרשם בכי"ס ולא גרשם בהגדה ש"פ שער יששכר ואעתיק מה עוד שני גרשים לזכרון אשר גשמע מפה קדושת רבינו בעת הסדר ולא גרשם בהגדה (כליל תתקדש שנת תרע"ד) תגיד בשם מרן הפרוש רב שר

תקצט הא לחמא בצירי תחת חמ"א ולא בקמץ וחגביה קצת הקערה בשעת אמירת הא לחמא (כמבואר בש"ע סי תע"ג ע' בנמר' פ' ערכי פסחים ששם לא נזכר הנכחד רק עקירת הקערה אבל ברש"י שם שעקירת רשיתן שבנמר דא הנכרת הקערה) (ואמר דכל בישור)

תר מה גשתנה גם בעת שהיתה בתו הר' תחי' בילדותה השואלת ואומרת מדר הקשיות בלשון המדוברת (והוא ר' משיב ומסביר לר איור דברים שהוציאנו ה' מצרים ועל כן נקוד גם עתה שיוציאנו מעברות לה רות כ ב וכו') ואחד אומר מד גשתנה מדר הקשיות בלשון הקדש עפי' (א) נוסח האריו"ל כנרפם בהתגדה שער יששכר ובהגדה תפארת בנים

תרא חכם מה הוא אומר ונו אשר צוה ח"א (א) אתכם וכו' ברוך שומר הבטחתו לישראל וכו' שנאמר ויאמר (ב) לאברהם וכו' במתי מעט

שלוה מבכלוא וי"ע שפי' כי בלילות הקדושות הללו לילי סדר עת רצון הוא שיושפע שמע רב לכל בית ישראל וזהו כל דכפין (מי שהסיר לו מזונות ופרנסה) ייתי וייפול (עתה חזון שיושפע לו מזוני רוחי) וכל דצריך (מי שצריך לישועה אחרת נ"כ) ייתי ויפסח (כי רתרנום על אשר פסח ד ח"ס והינו כי בזמן רצון רלו ירוהם מן השמים איש בברכתו) עכרתה"ל וסיים רבינו לפרש החמשך הלאר השתא הכא ונו' דחנה כי כן יבורך נבר עתה בעת רצון בכלל משאלותיו לטובה ופן יאמרו בי דס על זה נתבון וניתן ללבינו איש אחרי שרירות לבו בזמן קדוש ויקר בעת הסדר לכן מסיים הבצל הגדה כי לא זו הדרך ישבון אור דס העיקר לעורר ולבקש כל אחר אשר השתא הכא לשנה הבאה בארעא רישאל" שנוכח לנאולה שליטה לחידות עולם שזרו צרכי דכלל והעיקר שישראל נושע בד' תשועת עולמים

פ"א אמר על חכ' ותבואו כערי עדים כי נודע בכונת האריו"ל שזהו שם הבטחון אבדט"ס שעולה ע"ד בטחו כר' ערי ע"ד אסנם למה כ' בערי עדים לשון רבים אך י"ל שהי' כל חד כפום דרנא דילי' לא ראי זה כראי זה בסדר בסתונם בה' וזהו ותבואי בערי' עריי"ם הרבה מדרגות בשם הבטחון ובספרה זו ע"כ.

תר (א) נוסח האר"י ו"ל וכן הוא נ"ב בירושלמי וזה רוא נ"כ נוסח הרי"ף ורמב"ם ורא"ש שרשאלת הראשונה דיא שאלת אין אנו מסבילין ושאלר של חמץ ומצה היא שאלה שני' ונוסח שנתפסם בעולם שהשאלה ראשונה היא שאלת חמץ ומצה הוא נוסח הנמ' דילן בתלמוד בבלי ובמחזור ויטרי והנה ריי"ף ורא"ש ליתא שאלר זו דירקות וכן בירושלמי ליתא. אך אנו אומרים אותה שכן ריא בנמר' ובתוס' ובדמכ"ם ובדרכה ודנה יש נוסח דלילד הזה כלו מרור ועין בתוס' ובדרכה דלא יאמר כלו מרור משום דאכלין שאר ירקות במיבול חא' רק יאמר הלילה הזה מרור ובפרש"י ורמב"ם ואברנאל מסיימים נוסחת כולו מרור ורבינו אומר סתם כדעת התוס' ודוקה

תרא (א) חנה נוסח הרמב"ם אשר צוה ח"א אותנו אבל בכל בו ובדרכה ובאבודרהם הנוסח אחכם שכן הוא לשון הספוק כפר ואתננו וכן כתב רבינו במאמר נוסח דהפלה אות ל"ה שכן צ"ל (ועי' ר"ת ח"ה אות כ"כ)

וכו' ותמלא הארץ אתם (ג) ורב כמה שנאמר ואעבוד עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואמר לך בדמיך חיי ואומר לך בדמיך חיי רבב כצמח דשדה תתיך ותרכי ותגדלי וכו' לפיכך אנחנו חייבים (ד) לדודת להלל לשבח לפאר לרום להדר לברך לעלה ולקלם וכו'

תרב שפיכת יין מהכוס בשעת אמירת המכות (א) לא הי' ע"י אצבע רק המה הכוס ושפך ממנו מעט מעט בכל מכה ואת הכוס מילאו אח"כ מהצלוהית שלא יחסר חמז כשהגיע למצח זו וכן אצל מדור זו לא

(ב) כן צריך להיות בלא ד"א ולא כמו שנרמס במעות באיור דגרות ויאמר לאברהם כי אז לא נ"י נפרא עוד אברהם כאשר העיר הפס"ג כמ"ו וכן ראיתי שגיד מרן דרכי חשוב בדכ"ס בסידורו שהתפלל בו סידור ר' שבת דצ"ל ויאמר לאברהם

(ג) חנה המעיין בסידור ר' קאפיל זי"ע נראה שרעתו שיש לומר פסוק ואעבוד עליך אחר פסוק דבכתב כצמח דשדה וכ"כ בסידור היעב"ץ בשם אביו הנאון הח"צ ושכן הוא נוהג אחריו ועיי"ש טעמם ודכיננו חניה בסידור חסדת ישראל כנ"ל וכתב הטעם שכן הוא בסידור הרב התניא ובסידור הספרדים כי חנר באמת לא נמצא בזה לומר הפסוק ואעבוד עליך וגו' לא ברמז"ם ולא בשום נוסח דגדה מראשכנזים רק במשנת חסידים כתב לאומרו עפ"י הכונר בפרט"ח (פ"א משער חג המצות מה"ב) על פסוק זה עכ"פ צריך לאומרו כסדר שהוא מסודר במקרא ביחזקאל (ט"ו פסוק ו' ח') עכ"ד

(ד) דנה נוסח האבודרהם רק ו' שבחות כנגד ז' דמיעים וכ"כ התום ודרא"ש וכ"ה בסידור ר"ע נאון ונוסח רירושלמי והרמב"ם ה' שבחות וכן הוא במדרש שכל טוב לרבינו מנחם ב"ר שלמה פר' בא ועין במדריכי שרוא כנגד ז' דמיעים והשמיני כנגד הרקיע של רחיות ובסידור ר' קאפיל בנוסח דנ"ל רק שמוסיף ולומר שירי' עשר שבחות כנגד העשר ספירות אך נוסח דכיננו הנ"ל הוא כנגד' שרוא ט' שבחות וכן הוא במסד משה שרם כנגד ט' תיבות קס"ס ח' צבאות מלא כל הארץ כבודו ועיין בשבילי לקט ג"כ שרוא ט' שבחות ועיין לעיל בסי' ת"ל בהנ"ה אות א'

תרב (א) חנר רמנ"א הביא בשם הר"מ לורק באצבע הוא דמסוך לאגודל ע"ש אצבע אלקים דוא ודלא בלגחות מנהנים שכתב לורק בזרת והמנ"א כתב לורק בקמיעה משום ראיתא בפרד"א שבקמיעה רבה הקב"ה למצדים וע"ז נאמר אצבע אלקים ועיין בחק יעקב שכתב שעיקר דרכי משה לורק באצבע ועיין ג"כ באלי רבה באות ל"ד ועיין בפרי עץ חיים שער כ"א פ"ו שכתב דרב צמח שם שפסתי מהחם א בשם הרח"ו ו"ל שבהניע לכל אהר מעשר מכות הי' שופך מעט מן הכוס עצמו ולא ביש נוהגין למבול אצבעו בכוס וכ"כ במשנת חסידים פ"א אות א ובסידור התניא וכן סי' ב ש"ע שלו כסי' תע"ג סעיף ג"א וכן חנר דג"א כמבואר במנהגיו בשערי רחמים. ועיין בחק יעקב בשם פסח מעוכין סי' רס"א שיש לשפוך את כל חיון שבכוס ואח"כ שומעין הכוס מטעם שלא ישתה מה שנוכר עליו שם המכות אבל במשנת חסידים מבואר שהיו הנשאר מהשפיכה אין לרמי אלא אדרבא יוסיף עליו יין אחר סוד גבורות חדשים עיי"ש.

הנביא אותם רק נגע בהם בידיו אצל (ב) והיא שעמדה לאבותינו וכו' אחו בנגיעה בעלמא הכוס בידו בכל משך הפיסקא ולא הנביחו מעל השלחן וכן כשהגיע אצל לפיכך (ג) אחו הכוס כנ"ל מונה על השלחן ואצל הברכה ברוך א"י אשר נאלטו וכו' הנביא הכוס ואחו בידו למעלה מן השלחן

תרג כשהל פסח כמוצ"ש וכן כליל ב' דפסח שחל כמוצ"ש אין לשנות משאר ד'שנים (כרעת דורע אמת ורכנסת יחזקאל הסובא בשע"ת) ויאמרו נ"כ „מן הזבחים ומן הפסחים" ולא להיפך קודם „פסחים" ואח"כ „זבחים" (נמוקי או"ת סי' תע"ג)

תרג קודם ברכת המוציא ומצה חטביר השפרייסי"ל מעל ראשו ונתן המלית על הראש ובירך בקול גורא בדחילו ורחימו ולקח שתי פרוסות מצה בידו ואכילת הכזית מצה בהסיבה היתה כמו שוכב בכל גופו על חבר רק רגליו על הארץ ועיניו סגורות ובאמצע האכילה מביט ורואה לפעמים בהכוונה שבכדור האר"י ז"ל אשרי עין דאתה צורת פניו המאירים בעת ההוא וקדושת אכילתו לנבזה לא יתואר בחרט עלי גליון*

תרה כלילה הראשונה הי מדקדק ומוזהיר שיגיע זמן אכילת דכזית מצה עוד קודם שעה אחד עשר עם שבעה עשר מינוטין שהוא זמן חצות לילה (באוסף דעיר פיר) אכל כלילה חשני היתה (בכחונ בכל ליל כ' דיו"ט) זמן תפלת ערבית בשעות מאוחרות וממילא נמשך גם דתחלת המסד עד לא רח"ק הרבה מחצות לילה נמשך ונגמר כול כשכבר האיר השחר (א)

תרג בשלחן עורך אחר אכילת הכזית מצה הוכא על שלחנו ביצים לכל המסובין (עין ברס"א סי' תע"ו סעיף כ' בשם מהר"ל ופ"ש רבינו

(ב) לאחו רכוס בשעה שאומר והיא שעמדה טובא במנ"א סי' תע"ג ס"ס כ"ו בשם של"ר ובש"ע דרב שם סעיף ס"ד וכחש יעקב ובא"י רבה וכ"כ במשנת חסידים ובסידור ר' אהר"ל ובסידור ר' שבתי כתב ואת כשם דרוסה ועיי"ש שכתבו המעט ע"פ רסוד
(ג) הנה בש"ע סי' תע"ג סעיף ג' נפסק שששמיני לפיכך מביא רכוס ער שחזתם נאל ישראל וכן הוא במנהגים ובלבוש והנה כהנסי"י כתב דחמנהג לאחוה הכוס עד סוף לפיכך ובאבודיהם כתב שהמנהג שאין אוהזין חכום עד ברכת אשר נאלטו וכן נראה סמ"י הריטב"א ובסדר חיוס וכן דוא במרגני רג"א בשערי רחמים ודעת רבינו נראה שהי' בעין הכרעה שאצל לפיכך לא הנביא הכוס רק אחוה בידו כמו שמונה על השלחן וכשהגיע לברכה אשר נאלטו הנביא הכוס. והבין

(א) עין שו"ת פנח"א ח"ב סימן ג' ח' (אח"כ) ובשור"י מנחם עיי"ש.

בספרו שער יששכר במאמר אנדאא דמסתא הסעם ע"פ הסוד) וגם אכלו דגים במעודה זו כשאר יו"ט ודקדק שיהיו נקנים בעודם חיים כי זולת זה לא אכלו בפסח (ועיין בפס"נ כפי' תפ"ו ס"ק פ"ו לענין היתר אכילת דגים חיים שקורין קארפיו"ן ששולחים מעיר לעיר וכדי שישארו חיים מנאחים פורסת חמץ עם יין שרף אי שייך בליעה עיי"ש ובמשיטות נראה אם קונים אצל הסוחרים שמונה דגים חיים אצלם וחר מעת לעת בודאי אין חשש ועיין ביפד ללא דספרדי ח"ב ס' תע"ו אות ב' ובסי' תע"נ אות ה' שהאריך שיש לאכול במעודה זו דגים ומה גם בשחל בשבת ועי"ש כמה טעמים לזר) ואח"כ העלו שאר מאכלים בשני בלויס רומב ושני בלויס בשר (עיין סי' שצ"ד ותבין) ובמעודה זו כיבד לא לנגנן אשת חיל מי ימצא וגו' עיין סי' ש"ש רבינו בהגדה תפארת בנים למד אביו הגה"ק זצ"ל חשיבות ענין אשת חיל לליל התקדש חג פסח ובמעודה לילי פסח היתה אכילתו מועטת מאוד כמעט במעיסה בעלמא סגי בגודל רשפי אש שלהבת י"ק הבער בקרבו מעצמו של יום לילת כיום יאר

תרו כשחניע זמן אכילת האפיקומן צווח בקדושתו בקול התעוררת צפוף ולבש ג"כ חטלית על הראש ואכילתו היתה כמו חכרת מצד (כנ"ס סי' תר"ד) ואחר גמר אכילתו חילק להמסוכין ולכל תכאים לבית גאון קודש בעת ההיא לכל אחד פרוסה קטנה וזירו את המסוכין שישלימו מטעם שלהם עד שיעור כזית ואותן שכבר גמרו חסדר בכיתם נתן להם ג"כ פרוסה קטנה מחלק הצפון וחי' להם לשמירת קדושה (ואצ רבינו חי' חסידים תדיר בביתו מוצנע בכלי חתיכות ופריסות של אפיקומן משנה לשנה עוד מאבד וחדש ו' ע') (ע'ר שבע ברכות בשעת רסרר עיי' בית שלמד אות כ)

תרח קודם בחמ"ו יש לשמוק הבוס מכפנים ומבחוץ הגם שיש לו כוס אחד ששותה בו לכל חד' כוסות וקודם קידוש כבר הדיחהו מכפנים ומבחוץ אבל ע"פ דעת חאר"י ז"ל בסידור צריכין להדיח הכוס קודם בחמ"ו עוד הפעם. (בהגדה שער יששכר מאמר אנדאא דמסתא) רבינו חי' בעצמו המברך בלילי סדר (כסכואר בש"ע סי' תע"ט שבעל הית סברך ברכת רמזון כל פסח שנאמר טוב עין רוא יבורך והוא מיקר טוב עין שאמר כל רמזין ייתי ויכיל) וכשאמר "ברשות" המשיך והמסיק מעם והרים עצם קצת ואח"כ סיים "מרגן ורבנן סודי ורבתי" ולא ראינו מעולם כשהי' בעצמו המברך (כגון בשלוש מעודות וכדומה) שירים עצמו כשהי' אומר ברשות זולת בלילי חסדר (ואמרו לי אחר מאנ"ש של רבינו ששמע סמנו שאמר כשהי' "אבי מורי ומורי זקני") ובכחמ"ו תרחמן וכו' ליום שכולו ארוך וים שצדיקים יושבין וכו' חי' נתוג לאמר בכל ימות החג (עיין בספרו שער יששכר על הגדה של פסח) וגם כשאר יו"ט

תרם לבוס של אלי' הנביא (רמנרג לרעמיד כוס לאלי' מוכב בחס יעסב ובש"ע רוב התניא בסי' ת"ד סעיף ה') הי' מיוחד ועמד על שלחנו כוס גדול של כסף שהחזיק יותר מן לימער (ועיין בסידור יעב"ץ שכתב להכין לבוס של אל' כוס גדול) אחר שמוזגו כוס של אלי' (א) ציוה לפתוח הדלת (כמוכב מנרג זר ברמ"א בסי' ת"פ) ואמר בפ"ק „פותחין הדלת" ועיין במפור הגדה ש"פ שער יששכר מעם לשבח שפותחין הדלת כי מעוררין הרהמים על הנאולה שליטה כשמוזגין כוס ד' למלכות בית דוד ואומרים שפוך חמתך ונו' ומסילא עי"ז (שישפוך חמתו על חעכו"ס ויגרשום) יתגלה צדקינו ומשיחנו וע"כ אומרים שאלי' הנביא בא לבית בזה כהכנה לכשרנו כ"ב והנה המלך דוד נקרא בחי דל"ת כנודע בכונת ארוסמך ה' כי דיליתנו' (כסידור) וזה שפותחין הדל"ת שלא יהי' הדל"ת בחי דוד פנור בתיכלא דקן צפור משיח כנודע רק יפתחו לו שיבא לנאלנו כ"ב אמן עכד"ק

תרי כשפוך חמתך לא אחז הכוס בידו רק עמד על רגליו עם הסידור וצועק צעקה גדולה שפוך חמתך ונו' וקודם לזה הי' אומר עמי' רוב משל נמרץ בפרט בליל ב' של פסח קרוב לאור חיום שעברו ליל שמורים ועדיין בן דוד לא בא התמרמר בקול עצום ובכיות נזראות לשפוך שיחות לבבו המחור כחתעוררות עוז כמלאך מליץ אחד במליצות מוכות על כנסי' לרחם עליהם ועל כבוד התורה וחשכינה הקדושה אשרי און שמעיה כל אלה ואם אבן הוא נימח כוחן כליות ולב כי עמו מקור חיים באורו נראה אור וזיע"א (וסעת מנעם ררשתו ומליצתו העלה בכתובים והוא לו נדפסה בהגדה ש"פ בשער יששכר)

תריא הפיוס כמה מעלות טובות ונו' על אחת כמה וכמה טובה כפולה ונו' לך אזבה ובה תודה וכן בסוף וסיום הד' כוסות יהללוך ה"א כל מעשיך ונו' (עד חברי) חסל מדור פסח ונו' אז רוב נסים (ובליל שני אומץ גבורותיך) כל זאת חיתה בנגינה וחזמר כי לו נאה כי לו יאה ונו' הי' מרקדין ומטפחין ורבינו אחוז נ"כ כחבלי הענולה יד ליד כנהוג וכן הפיוס אדיר הוא ונו' אחד מי יודע ונו' היתה נ"כ בנגינה והי' לכל דבר גיגון מיוחד (סמובל מאבותיו ורבותיו ופרושים זי"ע) וכן באמירת תחלה הי' חומר כמו בעת התפלה חללו את ה' ונו' פתחו לי ונו' בנגנים הידועים ועוד חומים באיזהו מקומן של שבחים כנגן המנגן ותחי עליו רוח ת בנגיני התעוררת והשתפכות הגפיש ושפך כמים לבו בתיבות מקימי מעפור דל ונו' מושיבי עקרת חבית ונו' (ובברכת אשר נאלנו) שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים אתהלך לפני

(א) עם שארי כוסות נעי' בנ"י חדש גיטן מאמר ד' טיול בפרס דיד פ ד רודוש שכ כוד מציע טוב טעם למנהג ישראל שכסבס ד' מוזגין כוס של אלי' הנביא

ה' בארצות החיים ובאמירת הלל הגדול ויפרקנו מצרינו נותן לחם לכל כשר כו בכל אלה הי מזמר בתנועות קדושות ויקרות כידוע

תריב הנוסח כרוך הכא בשם ה' וגו' אלי אתה ואורך וגו' הודו לה' כי טוב (ומיד אחר זה הלל הגדול) הודו לה' וגו' הודו לאלקי האלקים וגו' נשמת כל חי וגו' (ורנוסח מבואר לעיל בס' תכ"ח הכ"ט ת"ל) עד ומעולם ועד עולם אתה אל (ומיד אחר וד) יהללך ה' א כל מעשיך וגו' בא"י מלך סהולל בתשכחות (א) וכאן שותין הכוס ד' וסבוכין ברכת הנפח אח"כ מזמרינ (כנ"ל) הסל סידור פסח (ואוסרין בעמידה) לשנה הבאה בירושלים נ"פ. (ועיין בספרו שער יששכר סאמר אנדחא דפסחא שייכות לספר לשנה הבאה בירושלים בליל זו ודכונח ופידוש לזה) ובכך ויהי בחצי הלילה אז רוב נסים וגו' ומייד בסופו כאור יום השכח לילה (ולא אמר שם "יודי בחצי דיילה") וכן בואמרתם זכה פסח הי' מסיים רק בליל התקדש חג פסח ובליל ב' ובכן אמרתם זכה פסח כי לו נאה וגו' וצריך לומר הנוסח כי לו נאה כי לו יאה כתר מלכות" ודקדק ג"כ שלא לומר אף" לך רק לך "גם" לך לך ה המלכה וגו' ואח"כ אדיר הוא וגו' אחר מי יודע וגו' חד גדיא וגו' ואחר אמירת חד גדיא נגמר הסדר ואמר "יום טוב" וזכנם לחדר השני (שרי' עזרת הנשים כשעת הסדר ורם יצאן לחוץ עתה) וישב שם ואמר שיר השירים כולו כעודו מעימף בקימל ומלית (ואמר הנוסח למוד (בחירס) תחת הלמד עיי' הגש"פ שע"י

מנהגי ימי הפסח

תריב כיום א של פסח רי נותג להתפלל בביהמ"ד הגדול של הקהל דפה"ק ודוא עמר לפני התיבה כהלל ומוסף ואין פיומ בשחרית רק במוסף ברכת טל והמפסיר הי (א) ויאמר יהושע (פסיטל נ פסח ה

תריב (א) עיין במנ"א סי ת"ם סק"א בשם רש"ל וכו"ה דהפיומים דהיונו אז רוב נסים אומר אחר שתיית דכוס שאינו אלא מנהג וכשם מהר"ם שרי' שותה אחר הפיומים ואחר כי לו נאה כדי שלא יהי' צמא כשישכב ועיין בחס יעקב שם וכן יש ריעות אי לנפור סיד ההלל ולומר יהללך או יאמר ידללך אחר שתבח עיין כל זה בספר וכו"י בש"ע פס"ג וגראה ונדרא ופשוט

תריב. (א) עיין בנמרא פרק בני רעיר שממטירין במסח ללל ידושע ועיין במוש"ע ס חפ"ח שממטירין בירושע בעת רורא וכן הוא ברא"ש ובכל בו ובאבודרם אבל בחס יעקב באות ו' וכן בחס יוסף מבואר שאנו מתחילין ויאמר ידושע וב"ב בש"ע חרכ התניא במעיה ה' שכן גורדינ עכשו וכן הוא במהרי"ל ובמחזור ויטרי ובלכוש שמתחיל ויאמר ידושע עד ו רי ה את יהושע והנה בפשוט דענין הלומר שם מסמיסת דברירם נראר שאומר

ומסוק ו) ואינו אומר שם רק חשני פסוקים ואח"כ מתחילין בעת ההיא ויאמר ה אל יהושע (פסיס ו פסוק ב) ומסוף פסוק (כ"ו) ויהי ה את יהושע ויהי שמעו בכל הארץ והקיסל לא לבש לתפלת מל וגשם וקודם תפלת שם"ע דמוסף ולחש (ב) הכריו רבינו בקול המעורר משיב הרוח (ס ריד הפל"י) ובהזרת הש"צ התחיל ברכה הראשנה בניגון (ע"י תח"ד) וכן הפוסט של ברכת דמל בדעת אבינה חידת ג תתסתהדס ג כלל זאת אמר רש"י בניגון על הסדר הפיט מן פיסקא המתחיל "ארשה ארש רחשון" התסירו ודילגו כולו רק התחיל מיד הש"צ לומר "או"א מל תן לרצות ארצך ונו" והקהל הי' עונגין בכל פיסקא אחר הש"צ במל" ואח"כ די מנגנים והש"צ אומר והקהל אחריו "לברכה ולא לקללה" "לחיים ולא למות" לשובע ולא לדון" נ"כ בניגון בנתיים ואח"כ סדר השם"ע כנהונ מכלכל חיים וגו' וביו"ט ב דפסח אמרו פיוט בשחרית בחזרת הש"צ כנדפס במחזורים רק פיוט המתחיל ובכן שור או כשב וגו' הי' מדלגין לנמרי והתחילו יוצאי חפזון וגו' עד נמירא

תריד בבואו לביתו בא לסדר קידוש חיום ושתת שיעור שני כוסות שיח' קירוש במקום סעודה (כיון שלא רי' בפסח לרעס מ פני מונות אחר הקידוש בדרוג כ"א הכל מתפוחי אומר שהוא ברכת שרבל*) וגם שתת עוד סגס סחשס זגת (א) לערך שנה אח כ בא לתפלת מנחה ען לעס חק"א) ואח"כ למעודת יום סו- ורנך סעודה זו הי' מנגן כעצמו ברנש אש קודש ושפיכת שיח פיוטי ברה דודי וגו' שנדפס במחזור לפני השם"ע דיו"ט א' וב' דפסח ולשבת חוהמ"פ וכל תג' פיוטים יחידו שכנ' מקומות הנ"ל הי' סומר יחד גם חיום גם סחר ביו"ט שני וגם בשבת חוהמ"פ כסדרן ועוד צה לנגן בסעודת א' דפסח בצאת ישראל מסצרים (כהלל) ואחר חומירות הי' אומר יורה כנהוג קודם בחס"ז והי' מסחר בסעודה

משם ואילך כסדר אך בסידור ר"ע נאון בתב שמשסיר בירושע בעת דרוא ומוסוף בתחלת שג פסוקים ויאמר ירושע דתקדשו ו אמר ירושע אל רכרנ מ עד ויריחו סוגרת ומסגרת אין יוצא ואין בא ומוסוף פסוק וירי ד את ירושע וכ"כ בחס יעקב שמשסירין ער אין יוצא ואין בא וי"א בסיום פסוק וירי ה' את ירושע עי"ש ודג הספרדים (עין בבא רחיים אות ל"ו) מתחילין בעת ההוא כמ"ש בש"ע אך כבר הכאתי לעיל בסי ת"ס שדעת רבינו שאנו אשכנזים ונהגים בהסמורות כמנהג האשכנזים.

(ב) עין ברמ"א סי פ"ר שרמנהג שהש"צ פוסק לרנכיר גשם במוסף ריום א' דפסח אבל דקל אין פוסקין עד תפלת מנחר שכבר שמעו מש"צ שפסח במוסף ודמנם כרי שלא ירי אנשים שיסברו שעריין לא פסוק ויזכרו וירי

(*) עי' בסור דקת ובסידור תוציא שטכרין קודם מוסף

(א) אבל באחרון של סנה אכל קייליך ויזכ מונות אבל די קטנם

זו לגמור דאכילה בפרט מצה ושתיית יין קודם זמן מנחה קטנה מפני קדושת הסדר דליל ב' המשמשת ובא לסובה וביו"ט ב' דפסח בסעודת היום הי' מזמרינ ברח דודי כנ"ל וגם הפיוט של ז' דפסח (קודם רשירד) ז' אנגי וגו' עד חידד הידד וגם שושנת יעקב וגו' ולפעמים הי' החזן מזמר לכבוד יו"ט או"א מלך רחמן רחם עלינו וגו' בחוה"מ ישב ג"כ בסעודה ביום ביהד עם אנשי שלומיו ותלמידיו וגננו תוך הסעודה אדיר הוא יכנה ביהד בקרוב וכו' ואמר תורה כמו בשבת וי' ט' (וע' ס' תשס"ו)

תרמו כשבת דחוה"מ פסח הי' אומרינ שיר השירים לפני קריה"ת (כמבואר ברס"א סי' ח"צ) ואם חל א' דפסח ביום השבת או ביום ראשון בשבת דאז לא יהי שבת בימי חוה"מ אומרינ שיר השירים כיו"ט אהרן ש"פ או ז' דפסח שחל בשבת (ועיין בפמ"ג הטעם דאומרינ אותו בשבת דקא מפני ששיר רשיר'ס מדבר'ס וס' שבול' שבת ודא רא' אומרינ אותו ביום א' של פסח כשתל' בשבת משום דמרינו בפיסטי מל' והגר בביאור הגר"א פסק לברך על קריאת שיר השירים ורות וכן נוהגים בבית מדרשו בק"ק ווילנא והמה שם בכתובים על הגויל ועיין בסג"א בזה אבל רבינו בספרו מנחת אלעזר ח"ג סי' ט"ו העלה שלא לברך כיון שלא נמצא מצות קריאתו בתלמודא דידן רק מקורן כסם סופרים כמ"ש בר"ם במי' ת"צ עיי"ש (ואפשר לומר דתלוי זה בפלוגתא דפוסקים אי יש לברך ברהב שלא הוזכרה בש"ס עיין מה שכתבתי בעזה"י בספרי סאסא לכ"י הפתנות סי' ח' סק"ג שהארכתי בזה מדברי הפוסקים)

תרמו חי' קודא תגר ומתמה עוד בשם אביו הגה"ק בעל ד"ת זי"ע על אותן המונעים עצמם מלאכול מצה כל ימות הפסח שלדעת כמה גדולים אכילת המצות מצוה מדאורייתא כל שבעה וגם פוגמים בכבוד חוה"מ מקרא קודש דאורייתא וצריך לאכול פת ועוד יפגמו ויחסרו סעודות יו"ט משם ועוד יותר כי בע"כ חל שבת בנתיים של ימות הפסח

אגודת אגודת ורא' רלא מכריזין קודם מוסף שלא יזכרו גשם עיין בסג"א שם סק"ח ובא"י רבה שם סק"ד בשם הלבוש דנראה כמסמנין בנשמים ע"ד שאמרו חז"ל אין סתפללין על רוב טובה ועיין בפמ"ג שם שכל ז' למנה אשכנו שמביא דרמ"א שם שאין מזכירין מל כלל בימות החמד מפני שסל אינו נעצר לעולם אבל למנהג ספרד שאומרינ בימות החמה מוריד הסל מכריו רש"י קודם מוסף מוריד רמל ופוסקין הקהל לחזכיר גשם ומזכירין מל במוסף וכ"כ באבודרהם וכלבוש ובדרישה ובסידור תיעב"ץ ועיין לעיל במי' קנ"ז שהבאת שדעת רבינו ז"ל שיש לומר בקיץ משיב הרוח ומוריד הסל — והמעט שסתפללין מל ביו"ט ראשון של פסח עיין בב"י בשם ירושלמי ברי שיצאו המעדות בכל כי קשה יום נשמים והמטא משה כתב המעט מפני שאז אוצרות הסל נפתחים כדאמרינן בפרד"א מל"ב תיין מ"ש רבינו מעט לשבת כמספרו שער ישיבנו (מאמר זמן הירוחנו את ל')

ויחסרו במנהגם כזה סעודות שבת בפת שחם כמו דאורייתא ממש והלא אפשר לזהר בזה כמו שעושים המצות כע"פ בחכשר היותר מועיל (עבור הכזית מצה בלילי פסחים שאו אוכלין בוראי) הלא יוכלו לזהר להשתדל ולהסריח לאפות עוד מ"ו או כ' מצות לגפושם שיהי' על כל סעודות שבת ויו"ט והוה"מ והאריך בזה באריכות כמפרו (נמוקי או"ח סי' תע"ד) ושארין ללמוד מזה מאיזה ראשונים במלאכים עיי"ש* וכן במפרו מנחת אלעזר (ח"ו סי' ס ח בכת"ס) ומענין הכיבות וקדושת רגש אכילת מצה עיין בשער יששכר (מאמר זמן חירותנו אות מ"ו) בלשוננו ומפרש דרכי הפייט מעדני מלך אוכלים ושבעים (שוהו טועמי') במצות המצה טעם רוחני נחמד עד מאוד לא יהואר כחרט עלי נליון רק ירנישו קצת כל איש הנלכב בר לבב ועי"ו קדושתו מתנים ורגן מביעים עיי"ש* ועוד באיזהו מקומן בחיבורו ורבינו הי' מספר בשם הת"ק מהרצ"ה הכהן הגדול מריסאנוב זי"ע שמחמת הכיבות קדושת המצה חי פ"א אוכל ערך כ"ב מצות בבית אחת אף שבפעם אחרת לא חיתה אכילתו מרובה ועוד כהנה

תריז במדצאי שבת חתומ"פ חריח בשמים של הדמים משומר ומיוחד לפסח שכירך עליו ברכת בורא עצי בשמים ואחר חבולת נגנו אדיר הוא יבנה ביתו וכו' ולא אמר גי"מ ווא"ך דהוי כמנהג חול רק אמר „אניטין מועד" ולפעמים גם „גיס יום טוב" (א)

תריח בליל שביעי של פסח בתפלת ערבית אחר שגמרו תקהל לומר אמת ואמונה הי' מנגן רבינו עם המשוררים המעביר בגיו בין גורי ים סוף וכו' עד בשמחה רבה ואמרו כולם זנם אח"כ (אחר שאמרו תקהל) מי כמוכה באלים וגו' עד ענו ואמרו ואחר השמ"ע זמרו חקדיש של תתקבל כנה ג בכל לילי יו"ט ואצל הסעודה ליל ז' וליל ח' הי' מזמרים כל הפיוט של מערכית כנדפס במהזורים וגם הפיוט כי לו נאה וכו' כתר מלוכה ואחר שלחנו הסהור (גם באותם השנים שנתבטל אצלו סדר שלהן דשני דרגו אצל ארמורי"ם ואבותיו הקדושים וכנ"ל בסי' ת"ח) לכבוד שירת הים נכנס ובא לחדר התפלל לזה השלהן אשר לפני ה' מעומר בסירות עם יין ות' מספר ענינים נפלאים וז' מזמרים השירה (וישע או ישיר) בריקדין של מצות יחדיו עם רבינו ז"ל ונהנו נ"כ לשפוך מים על הארץ בשעת מחול השירה לזכר חנם שבג"י הלכו בתוך חים ביבשה

תריז ביום ז' של פסח הי' רבינו בעצמו מתפלל גם תפלת פסוקי דזמרה מפני קדושת השירה דבר בעתו שנתעורר בו ביום למזכה והי'

(א) ובמזמרים חתומ"פ לא אצל סעודת מלח מלכה כיון שא"א בפת הבאר בכיסגין רק כיון לצאת בבית מצד שאכל קודם ברכת המזון דשלוש סעודות.

אומרים אותה פסוק בפסוק והוא ה' אומר בקול רעש גדול כמו שמרגישין שבעת הולכין בים ואומרים השירה ובין הפסוקים ה' מנגנים בניגון והתחילו לנגן עוד לפני הפסוק והים בקעת לפניהם ואח"כ ה' מסיים רבינו בקול פסוק הנ"ל והתחיל משם ולהלאה (השליח ציבור) הפסוק וישע ותקחל אחדיו וככה כל הסדר ומסתובב מרכבות פרעה וכו' ה' בלא ניגון רק נגנו לפני הפסוק מי כמכה ולפני הפסוק תביאמו ולפני הפסוק ה' ימלך ואחר הפסוק ה' ימלך וגו' גמרו תקחל עד ה' אחד ושמו אחד וחש"צ ה' מסיים כגדונו בפעם אחרת ואחר השמ"ע תוך הפייט בפיוט השירה שמתחלת בפסקא אילי צדק וגו' אחר שסיים חש"צ (רבינו) למודי נסים ונושעים ה' מנגנים כלו"ה חן של ניגון מיוחד ועודע לזה ואח"כ אמר חש"צ נושעים מכין קצרי יד תתה למו שם ויד" (ואח"כ אמרו דש"צ וקהל יורא ישראל את ריד וגו') וכן בכל פסקא ופיסקא בפיוט שאח"כ קודם החרוז המיוסד על השירה ה' מפסיקין קצת בניגון חלו ואח"כ סיים חש"צ החרוז וככה כל הסדר עד סוף פיוט השירה וכן כאחרון ש"פ התפלל בעצמו לפני התיבה והפיוט ג"כ כנ"ל ונוסף לזה ה' כיום ז' דפסח כי הפיוט המתחיל שבת והודי' מעולה וגו' (בחרוז שירת אז ישיר) וכן פיוט המתחיל שלום חסין וגורא וגו' (בחרוז שירת מי כמוכר) וד"ה ארבעה נקראו נחלה (בחרוז שירת תביאמו) כל זה ה' בניגון מקובלת הפיוט כולו מרישא למיפא ובסופו פסקא שם יקרא ככתיבתו וגו' (בחרוז ה' ה' למלך עכ"ה) ה' אומר מתחלתו ועד סופו כגועים מוכ מעם וכן באחש"פ ד"ה תודה וקול זמרה (בחרוז אז ישיר) אלקי על כל אלקים (בחרוז מי כמוכה) ארץ מכל ארצות (בחרוז תביאמו) ג"כ בניגון נעים כנ"ל ואחר החרוז ה' ימלך ה' מסיים ואומר כנועטו אז יהפוך אל עמים שפת ברורה וגו'

תרכ. כשחל אחרון של פסח בשבת אנו שאין נהנים לומר פיוט קודם השמ"ע אין להתליף הסדר (גם כשחל בשבת) והוא דמבואר במג"א כסי תצ"א סק"ו להתליף הפיוט זה דוקא לאותן שאומרים פיוט גם קודם השמ"ע וכן אין להפוך הפיוט בשום יו"ט שחל בשבת כגון יום ב' דשבועות, וזולת כשחל יום א' דסוכות בשבת אז יש להפוך ולומר בו הפיוטים ליום ב' ולמחרתו פיוטים של יום א' כי כן כתב במחזורים הישנים ומבואר בצל"ה ברכות (דף ל"ד ע"א) כיון שפיוט ליום א' מדבר רק מד' מינים ע"כ כשחל בשבת שאין נחנן אז ד' מינים י"ל הפיוט של יום ב' שמדבר דו"ב דק מסוכות (שאמר נוסח תפלה אות ב"ז)

(א) תרכא בסעודת היום ד' וח' ש"פ ה' רבינו בעצמו מזמר בניגון המיוחד לכך החרוזים אחד מי יודע וגו' וכשעה שאמר א

(א) וביום שביעי ש"פ ד' מנגנים ג"כ מאמצע פיוט שלפני רקדוד חסדי ד'

אלינו שבשמים כארץ די מרים קצת גופו וכשאמר ש"ש עשר מדיא" ה' תזר כופל בקדושתו כ פ באש ל המ ודתעוררות רחמים וכן, הי רבינו בעצמו מנגן בב לילות כי לו גאה כו' כתר מלוכה וכן, הי מנגנים ביום שביעי של פסח ובאחרון של פסח הפיוט יום ליבשה וגו' וסיים חסנגן בצלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם כסעודות היום בז' ש"פ הי' דרכו בקודש לצוות להביא על השלחן מספר רב של מצות שמירה (בערך י"ג כ"ב וכו' וצא בסנין כאשר צור) ואמר שזהו סיום לבחי תורה שבכתב ובאחרון של פסח כמו כן מצות פשוטים ואמר שזהו סיום לבחי' תורה שבע"פ והי' אוכל ומחלק לכל הסמוכין והעם הבאים ועומדים מסביב ובאחרון של פסח בסוף הסעודה הי' מנגנים חסל סידור פסח וכו' (רשומים ריו מביא מ קנידליך לסעודה זו) (ועי' סי' תע"ב) תרכב אם התחיל לאכול כמוצאי פסח מבעוד יום ונמשך עד הלילה מוצאי אחרון של פסח ועדיין, לא התפלל והכדיל אסור לאכול חמץ הגם שהוא לילה ביום ש"פ הדין צריך עוד לומר יעלה ויבוא ולזכור את הג המצות הזה א"כ הוי תרתי דסתרי אהדי (מנח"א ח' ד סי' מ"ג) תרכב הקיטל שלבש בו בלילי פסח לא הניה לכבשו אחר החג ואמר מעצמו וניטוקו כי מכוון כזוה"ק שבזכות המצה ניצולים מן הדין ויוצאין זכאין בדימוס בימי ר"ה (ע' שער ששבר מאמר זמן ה רותינו אות ל' מזוה"ק תצוה דף קפ"ג ע"ב דינא דר"ה הוא מעורר קסרונא רק לסאן דלא נטיל מיכלא דאסוותא בפסח עיי' ש' ומה שמביא דבינו עור מתקוני זוה"ק) וע"כ אין להעביר מהקיטל לכלוכי המצה והיין שבשעת הסדר בכדי שכשיתלבש בו בר"ה ויו"כ יחי' לזכרון ביום הזכרון לרחמים ולרצון זכות המצה תק לצירוף זכות לטובה ורק קודם הפסח יכולין לכבשו ורכינו שהי לבוש כ"פ בקיטל של מר אביו הקדוש ז"ל שלבש בו בר"ה ונתמלא זיעה ודמעות על כל גדותיו ולא הניחו רכינו לכבש מעולם שלא להעביר זיעת אש קודש ומים דותחין של סלאך ה צבאות אביו וצוק"ל כמוכן (סעודת א"ה ד עוטר אחר כל ו"ט ביום א"ה עם מסובין ועיי' סי' תע"ב)

מנהגי ימי העומר

תרכב אחר תפלת ערבית כליל כ' דפסח הי' סופרין ספח"ע ולא על חסדר ושכן הי' מנהג אבותיו הקדושים וזקינו הגה"ק בעל בני יששכר מהרצ"א זי"ע והאריך רכינו לברר הדבר בספרו שער יששכר (ליום כ' דפסח אות ב') ובספרו נמוקי א"ה (סי' תפ"ט) שכן צריך לחיות

עפי' חלכה ועפ"י סוד כמבואר במהר"ש שרעבי ז"ל בנהר שלום שהזהיר שלא לאחרה עד אחרי הסדר רק לספור תיכף ומיד אחר תפלת ערבית שאם יאחרנה הרי גורם לתת את זה להיצונים ח"ו ככלי מוח החכמה אחרי נסתלק אחיותם ממנו כליל יו"ט א' דאורייתא והסדר כליל ב כח"ל מסצות דרבנן שהם ביסוד פרצופי יעקב ורחל ומצות ספירת העומר הוא מצות עשה דאורייתא שהם חשני פרצופים הנ"ת ונח"י הכוללים דו"נ הכוללים וא"כ אין להם שייכות זה לזה ואין מותרין זה לזה ע"כ ועיין שם שמביא בשם מר אביו הגה"ק בעל דרכי תשובה זי"ע שאין מותר דבר זה למ"ש הב"י בשם הפוסקים שספה"ע רק דרבנן כיון דזה שהוא רק דרבנן היינו כעת בגלות דליכא העומר ולא קרבן מנחה חדשה אבל אנו מחכים לביאת משיח צדקינו ב"ב כל יומא זמני' גם באמצע ימי הספירה ונמצא שיהי' טאו הלאה הספירה דאורייתא ומה שמפרו קודם הגאולה יצמחו למנוחה להיות תמימות חס"ט ימים ע"כ אנו עושים עפי' סוד התיקון של ספה"ע (גם עתה) לבחי' דאורייתא כדי שיהי' חזי לאצטרופי אם יבנה ביהס"ק ע"כ. ומביא עוד שמשמע ממנו כדי אמת ומנחלי תלמידי הנה ק בעל דברי חיים זי"ע מצאנו אם כי נלג כמנחנן רבותיו זצ"ל לספור אחר הסדר עכ"ו בצאת לאורה ונתפשט במדינתנו הם נהר שלום הג"ל והגיע למראה עיניו הקדושים או הגיד בפה קדשו כי לולא שנחנן הוא כך זה כביר עפי' מנחנן רבותיו הקדושים וגם שהגיע כבר לעת זקנתו וקשה לו לשנות דרכו ומנחננו (אבל לולא זאת) הי' מתחיל לספור אחר תפלת ערבית בדברי הנהר שלום עכתה"ה בזה"ה)

תרכה קודם ספירת העומר אשר הנני מוכן ומזומן וגו' והנחמך בדיוק לא שמענו כי אסור בלחישת וסיים בקול (א) והקרבתם מנחה חדשה

תרכה (א) עיין בלקוטי מרדכי"ה שמביא מעיון תפלה לתמה כי מר שידך מנחה חדשה דה א מצות אחרת ולא שייכר למצות ספירה והביא לתרץ דהננו כדי שלא לסיים באמצע פסוק ולענ"ד ראוי צריך לזה דכמ"ס מצנינו לסיים בדרך תפלה באמצע הפסוק ועין בספרי סאסא לכל רמזנות ח"כ ס נ"א סעיף ז אריכות בוד מרבירי כל הפוסקים רק נ"ל שהטעם פשוט כיון שמתחילין הנני מוכן ומזומן לסיים מצות עשה של ספה"ע וק"ל דבזמן הוד ספר"ע דרבנן אך יעזור הש"י ויקריבו עוד על שבועות רמנחה חדשה יהי' למפרע הספה"ע דאורייתא (עיין לעיל בסי' הקדום) ואנו עושים רבנה לוד ומחכים לביאת משיח צדקינו בכל יום באמונת י"ג עקרים ואומדין שפיר הנני מוכן ומזומן לסיים מצות עשר (שאני מחבר שירי מצות עשה דאוד תא) ובאיזר אופן יהי' זאת (ע"י) והקרבתם מנחה חדשה לה' (ועי' בשע"י טא עומר התנוסח אות י"ז)

(א) קטן שספר בברכה ובתענו בתוך ימי הספירה לשנת י"ג צ"ל מדרכו (מנח"א)

לה (ולא אמר וידי נעם ונו) ברוך וכו' (ב) חיום יום אחד (ג) לעומר וכן כיום שני חיום שני ימים לעומר ועל הסדר הזה מונה עד שמגיע לז' ימים ואומר (ד) חיום שכעה ימים שהם שבוע אחד לעומר וכן בלילה אחר זה חיום שמונה ימים שהם שבוע אחד ויום אחד לעומר וכן בכל לילה ולילה עד ו' ימים ואחר שסיימו הקהל המפירה אמר רבינו בקול בכי וזעקה כחתעוררת רגש קודש (ו) הרהמן הוא יהויר לנו עבודת ביהמ"ק למקומה במהרה בימנו אמן (ולא אמר סלה) ואח"כ אמרו חקהל הרהמן וכו' כל סדר התפלות ואח"כ רבש"ע אתה צויתנו וגו' (ז) כדי למחרנו מקליפתינו וכו' והי' מסיים ולמחרנו ולקדשנו בקדושתך העליונה אמן סלה ואח"כ (ח) עלינו לשבח וכו' והנה יש מקומות

(ב) בן הוא נוסח דמור והש ע והלבוש (בסי' תפ"ט) ודכל בו „דיום" וכ"כ המו"ז ומנ א שיאמר דיום ולא שהיום דמשמע שריא נתינת טעם אך רחם יעקב כתב דגם מי שאומר שהיום לא משתכש ויש לו לסמוך על הרוקח והתניא זמדי"ל ודיא נתינת הטעם על מה דמברכין עכשוו על ספח"ע לפי שהיום דיא כך וכן

(ג) דמור והמחבר אינו מזכיר כלל תיבת עומר וחב"י בשם דרשכ"א כתב שאין חילוק בין מזכיר או לא דם יותר ראוי לזכורו וכ"כ בלבוש וכ"ה בס דפרר"ס ודנד נוסח דרמ"א בעומר וכן דעת דמו"ז לומר בעומר בבי"ת והער שכן מנהגם אך עיין בחס יעקב ובכל בו סי' נ"ד ובאורחות חיים ובתשו' דרשב"א סי' קכ"ו והר"ן כסוף פסחים והתניא בסי' נ' לעומר כלמ"ד וכ"כ דשל"ה ועיין בשע"ת שהחזיק בנוסח לעומר בלמ"ד והעיר שכן המנהג במדינתנו והוא ע"פ דאד"י עיי"ש

(ד) הנה יש חילוק נוסחאות כזה בראשונים דנ"ל ש"א שיאמר דיום שכעה ימים שהם שבוע אחד או חיום לעומר יום אחד וכן בשבוע דיום לעומר שכעה ימים שהם שבוע ועיין ג"כ בר"י נ"ה ח ד ובכעל המאור סוף מס' פסחים ובמדרכי סוף מגילה ובדוקא ועיין ג"כ בסידור הרש"ש אך דעת המור וחב"י בשם הרא"ש ונפסק כן בש"ע זבלבוש כנזכר בפנים וכן העיר הכ"ה שכן דוא המנהג.

(ה) בתום מגילה דף ב"א ובמדרי"ל ובמחזור ויטרי לומר אתר דספירד יתד"ס האו"א שיבנה ביהמ"ס וכו' ובמשנת חסידים וכן הוא באבודדרם לנוסח

הרהמן הוא וכו' כנ"ל
(ו) עיין בתורת חיים להח"ק מקאסוב ז"ל פר' אמור דכתיב וספרתם לכם ולכם היא ר"ת כדי למחרנו מקליפתינו ועיין בסידור הרש"ש שתיקון נוסח היה"ר וחמיום שם וכשם שמחרת נפשות עמך בית ישראל מזהמת הנפש מוסאת מצרים בצאת ישראל ממצרים ככה מצות ספירת העומר כן ברחמין והסדיך דרכים תמחר את נפשותינו מכל מוסאר והלאה שנרדק בה ונסחר ונתקדש בקדושה של מלכה וכו' ועיין בשער הכוונות מדר ובמשנת חסידים פ"ה אות נ' ועיין מ"ש רבינו בשער ישישכר (מאמר עמר התנופה אות י"ז)

(ז) כמנהגי הגר"א הנקרא שערי רחמים מבואר שהי' סופרין אחר עלינו אבל בסידור התניא בקונטרס שער הכולל מבואר שהנהיג הנה"ס התניא לספור קודם עלינו ועיי"ש נאמנו של דבר וכן נראה כמשימות דעת הפוסקים

שהאב"ד מברך קודם ספה"ע (ורמזם נראה שלפעמים הש"צ שכה לספור ויש כושר או חוששין למעוה) ואחריו הקהל אבל דבינו לא נהג כך רק מי שהי' הש"צ הי' מברך קודם הברכה ואחריו העם ורבינו בתוכם אך הסמינו הקהל קודם תפלת הרחמן כג"ל עד שסיים רבינו הברכה והספירה שהי' מסשיך ומכוין בה הרבה וכשהי' הוא הש"צ הי' סמתין עד שספרו הקהל ואח"כ אמר הרחמן בנז' (א)

תרבו מנהגו בקודש הי' לספור הספירה כ"פ ביום בלא ברכה לכל הפחות עד עשרת פעמים ולפעמים יותר (כמו שנהג בוד' הגר"ק רוס"ט מרימנוב זי"ע כמובא בשו"ת מראר יהוסאל סי' ק"ד) אך ביום הראשון לספה"ע שהוא יו"ט ב' של פסח לא הי' סופר רק כתיובא פ"א בלילה בשעת הברכה ולא יותר בלילה וביום כלל מפני כבוד יו"ט דבריהם וספיקא דיומא הראשון דאורייתא וסיד' אח"ז היינו בליל ב' ויומו דספה"ע הי' נהג כנ"ל (עיין כשער יששכר ליום כ' דפסח אות ר') ודרכו בקודש בכל משך ימי הספירה קודם תפלות אנא בכה בשחרית וקודם למנצה בננינות וגו' אלקים יהנו וגו' וכן נשמע מפ"ק כ"פ באמצע היום וכשעת הסעודה ואפי' בלכתו בדרך הי' סופר ומונה ואומר היום וכו' לעומר תרחמן הוא יחזיר לנו וכו' כ"ב אמן

תרכו מה שמחמירין שלא ליסע לדרך בספירה אין לו שום מקור ואדרבה ימים האלו מוצלחים לנטיעה (מנה"א ח"ד סי' ט"ו)

תרכה עפ"י האריז"ל אין לגלה עצמו כל ימי הספירה אפי' בל"ג בעומר רק ביום ט"ז מתיר ואם הל' ערב שבועות בשבת קודש יש לגלה כמ"ח לספירה (מנה"א ח"ג סי' ס"ה)

תרכה ממנה עד שבועות בכל ש"ק שחרית בסעודת עתיקא קדישא הי' מנגן בפיוט לשבתים הללו בין פסח לשבועות (א) אהבה ונאולה כמנהג זקינו הנה"ק בעל זרע קודש מראששיץ זי"ע (עיין בספרו נמוסי או"ח סי' ס"ה) ומאוד המו מעיו שפך כמים לבו ונפשו בנחלי דמעות וכל חשומע נתעורר ונתרגש בשעת זמירות פיומים הללו ורגיל הי' לומר כי הפיימן מדבר קצת מעל לבו ומצייר צרות ישראל שמש כמו הדור הזה ימי הבלי משיח הנוראים ובהתעוררת רחמים על נאולתן וישועתן והימים שובין פסח לשבועות כמרפ' בשבתות ההם הי' אצלו תמיד ביותר ימי התאמצות ותקוה לראש שמחות עולם צפה לישועה ונאולה קרובה ועוד

לספור קודם עלינו עיין בהם יעקב סי' תפ"ט אות כ' שסופרין מיד אחר קריש תתקבל קודם ויתן לך וכן רוא באלי' רבה שם אות כ"ו וכן הוא בפמ"ג שם בא"א ס"ק ו"ד עי"ש.

(א) ספה"ע הי' מתוך סידור האריז"ל והאריך הרבה בעת ספיד"ע

(א) אחד כל רזפירות קודם שאמר תורה

יצאלו באזנינו מדברותיו ובכיותיו בימים הללו בשם התיוות"ק כי בחג שבועות יתפרקו מן גלותא (עין בשער יששכר מאמר עומר דתנופה ובמאמר חג הבכורים מ"ש כזה הרבה) וע"כ ימי הספירה הם הכנה דרבה להגאולה שלימה בביאת בן דוד שנוכה לקיים בפועל ממש והקרבתם מנחת חרשה לח' כביהמ"ק ב'ב כדברים האלה התמלמו מפיו בתשוקה נמרצה מדי שנה בשנה בתחלת ממושכה עד אשר תוך ימי תקוה הללו היתה תום גאולתו כי שבה נפשו המהורה לאביו שבשמים לאור באור החיים ביום המיוחס (ב' סיון) תרצ"ז (ע' ו טוב טעמו בשער יששכר לחודש סיון שנפרא יום דוד יום המיוחס (יחול"ס טא"ג) כיון שנאמר להם אז ואתם תחי' לי מסלכת כדנים ונני קדוש שירי' אומה מיוחסת וגם באותו יום השיבו ישראל כל אשר דבר ד נעשר ולא חששו מן ידי מדגמנעות לקבל ולעשות כל אשר דיבר ה' שכל אומר ולשון לא ררדיבו עוז בנפשם לקבל ולשמור מחמת חוסר דרברים אן ישראל סמכו על כה קדושת אבותם ויחוסם שיכלו לקיומן ע"כ קראו ליום ההוא בעולם יום היתום"ס כנ"ל ב סמכו על יחוסן עכ"ל) זה היום עשה ה' יגיל וישמח בו ומעם סעיף החיים וחי לעולם אותנו עזב לאנחות והוא הלך למנוחות ונפשו תשביע בצחצחות עם צדיקי עולם בגן עדן העליון ועינינו כלות ומייהלות לראות במהרה דידן בתפארת עוזו בשוב ה' שכינתו יתברך שמו לעיר קדשו בביאת גאולתו בכ"א

תרל כשבת פר' בתקתי שקורין בו הברכות (עין לעיל כס' ר"ד) חי' רגיל על לשונו לעורך דחול"ל במס' מגילת דקורין התוכחה קודם שבועות כי עצרת נמי ר"ה הוא בכדי שתכלה שנה וקללותי וע"כ צריכין להכין א"ע בתשובה שלימה לקראת שנה החדשה הבאה לקראתנו לשלום שנוכה בו לגאולת עולם ותחל שנה וברכותי לכלל ישראל כ"כ וכיו"ב בפר במדבר דלעולם קורין פר' כמדבר קודם חג השבועות והרמו שנעשה גפשו הפקר כמדבר ומדרם לכל במס"ג קודם קבלת התורה אש דת למז זקודם זמן הגאולה שקדושה (עין בשער יששכר לתרש סיון אות ד') לכא כ"ב. (ועין סי' שלפ"ז)

תרלא ביום י"ד מסח שני (א) סעד עם אנשי שלום ותלמידיו ואמר שכן מנהג אבותיו הקדושים וכן מנהג כל הצדיקים סתלמיד רבינו הבעש"ט זי"ע הגם שעיקר אכילת קרבן מסח חי' בליל ס"ז מ"ס התקרבא חי' ביום ועיקר הוא התהלה (עין בשער יששכר אות י"ב בפסחא זעירא) ובסעודה זו חי מזמירין אדיר הוא יבנה ביתו כקרוב וכו' והיו אוכלין מצה וגם מרוד (תמכא משה) תוך הסעודה

תרלא (א) רבינו ז"ל בהגיע ליל התקדש החג בשנת פסידתו להתעורר"ב חי מונח בחדר המטות בסכנה עצומה ולא ערך הסדר וככה בכל משך יומי דמסחא (עין בתולדות רבינו מאות רנ"ד עד אות ר"ס) והגיע מחלתו לנקידה העליונה ואח"כ ביום נ' שמיני כ"ה ניסן י' למב"י הוא יומא דהילולא של

תורלב בליל מ"ו הי' מנהגו לדקדק לאכול מצה שאז הי' זמן אכילת פסח שני (שער יששכר שם)

תרגל מפסח עד שבועות בכל עת שנמל ידיו לסעודת פת הביאו מצה נ"כ לשלחנו ובכל השנה כלילה בחול כ"פ הי' סעודתו בפת כיסנין וכדומה אך בין פסח לשבועות רוב פעמים נמל ידיו גם כלילה לפת ואמר שעושה זאת מפני חביבות המצה כדי שיוכל לאכול מיכלא דמהימנותא ומיכלא דאמונותא וכן הי' מדקדק שיהי נעשה בשבת קודש קינ"ל אחד סמכה וכן בשבת קודש ככל הסעודות (עד שבועות) צוד ג"כ להביא על השלחן איזה מצות כסוף הסעודה ואכל וחילק לחסובין ובסעודה שלישיית אכל וחילק המצות אחר כל חזמירות בשעה שכבר הדליקו נרות במוש'ק קודם ברהמ"ז

תרגל בל"ג בעומר הי' סעד עם אנ"ש ביחד ויום זה קדוש הוא לו ולבש הכובע (קאלפיס) המיוחד ליוםא דפגנא ולא הניח לאכל להתפלל בו לפני חתיבת ובשלחנו הלך ברנש וריח אשר כרכו ה' ואור פניו (א)

סדר קדוש אור החיים מצאנו וי"ע ואז היתה שמה מסחלות רבבות עם ישראל ובתוכם אדמו"רים ודבנים נאונים וצדיקים ונדבנו סעודות כאורל ציון דמצו נת קודש קדושים ושאר מסמות לבקש ולעזור רחמים על רבינו תי"ס אלעזר בן אסתר" וזכאותו יום נראה מעט שינוי לטובה כי שמע אלסים והקשיב בקול תפלות עמי ישראל ברחמים ואח"כ מיום זה מדי יום ביום הוכרז הטבר מועדת עד בי שב לעבודתו המדורה ובשבת שאחר זר פר' תז"ס כבר התפללו מנין סמוך לחררו והוא ירד מסבתו והתפלל עמרם בחדר משכבו בנעומת קולו ובחול חניה השני זוגות תפילין וגם דטלית לחפלה ורי' המדובר שלמסח שני כשידניש עצמו כמוב נמור ותגלד כבודו לישיב בין אנשים מסובין בשלחנו המהור לסעודת דיום כנהוג תמיד (ובכ"ל בפנים) אך לא זכינו לזה כי לא שב לאיתנו לגמרי והי' אומר רבינו אז בדמעות שלישי משל למה דדבר דוטה למלך נדול אשר נירש בנו ממנו לאיזה מקום למדוקים ושם במקום ההוא עשו והכינו לבן המלך מדי וס ביומא מזונות ותבשילין כפי צרכו ובדניע קרוב ליום ננוסיא של המלך שאז הוא עושה לכל שריו ועבדיו משתה נדול ויומא סמא לרם וחיבר רבן כי על אותו יום יזמין גם אותו אביו דמלך ליקח חבל בשמחתו ובאותו יום ננוסיא והכן דמלך עדיין ממרחק וכי יאמרו לו מד יאכל ביום הזה דוא שמת ואין עונה בחקות לבו אשר עוד יזכה בסעודת אביו אכן כראות הבן מלך כי עוד מעט ומנה חיום והשעות מאוחדות ואני לא נקראתי לבא אל דמלך אז עזה במקום תהוא שעכ"פ יכינו למניו אותו מין המאכל אשר עולה על שלחן מלכים בסעודת אביו עם שרי המלך הפרחמים (וסיים רבינו ואמר לון ררכנית תחי) תכין לי דיום תבשיל מסעד (שנפרא קנידילין) למעום מסעודת דמלך עכר"ה וכן ציוה לדביא לפניו ביות מצה ונמל ידיו לסעודה.

תרגל (א) עובדא שמענא משה סודשת רבינו פ"א בתוך סעודת ל"ג בעומר שהי' יושב ומתעלס בנותם אור דיום ובמקום נרולתו שם ענוותנותו בזנה ומחמדמר וסיפר מעשה רב מדה"ק ר משה כ"ר דן וי"ע כי פעם א' ביום

כמו שכתב וז' אומר הד"ת בנינו המיוחד לשבת ויו"ט ובהתעוררות נפלא איום וקדוש הי מזמור בר יוחאי נמשחת אשריך וגו' גם חי' מזמרים (תהלים ס"ו) למנצח כנגינות ולא יותר

תולה בבוקר בל"ג בעומר חלך על הציונים הקדושים של אבותיו הק' ועיין דברי תורה (חלק ח' אות כ"ח) שסביא בשם רבו הקדוש משינאווע זי"ע כי מי שלא יוכל להיות ל"ג בעומר במירון יהי' עכ"פ בי' א' תמוז ביומא דהלולא בוידםשוב על קבר איש אלקים בעל עמרת צבי זי"ע וירגיש מעין מעם הנ"ל עייש"ה

תרלו מותר לעשות נשואין ביום ל"ג בעומר גם לבעלי חסוד והחסידות וכן הנח"ק מצאנו בעל דברי חיים זי"ע ציוה לאחד מגדולי תלמידיו לעשות נש אין בל"ג בעומר ומסתבר כן דהנה מצוה לעשות בו שמחה כל מי שיש לו חלק קצת בנח"ק ורוצה לדבק בקדושת הכמת האמת (מנח א ח ד סי' ס')

שמחת תורה כאור בוקר יזרח שמש ורוא דלך לבית רמרחן לטבול קודם התפיל ועבודת ד'ום ובדרך הילוכו פגע באיש משום א (סנרלר או חיים) ורטלית נשא בידו ופניו צרובות ושאל אותו רצדים מאין הוא בא רשיבו מביהמ"ר ורתפילר ושאלו שוב מה זה מדרת למצוא ולרתפלל כ"כ בורחות רשיב האיש תלא זה ריום עשה ד' נגילה ונשמחר בו ואני כבר רתפללתי ואלך לאכול ולשתות ולשמוח לכבוד יו"ט והרבי הולך כעת רק לרמקוד ומתי יעשה לביתו לשמוח בשמחת ריום ושאלו רצדים האם למדת כ"כ תורה ררבה בזו השנר עד שאתה מסחר לשמוח כ"כ ביום שמחת תורה רשיבו לא למרתי כלום כי אניני יר הכי לא קרא ולא שנר ושאלו א"כ לשמחר מר זו עושר לך ואמר האיש תלא אם יש לררבי את ורוא משיא את בנו או בתו אז הרבי לוקח חבל ושש בשמחתו הנם שאין רוא בעל ההתונה רק אחיו ויען ששאריו הוא עצמו ובשרו לכן עזו וחדוה גם במקומו ובכן דלא כל ישראל אחים ויען בי ררבי לבד וקרא ושנר ועסס בתורה ורוא שמת בשמחת תורה וכמולו ררים וכן שלמים ובתור אחירים אניל ואשמת גם אנ בשמחת ררר ע"ב וסיים רבינו אם כי אני אניני יודע בסתרי תורר בתורת רשב"י עמוס עמוס מי ימצאנר אבל אני דקדוש תלא זכר הרבה לסוד ח' ליראיו בנסתרות רתורה ע"י חיבורו באר לחי רואי על התנוח"ק והוא בוראי שש ושמה בזה היום בהיכל קוד"ס דרשב"י ביומא דהלולא רילי ולכן אני בתור בן לאותו עדים ארתיב בנפשי עז ליקח חבל בשמחה זו כי קדוש היום לארונינו ועיין בספר מסעות ירשלים מאמר יום תשיעי אות א' ב בעת היותו במירון בל"ג בעומר על ציון קודש הקדשים חתנא אלסי רשב"י ואחר התפילר בציבור שם בהיכל הפנימי של חציון דקדוש קירב רבינו למקום דקדוש שכנגד רמערד לזמר בר ווחאי נמשחת אשריך וכו בנינו המיוחד שם לזר עם חבורתא קדישתא די בארעא דישראל העומדים מסביב חסידים ואנשי מעשה רי' מרקרין וארסו"ר בתוך הענולה ומחול למציקים רתעלם כאחבים ברנש קודש ואש להבה בריקודין ורביקות נפלא ואחר הריקודין תניד נ"כ רבינו (בענותנותו רנולה) אל תתפלאו על שהרבהתי בנפשי עז איש משום במוני לרמור ולשמוח במקום קודש הקדשים לפני רתנא

הג השבועות

תרלו מה שהיא מנחה הקולם להעמיד אילנות בשבועות בבתיים ובבתי
 כנסיות עיין בספרו שער יששכר (מאמר חג רבכורים אות ס"ח)
 שנתן (א) מקור להדברים מזה"ק פר אמור (דף ע"ו ע"א) אך כתב שכעת
 מנהגינו בזה בשוא"ת ברוב קהלות חסידים ואנשי מעשה כמו שמבואר
 בזה במנהגי חנ"א ז"ל למנוע בזה מאחר שאינו מדינא ועכשיו חוק
 העמים הוא עיי"ש

תרלח בכניסת לילה הראשונה דחג השבועות נכנס לתפלת מנחה
 וערבית בזמן מאוחר יותר מבשאר עיי"ש ועש"ק ושלא להתחיל
 תפלת ערבית עד שהוא ודאי לילה בכדי ששבע שבתות תמימות תהיינה
 והתפלל בעצמו לפני התיבה כל תפילת היום כנהוג ערבית שחרית
 ומוסף וקריאת ואחר תפלת ערבית (א) מרם בא אל השלחן הסהור
 למעודת הלילה הגיד בחדרו סדר תיקון ליל שבועות (עין שער יששכר
 מאמר חג רבכורים אות כ"ג בענין סדר תורה שכתב או תורה שבע"פ עיי"ש)
 וערך שעה קודם חצות לילה בא לביהמ"ד לקידוש והסעודה כנהוג

רשב"י יען כי תמכת יתרותי בזכות אבות שהנני בן לבערמ"ח סד"ס באר לחי
 ראי על תזור"ס זי"ע שבכת חבורו בודאי זכה לשי כות גרול דביכלא דמלכא
 קרישא רתנא רשב"י וכאן אבא מזה ברא ובעבורו ישמח לבי גם אני ותנל
 נפשי באתר דזקוקין דנורא ע"כ

ובל"ג בעומר דאחרון (תרצ"ו) לימי חייו של רבינו בחליו האחרונה ישב על
 רשלתן בחדרו ובעינים וולגות דמעות רתמדרס ואמר אוי ואבוי אכי
 דקדוש ר' לו רנש עצום כיום דנכבד ונעלד רלז למעלד בקודש ואנ איך
 חורידו וחפילו אותי כ"כ באין אונים במצב כזה שלא אוכל לעשות מאומה
 ולמד אז בזורר דקדוש וציור לדרבני החסיד מו"ד משה גאלרשטיין ג"י
 (כעמ"ס מסעות ירושלים ותיקון עולם) ולדרבני דחסיד מו"ד חיים דוכ
 גיונפעלד ג"י (משמש בקודש) שר' עמו בצוותא חדא בעיד"ס כפרון להזכיר
 ולומר לפנינו בנינון ארץ ישראל שמזמרים שמה ב"ר יוחאי" וכו' וששמע
 וראר בעת עוסדות ר' רגליו בשערי ירושלים תו"ב ורבינו ר' סגן עמרם
 וחור דנינון כמ"ס ברנש דתעוררות

תרלז (א) עיין בברכי יוסף סי' תצ"ד שמביא סמך למנהג בשמיחת עשבים
 וכרנה סמ"ש באנדה דחמן אמר לאהשורוש דמגנז ישראל לשטוח
 עשבים כעצרת תעין בבני יששכר (חודש סיון מאמר ד' אות ז) שמביא מקור
 לדרבדים מדברי המדרש פר' אחרי' ס' כ"ג ועיין בחיי אדם כלל קל"א אות י"ג
 ובמשנה ברורר בש"ע שם אות י' שהביאו דעת חנ"א כמבואר בפנים בזה.

תרלח (א) עיין בזוהר הי במקדמת ספר תזוהר דף ה' ע"כ (ברשי דספר דף
 ל"ה ע"כ) על לשון חזוהר שם בליילה דכלה אתחברת בתקונא תנ"ב
 וכו' כתב ע"ו ועמ"ס נסדד סדר ע"ס מרן האר"י לומר תנ"ך ובפר אמור
 אמר דבעי ליה למלעי בראי לילה אורייתא דבע"פ ועמ"ס סידד איזר מסדד

תרלם במעודת ליל א' דשבועות מה נעים הי' לשמוע אל הרנה ואל התפלה שהי' מזמר בעצמו באור פניו כאש בוערת „ברוך שמי דמרא עלמא וכו' (ער) לפי ולחיון ולשלם אמנ' בנינו מיוחד לכך בהתעוררות נעלה מתוך מדבש ונופת צופים וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואמירת דברי תורתו מענינא דיומא כנתינתן מסיני קדושת התורה ואהבתה נחלת קשורה בשלהבת ככל שני ימים הקדושים כיומא

משניות חוץ מזה שאין ללמוד כלל משניות בלילה הזה מכמו טעמים מכ"ש לומר משנה סכל מסכת שאין לזה לא טעם ולא ריה ומרן דרכי מחמת שרי גניל לך ות לו דתנלות על ידי משניות רי לומר משניות אבל חוץ מסנו אין לומר כלל ולא ללמוד אפי' פרס משנת בלילך רוד וכל אחר ילמוד תורר שבע"ס למי השנתו נמרא וזורר ודרשות דקראי ואידרא כפי היכולת דנשא אי דראזינו או דמשפטים וכבר בימי חורפי הי' לי פתחון פר בפלפול נרול לפני רודי מורי רבינו צבי שלא לומר ולא ללמוד משניות בלילה הזאת ורוא החזיק מאור שילמוד משניות ויאמר ופלפלתי עמו הרבה בהכמה שאסור לומר ולא חדר לי והי' זה ביום שבת שבילילך הי' ל' שבועות ובשנר רשניה ערב שבועות נכנסתי לפניו על אור ענין ואמר לי בני אי זיס שלוש ס שנה למדתי ואמרתי משניות בליל דקדושה דשבועות א כך זכותי שאסור לומר וללמוד משניות בדברייך ותודה לי בפנים נרודין ואמר לי כבר הזהרתי את רתלמירם שלא יעיינו כלל במשניות בליל' זאת בי ליל זאת קודש לה' למעלה למעלה וסדר מנהגי תיכף אחר מעריב לומר תנ"ך של מרן האר"י וקרוב לחצות הולך למעור מעודת יו"ט ובאמצע המעודה לעסוק בדרשות דקראי ואה"כ באידרא דמשפטים כי אין לי מנאי יותר ולילך לימבול ולזורר באזהרות מרן אלקי קודש רריב"ש טוב לזוזר אחר חתיסון שעשר בלילה על כן יזרר הרבד לסהר מחשבתו עב"ס ער בתר זה ומזר נרנו ררבר צדיקים ומורי רודי הקדוש בכללם לעמוד תיכף להתפלל באור חכבר ולא יפסיק כלל בשום שינר ונס אני נהנתי כך אחריהם וכתע נחלש כח העולם ונחלשתי ולא יכולתי לעמוד בזה עכר"ק ועיין מזה בפנים ברברי מרן האר"י ו"ל בשער הבונות שמשבי סדר תנ"ך כמו שמשורר ברפוס בחיטון ליל שבועות וכותב שם בעת שאומר פסוקי איכה ויאמר בלחש מפני שהוא יו"ט וכיים וזר סדר רמוכרה בען רסמקרא ואה"כ בשאר דליה בסודות התורה כס רזורר כפי השנת שבלך וברניע אשמורת הבוקר מעט קודם עה"ש בעת שמשחירין מני דרסיע במזרח אשר אז נקרא אילת השחר כנודע אז צריך שתסבול בסמור ותכוין אל מקוה העליון שהוא בתר עליון דו"א הנמשך לו בלילך הזה ורוא נקרא שער דהמששים כס"ש ועליו נאמר וזרתי עליכם מים טהורים וכו' ועי"כ אנו מקבלים תוספות קדושה מבהי' הכתר דוד ע"כ עיי"ש ועיין נ"כ כפרע"ת שער כ"ג פ"א נ"כ כנ"ל אלא שמוסיף שם שנחנו החברים לקרות אדרא רבא ע"כ עיי"ש ונראר מדברי ראד"ו ו"ל שלא חוזר כלל סלימוד משניות בלילה זאת שאין צריך ללמוד משנר בלילה דזאת ועיין נ"כ בס' לב דוד להנאון חיר"א ו"ל פרס ל"א בשם הסוד ברקת שאין נכון ללמוד משנח בליל שבועות וכן נתמטט המנהג בעה"ס וירשת"ו וחברון עיי"ש ועיין עוד במפרז לרוד אמת בקו' תורת רשלמים סי' כ"א שכתב נס בעיה"ס צפת ת"ו נחנו כן מעת שנחנו כן בירשת"ו וחברון ת"ו ע"כ עיי"ש

אריכתא דמיא ויעין בספרו שער יששכר ליום הנכבד הלזה ויונעם לנפש (ובלוי ב' רשבעות ה מזמורין ברוך אלטינו שבראנו לכבודו וכו') אחר ברה"ם כששכב להדרו חי' גומר סדר התיקון עד אשמורת הבוקר וקרא קר"ש של שחרית ושכב לישן למבילת המקה לא חלך באשמורת קודם השינה רק אחר שקם בבוקר קודם תפלת שחרית כנהוג

תרם בברכת אהבה רבה בשחרית חי מאריך הרבה בקול נעימה והתעוררת לב ונפש לפני ה' ושפך שיהו באמירת התיבות ותן בלבנו כינה וכו' והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותיך וכו' וכו' (עיין בספרו שער יששכר מאמר חג דבכורים אות צ"ג בענין דעדיקים והחמידים שמאדיכין בברכת אלכר רבר כיומא רשבעות חג קדוש הוד) וכל התפלה שמ"ע ופיוט וסדר החלל הכל בבכיות בדרגשות עצומה ביותר וכ"ס התפרץ מעומק לבנו הסהור בחזרת הש"צ בתפלת יעלה ויבוא (אצל וזכרון אבותינו וזכרון משה בן יוד וזכרון ירושלים) ובתפלת ותערב (אצל אנא דחם וכו') וכהנה לומר תנועה נפלאה בבכי והתעוררת כמו ברה"ה וכו"ב ואצל הפיוט אמר אל נא לעולם תוערץ (א) בהשני ימים

תרמא אחר שחוציאו חס"ת והניחוה על הכימה ופתחו וגללו וחכימו לקריאת חיוס ואמרו ויעזור ויגן וכו' כנהוג ונקרא והבין לעלות ולעמוד אצל הכימה ובסדר בירך ברכת התורה (א) פתח רבינו בדברי

תרם. (א) עיין במדרי"ל שגורנין בווינא שא"א א"ג לעולם תוערץ ביום ראשון אלא בשני אחר כאשר נגלה ודעת רמב"ם אפסא לאמרו בראשון ולא בשני ועיין ברורות מנהנים שם ועיין בלוי' רבר שם בשם סחזור עם מ"צ לאמרו בשני ימים אך כתב דאנו נמשכים אחר המנהגים ועיין בלכוש סי תצ"ד סעיה א' שמביא ביום ראשון אל נא לעולם תוערץ ובסעיה ב שם ליו"ט שני כתב ואיני יודע למד א"א א' נא שחרי אומרים חי וקיים וצ"ע עב"ד ונראה שדעתו לרלכד שאין לשנות וצריך לומר בהשני ימים א"ג לעולם תוערץ כיון שאומרים חי וקיים עיי"ש ובאמת נראה שזה חי' דעת רבינו שבי"ט א' של סוכות לא אמר אל נא כמבואר במנ"א שם וכמ"ש שם דמסע במחצית דשקל בשם לבוש שא"א אל נא אלא ביום שאומרים חי וקיים

תרמא. (א) במהרי"ל וכמנהגים ובלבוש כתבו ונהגו לומר אקדמות טילין אחר שקרא מסוס ראשון שהוא שבת על בחירת השי"ת בישראל ונתן לנו התורה ועיין בטו"ו כסי' תצ"ד סק"א שקרא תגר על מנהג להחמיק באמצע הקריאה רק יש לאמרו קודם שמתחיל רכרן הברכה של קר"ה ועיין בשער אפרים בהא"ח סי' י' שהאריך לקיים מנהג זה של ראשונים ושואין לשנות ומבוא בחק יעקב בש"ע שם ובאלי' רבה שם סק"ח אבל בחק יוסף אות ד' כתב להשיג על השער אפרים והמכים לדברי חט"ו ועיין בש"ע חרב החנא בסעיה ו' במקום שאין מנהג יש לעשות כדעת חט"ו וכן נהגו עכשיו בחברה מקומות ע"כ ועיין בפמ"נ במ"ו סק"א דמ"ם פתחני חס"ת מפורס וזכסני במעיל דמ"ת ואומר הש"צ אקדמות ע"כ.

כבושין והתעוררת לקבלת התורה לא בדרך פלפול ולא בדרך דרוש
והיחיד כי אם בתוכחה מגולה ואחבה מסותרת בקולות ובכיות כל
חשומע גם כדוגן לבו ויסתער בקרבו בגודל קדושת התורה ותבליחה
לקיים מצותי' בכל פרטי' ודקדוקי' במסג' ממש ובהר הקודש בירושלים
בביאת הגואל צדק כי זה כל האדם תאות לבו וכל תשוקתו לחסתתה
בגהלת ה' בבית מקדשו ב"כ

תרמב סגנון דרשותיו לפני אקדמות היו — לדגמא — תוך דבריו חק'
(א) המניד מראשית אחרית ית"ש נותן התורה הזהיר על סוף יומיא אלין
בהתנברות הס"א וההנגדות דפרשה והנסינות שיהי' ליתר הפליטה
דשרידים אשר ה' קודא ולזה בעת שורש התיסדות עם בני' לגוי מרש הזהירם
להיות לו סגולה סכל רעמים שירי' מיברלין מהם ולשמור את ברית דתורה
ורסצות אמנם בלתי שסירת הרת מרש אי אפשר להיות לגוי ועם בפ"ע כמו
שיטת רציונים ודומיהן שאומרים שהם ידורים לאומיים כי האומות ודדתיות
הם כמו גוף ונשמה שא"ל להפירים בחיים חיותם לכן ירחיקו סכל ההתחששות
והמפלגות כמטהוי קשת והעיקר לקבל על' תורה הפרשה בכל פרטי' ואז יהיו
גוי פרש (שע"י הג הבכורים אות נ"ב)

(ב) ענין חג השבועות עפי"ד רמג"א במאכלי חלב שהוא דם נעבר ונעשה חלב
ולשיטות ר"י ור"ש אברי' מתפרק ׀ היינו שע"י קבלת התורה עתה במסירת
נפשנו לד' עד שאפי' כל אברינו יתפרקו בעבור סדושת שמו ותורתו וכל אברינו
דא דא נקשן לשמור מצותיו ית"ש ואז נזכה שיתחפכו הדינים (דב) לרחמים
(חלב) נמורים עלינו ועכ"ו

(ג) אי ישראל לעין באוריתא לא אשתכחין בגלותא וזהו עיקר התשובה לזכות
על ידה לגאולה אמנם ליתר והם מלחוביר לחבק חס נכרי' בהתבוללות
ליסודי קודש עם ליסודי חול ולשונות העמים רק לירבק באותיות התורה
בלבר ליתר חלב רק אליו ית"ש ולתורתו ואין עוד מלברו ועי"ז ובכת התורה
שנקבל עלינו עתה בזה יהי' סימן יפה לכל השנה שיצא עתה הפסח לטבר מן
חשמים לשנת גאולה וישועה שלימה (שם אות ס"א)

(ד) איך יעז ילוד אשה אפי' לצויר בנמשו להיות ככלל ממילי כי חנינא לבהדי
דשיביתא כביכול סא"פ אמנם ע"י הנפיתות הנוראות שסובלים בימי חבלי
משיח דללו שהוא על אסונת ח' ותורתו אשר הרפו אויביו ה אשר חרפו
עקבות משיחך וסא"פ וכת דילי' שואלין לישראל סגן ומאן הוא רחיסך וכו'
וצריכין להתחזק בזה בכל מיני רתאמצות וסלחמות ותחבולות שונות שלא
לשמוע לעצת הס"א ובכה הזה שנעמד בעז' י' בנסיון מתוך יגיעות ויסורים
רכים יזכו להיות סמילין בי' חנינא וגו' לפום צערא אברא ע"כ עם ה' חזקו
ונתחזק (שם אות ס"ג)

(ח) כחג שבועות התעוררת הנאולה שלימה כי בזמן אחר יש לחשוש על פסגות ח"ו מהמט שדרור פרוץ ואין בהם זכות לרנאל משא"כ בזמן מתן תורתנו נתעורר זכות רחוקה הקדוש אשר מהוללה ומכבוד בעוז"י כנוגד הירסתר פנים ויעשה הש"י למען תורתו לרום קרנר בכבוד ומפילא יתרום קרן ישראל ע"כ עתה נקבל עלינו עול תורה ה' באמת ובלבכ שלם ונבקש מנותן התורה ית"ש שבבורר יתם וישלח משיחו ב"ב (שם אות מ"ח)

(ו) עיקר קבלת רחורר רוא בערבות כ"א בער חכירו ולא נכראו רק לכבוד עצמו וטובתו כי אם לכבוד וטובת רעולם כולו לעסוק בתיקון הכלל ואי אפשר למסור לומר שאין בכחו ובידו כלל לתקן עולם ודיו להפיק את עצמו רק כ"א וא' עליו לעצוק ולמחות על עונות ורדיסות ופירצת דדור גם אם לא רועיל על אחר ע"כ העיקר לקבל עול התורה ומצות בתיקון רעולם והכלל כולו כל סר דאפשר לעזרת ד' כנבורים וכשנקבל רחורר על דרך הנ"ל יש לנו מענר גדולה לרביא לימות רמשיח ולרטיב לנו אז נ"כ לא למעננו כ אם למען כבוד אבותינו קדושים שמסעסעים כקכר בעצר בניהם וכדי שלא יבושו מאבות יתנו לבנידם טובה וברכה לשני ימות המשיח ולחיי עור"כ (אות ע"ב)

(ז) נתינת התורה לישראל ר'י בשביל שיקיימור ע"י כח רניגוד ורנסיון דאילוילי זה צדקו המלאכים לאמר תנה הודך על רשמים וע"כ אם ח"ו לא נעסור בנסיון נוגע כביכול לעלבנו של דבורא ית"ש שנראנו לכבודו וה'י ח"ו לרס לכן עלינו להתחזק במס"נ אפי' שיהיו מושלכים באש יקורש שמו יתברך ע"כ נקבל עלינו ללחום בער תורתו וקיום מצותיו בכל לב ונפש ויתגדל כבודו ית"ש

(ח) ובשנת תרצ"ד כשער שהוצח"ר נדמר כהר הי בער באש לרוץ לארץ ישראל (מאלעסמינא) ואחר ר'י רבינו שצוות ככרוכיא על זר (עין תולדות רבינו מאות ספ"ד עד אות ספ"ט) ואז כחג רשכועות לפני אקדמות ויקוסין דנורא ובעורין ראשא נפקין מפומי' קדישא וצעק בקרועתו שמעי נא תורה הקדוש אשר נגור עליך ממש ח"ו לשריפת אש ע"י חלוקת דעטרטיפיאטין כלומר "שמד צעטיל" שמפיצים ואודבים ליסע לא"י באמרם כי בחו"ל וכשיתגורנו בדרך אמונר דמפוטח אז חירם תלוי סנגר ואין להם מראד מקום לפרנסר ולתם לאכול זולת שיעלו למאלעסמינא לעבוד ולמשא ושם רווח מצוי' לפרנס איש וביתו תי"ז ירוצו ולא יגעו כבהלה ושרפון ויבואו ויטמאו את אה"ס — אמנם אנחנו מאמינים בני מאמינים נגיה לשרוף את עצמינו ולנתוח בנו נתחים ולא תאבד אות אהת ונקודר א' אפי' מסילי דרבנן מסך תודד הקדוש' ונקבל עולך עלינו בשמחר רבה עם כל מצותי' וקדוסי' ואת עמדי נא לחנן על כבודך שלא ישרפוך ח"ו ורס ויתגלה טובך ואמיתך בעולם. אהים יקרים חזקו ואמצו איש את רעהו שלא לזיו וזי כ"ש סדרך התורה והאמונה המורשה מאבותנו ברוח ישראל מא

כהנה וכנה אין מספר מפורש יצאו מסיו בדברי כבושין בקול עזו כנתינתו
מסיני

תרמנ אחר נסר הדרשה בתוכחת מזמר כנ"ל התחיל רבינו לרנן לרקד
ולומר ברוך אלקינו שבראנו לכבודו ונו' (מן ערשת ובא לציון)
עד גמירא בנינו מיוחד לכך ואשרי למי שזכה לפעום מעם בריקודין
הללו שהרב דומה למלאך ה' צבאות ספזו מפסם ועולה לכבוד המקום
ולכבוד היום ולכבוד התורה ואחר שגמר ברוך אלקינו כנו' התחילו
לומר אקדמות ואמר רבינו (הש"צ) בקול ערב ונעים שני חרוזים (והפחל
אהריו בלחישר) ואח"כ אמרו תקח בקול תרי חרוזים שאחר זה ושוב
הש"צ שני חרוזים שאחריהם וככת כמדרן כל תפיזת הקדוש הלל
וכמה חרוזים באמצע ה' מזמר (בנינו משובל מסרן בני"י זי"ע) תשוח
נפשו ובוכה ובוטח כנחלי אש כנון עדב יקר אחסנתי ונו' מנן ומאן
הוא רחמך ונו' במיתי לי נחורא ונו' מסיילי בי חננא ונו' שברנא לי
בשבין ונו' ובסופו צעקו בקול יחדיו חזן וקהל צבי ואיתרעי בן ומסר לן
אורייתא ואח"כ מיד בידך חכה ברכת התורה וכל סדר הקריאה כנהוג
בלכת אש כפרט בקריאת אנכי ה' אלקיך ועשרת הדברות. (ארכין ה'
שפא ונו דגרפס בכמה מחזורים לא אמרו) תפלת מוסף בעצמו לפני
התיבה ודוכן כנהוג פיוס לא אמרו במוסף כלל

תרמד לקידוש היום פרסו מפה אחרת על השלחן ותעלו עלי' מאכלי
חלב ונבניה (טרענליך) שחילק לכל המסובין ואז נחג לאמור דרוש
ופלפול מענינא דיומא בדברי פי חכם הן ומה נבנה המאמר מודעה
רבה לאורייתא במ שער יששכר עיי"ש באורך וכשחיתתה אמו הצ'
בחים נהג אחר הקידוש ביו"ט שבועות ליכנס לביתה ושם הביאו נ"כ
מאכלי חלב* כנ"ל

וכן ביו"ט שני חי' אוכלין מאכלי חלב בעת הקידוש כנהוג תוך סעודות
היום בא' זכ' דשבועות ה' מזמר בעצמו ברכת אחבה רבה
אחבתנו ה אלקינו חסלה גדולד וכו' עד ולאחבה את שמך בנינו
נהמד מיוחד לכך באש להבה ובאמצע כ"פ חרים עצמו מכסא כבודו
ועמד על רגליו בריקודין וחכאת כף אל כף והתרוסם אתו נפשות כל
העם יחדיו ירגנו והבריק אור רוחני לכל חלבבות דורשות ה' ובסוף
הסעודה ביום התחיל נ"כ לומר החרזו, ובאו כולם בברית יחד נעשה
וגשמע אמרו כאחד" (כזמר יום שבתון לש"ס) והלך סעל השלחן לרקד
במחול ועגולה עם העם באהבת התורה וקבלת עול מלכות שמים וגם
ציוה לומר בסעודת זו אחר אמירת התורה כי לו נאה כי לו יאה וכו'
(והגוסה עין בסימן תרי"ב) ומסיימין בתר מלוכה (כמבאר בדברי מרן האר"י
שבשבתות כבויר הוא נמר כניסת הכתר לזו"ג) וביו"ט א' נגמר הסעודה
בעוד יום מפני כבוד יו"ט ב' וביו"ט שני נמשך הרכה עד הלילה

למוצאי יו"ט להוסיף מחול על הקודש ובשירות ותשבחות להש"י וריקודין של מצוה ונחנו ג"כ תלמידיו בני הישיבה בחורי חמד לעשות מחול מיוחד בזמן ובאו כלם וכו' ורבינו נכנס ג"כ עמם לכבודם לרקוד ולשמוח בשמחתם שמחת התורה ושמחת יו"ט

תרמ"ה כ' דשבועות בסוף פיוס המיוחד על עשרת הדברות באמצע הפסקא הי' מזמר בנינו מיוחד המעורר ומושך קרין מחומר מה מועיל"ו עד "ישמח ויעזו במתת גורלו" כנודע לאשר זכו לבקר בחיכלו כבוד בחג השבועות ולפני קרית"ת הי' אמירת מגילת רות ואשרי און מילין תבחן באמירתו מגילת רות והי' יושב על כסאו במקומו וכל תיבה והנה שיצא מפיו בקדושה ופזמון מתון מתון הי' ערב וידידות מנופת צוף וכל פעם ברגש התעוררות עוז והשתוקקות מאוד נעלה לא יתואר בהרף לבי שלא זכה להרגיש מתיקת קדושת התיבות חללו ספה קדשו בעת ההוא ההפסדה כגדפם במחזורים זה בחיכל קדשו וכו' יציב פתגם וכו' ה' שמעתי וכו'

מנחם תענית ציבור

תרמו מי שקראוהו לעלות לתורה בד' צומות והוא אינו מתענה מחמת חולשה מותר לו לעלות לכתחלה אך כב' ה' ב' במקום שנהנו להתענות והוא אינו מתענה לא יעלה לתורה (מנח"א ח"ב סי' ע"ד)

תרמו כשאחד נחלש ל"ע בד' צומות והוצרך למעום ולאכול או יעשה הדבר בצינעא באין רואה (מנח"א ח"ג סי' ע"ד) *

תרמח כותר בספרו (דברי תורד תניא אות פ"ב) שראה אצל אבותיו וכל

הצדיקים שאחרי תענית ציבור אכלו בערב סעודת בשר והפעם לזה שמע מוקינו הנה"ק בעל שם שלמה זי"ע האב"ד דפה שאמר בשם צדיק אחד כיון שהימים האלו ת"צ כמו צום הרביעי וצום החמישי יח' נחפך לששון ושמחה ע"כ עושין הסעודה בעתו להורות שיהפכו לששון ויו"ט וסעודת מאכל ומשתה בביאנ"צ (ועי' סי' תתכ"ח)

תרמט בת"צ הי' מתפלל הש"צ מנחה עם פליה על ראשו (משא"ב בשאר ימות התול התפלל הש"צ מנחה בלא פליה)

תרנ וקריאת התורה שהי' על ידי רבינו בעצמו חי' לוקח הפליה מחש"צ ולבשו ג"כ לשעת הקריאה במנחה בת"צ. עד אשר הפסרה.

תרנא הי' קודא בתורה הי"ג מדות של רחמים כהתעוררת וקול רם עד ונקח (ועו בכלל) ושהה כרגע בהפסקה פועמת והתחיל בקול נמוך לא ינקת פוקד וגו'

תרנג בכל הצומות חי' עולה לתורה בתפלת מנחה למפטיר בעצמו
תרנג חי גוחנין לילך עם הקופה של צדקה (א) לתמכין דאורייתא
(לתלמוד תורה לבני עניים) בתור „אנרא דתעניתא" בשעת מנחה
בתענית צבור

תרנג בשעת המלחמה תרע"ד—תרע"ח רצו הגאונים לנזור תענית
ציבור לכל המדינה ורבינו לא הסכים לזה (א) וערך בזה תשובתו
(והוא לו נרפסה במנחת אלעזר ה"ר סי' ה) ואחד מהמעמדים שכתב שם כי
צריכין ליחד לאשר אנו רואים כי אלו המלחמות הם חבלי משיח כפי

תרנג (א) עיין בתוס' ריש פ"ג דמגילת ליתן צדקה קודם תפלת מנחה דתענית
ראמרינן פ"א דברכות אנרא דתעניתא צדקתא וע' בסמ"ח מש"ח סי'
תשנ"ה שנותן מ' לדבר תענית אותיות ת"ת ענ"י ועיין בא"י רכ"ב בס'
תקס"ו סק"ב שיש גורנין לשער מד שהי אוכל כיום התענית ליתן לעם
בערב ועיין בסמ"ג במ"ו שם סק"ג דיש סקומות שמכרין ליתן כופר נפש
עיי"ש

תרנג (א) רבינו לא הסכים אז לתענית כלל כי אמר שמקובל מאבותיו חק
ולמעלה כדורש צדיקי אמת וי"ע שזמן דואת הוא שעת הכושר על
משיח צדקינו שיבא ב"ב ושצריך לבוא מתוך יסודות כמו שמבואר בכתבי
רא"י (עיין בפרע"ח שער חג המצות ובלקטמי תודר בישעי על הפסוק הגם
במכתם ולא בכסף תנאלו) שלא כנלות מצרים שנתעורר מקורם דחסדים הי'
נאולתינו כעת מנלות אדום רק יהי' עקתא בתר עקתא וכן מבואר עוד בזוה"ק
ומפי סופרים וספרים ראשונים ואחרונים בע"כ שבנאולה העתידת תחי' סקודם
חבלי משיח ואם כי באמת קשה לסכול החכמים אבל אין בידנו לבטלם רק
בתפלות ובקשות לאב הרחמן אבינו ששמים שלא יתארכו רחבלי משיח
והצרות רק מהרה יבא ויגל לבינו משיח ב"ד וישראל נושע בה חשועת
עולמים אמנם יען כי החמון אין מבינים כל זר סקוצר רוח ומעבורה קשה
מסילא אין י"רם דעה א מכוונת לתכלית האמיתי וע' כ אין לנזור ת"צ כללי
שנה יסודך לבאן במחשבותיו ודעותיו וזה יסודך לבאן ולא לכוונה אחת
ותכליתית ותחובת לבבות ית"ש לא יתרצה ככזה כנ"ל ורבינו רצה אז שכל
הצדיקים גדולי הדור יתנו לדעה אחת שלא לבקש על שלום העמים רק על
הנאולה שלימה ולריות המלחמה התנברה בעת חרוא בין המלכויות ונתערבו
דמי אבות ובנים שרלכו לשרי קרב ממש דבר וחרכ ודעך ר"ל והרעש ד' גדול
והי' התיעצות בזה במח"ס מינקאמש עם בע"כ חשוכי העיר כדת מה לעשות
ולחשוב עצות לעשות איזה תיקון והתעוררת כללי למכות הרת ולטובת בני
ישראל ונקאלו חיהודים ובאו אורות זה אצל רבינו לערך סאה בע"כ סחשוכי
ות"ח שבעיר ואמר לחם רבינו שאם יש לאתר עצה ואיזה ענין ואוסן לחציע
יאמר נא וד' קול דמסה ולא חשיבו כלל בי אובד עצות דמר רק שישממ
לקול רבינו להורות הדרך הנכון מה שיש לעשות. והתחיל רבינו כנועם שיתחו
ואמר מה יש לעשות אם לנזור תענית. מי שרוצה להתענות הוא מתענה בלאו
הבי לתיקון עונותיו ועונות כלל ישראל ומי שאינו רוצה להתענות אפי' אם
ינזרו עליו לא ישמע כלל וגם כי צריכין לתקן בראשי עקרי הדת וסבור תעם
שרק התענית הוא העיקר וכן תענין באמירת תהלים ובקשת רחמים כציבור

שנראה מהכתובים ומהגמרא ומדברי זוח"ק סוף פר' בלק ובס' התמונה אות ס' ע"כ צריכין העיקר להתפלל על הגאולה שלימה ב"כ לא כן התמון שהמעו אותם שצריכים להתפלל עתה העיקר רק על שלום העמים ושע"ז שיופסק המלחמה ישונו למצרים הוא הגלות המר בעוה"ר ושכינה חק' בגלותא ומאריבין הגלות ומעכבים הגאולה ע"ז ואיך גענו פנינו ונקשה ערפינו לכקש כזאת ממלך הכבוד אבינו ית"ש לחלל בכוד מלכותו ית"ש ח"ו וכמ"ש בס' הזכרון להגאון חת"ס זצ"ל כי אם נתפלל על שלום ח"ו עיכוב הגאולה כשאחז"ל במגילה מלחמה נמי אתחלתא דגאולה הוא עיי"ש דבריו כי נעמו ובמה שסיים רק עצתי שגרבא בתורה ותפלה, כשהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו ולא ישלמו בישראל ואו נתפלל רק על הגאולה ולא נחוש על המלחמה כלל עכ"ל החת"ס וכן געשה אנחנו העיקר לעורר על תיקון העונות המעכבים הגאולה ולהרבות בתורה ותפלה בכל מה דאפשר ועי"ז נוכח לאפרקא שכינתא ונבס"י מנלותא עכתד"ק של רבינו בתשו הג"ל

צריכין לכון וליוחד הלכות כאחד מה לכקש מברכא ית"ש ובנ"ל ולזר ליתר לכות כלל ישראל עכ"פ רחסידים ויראים כאחד לסדר ולתקן מעשים צריכין ראשי בני ישראל דמר ארמור"ם וגדולי הדור שדבריהן יד' נשמעין כי על כן הוא מציע רעתו לעשות אסיפה גדולה כינוס לצדיקים וגאונים באויה מקום כמו בעיר וויען אשר נמצאים שם פליטים רבים ארמור"ם זקנים שנמו מפני חמת המצוי מנאליציען ופולין ויובלו לכה באסיפה הללו או בעיר אחת מקום מרבו שיוכלו לכה לשם גדולי ישראל להקבץ יהיו רק זאת הוא לו תנאי קודם למעשה שרבע"ב יתקשרו עם הארמור"ם הזקנים שברור (כמו הת"ס מבלאזיב בעלז ששארקוב וכיו"ב שדיו כולם במדינה זו אונגארן בימים דרם) היותר מפורסמים אשר היו בימים ההם עורנה היינו ליסע אצלם לבא"א אם רעתם מסכמת לאסיפה כזו ואם מוכנים לכה ולקח חבל במעצות וכינוס לצדיקים למכות כלל ישראל ותיקון עולם כי ארמור"ם זקנים כאלו יהיו דבריהם נשמעין לכל תדור בכל אשר יחליטו ומבלעדי עצת ודעת זקנים שברור יד' הכל לרוע וכשיתרצו הצדיקים הנ"ל אזי הוא (רבינו) יעמוד א"ע בתור משמש פשוט אצל האסיפה (כן אמר בענותנותו והוא ח' או פחות מכך המשים שנה הרבר) ולסדר דרבר ברצונם מי שהיה חקורא ומאסף וכיו"ב ומקום שהוא יציע לפני רצדיקים דברים העומדים ברובו של עולם ויהי ח' עמיהם לכה לדעת אחת מכוונת ולהחליט ענינים נחוצים שיתקשר ע"ש ולהתברר דישועה בכלל ישראל בקרוב. ככה הציע אז רבינו לפני הבע"ב והכמי דעיר המה ראו ומצאו לצדק ונכון כל דבריו וקייסו וקיבלו עליהם ליכנס בעובי קרודר ושיבא מהם גדולות ונצורות ויצאו כשביעת רצון מכינו נאום קודש והתחילו לעשות מעלים ורסתודות אבל ה' מה שה' ויבא גם השטן והתוצב כתובם וזרם עיכובים ופירור וחלופי רעות בין החסידים שונים מצדיקי הדור ולא יצתה הדבר מכה אל הפועל. וכבוד א' חסיד דבר וידענו ושמענו אז מפי רבינו רמזים וענינים שה' ברעת קרשו להציע בתוך כינוס לצדיקים בעת אשר ישא מברותיו שיהליטו כולם כאחד לחיפון

ראשי עקרי דת להיות כל איש שורד בביתו בשמירת התורה ורמזות ודעיקר שיציע ויעורר ויזכיר מתנ"ך וגמרא וזו"ר וספרי רבותינו הראשונים וראשונים שאין לרתפלל על שלום העמים ואו"ה כי אם שלום על ישראל בנאולת עולם ע"י ביאת רמשיה שכל אלה המלחמות ודורות הם הכנה לביאתו כ"ב ותקנתו הי' לבטא כי כל הצדיקים בשמיעת דצותיו ומענותיו בסוב טעם ודעת היו באים לדיעה אחת בדעת התורה באמת והי' תיקון הנסמך אבל בעון דדוד לא זכינו לזר ונעשו אז בתות ודיעות מתחלקות גם בין הצדיקים ורגאונים שברוד

וגאון מובהק א' צ"ל (א) התחיל אז לדרשים ולסדר ליקומי סליחות שיאמרו ישראל תחנונים לבקש על שלום וכשנודע לרבינו מזה צוות ככרוכיא וכ' להנאון הנ"ל ולא יצאו סליחות לאורה כי טעמו וגמקו עמו שאין לרתפלל שיושבתה המלחמה ע"י שלום בין העמים כי אם ירי ביאת הנאול צדק לישראל תופס המלחמה ויתפללו שיבא הנ"צ במהרה וגם בסידור סליחות ותפלות מאן חשוב ומאן ספון ומאן רסיע כרוד רוד לעשות כמתבונת ראשונים כמלאכים שבנודל כח קדושתם ער אין חסר יכלו המה לסדר ולקבוע לדורות תפלות סליחות ותחנונים שעל כל אות ואות תלוי תלוי תלוי עומס כונות ויחודים למעול בנכחי מרומים (ע"י מש"כ בזה בספרו נמוקי או"ה סי' ס"ה) ונדל אחד ממורסם אמר שרצת בזה עם ארמו"כ מסינקאמס והסכיר רדבר עמ"י משל לאשה אחת שרלכה בבקשה לרמלך ואמרה ארוני המלך היות שיש לי בן יחיד ונלקח לצבא ומי יודע שבמלחמה נדולה בואת אם ישאר בחיים ע"כ רצוני שאדוני המלך יעשה עמי אות למזכר שיתן צו לשלוח אותו לחפשי ואמר המלך שיעשה רצונה בזה ואח"כ התיצבר עוד האשה ושאל לר רמלך מה שאלתך עוד הלא כבר נתמלא בקשתך והשיבה שרצוני לבקש מארוננו המלך שיתן צו שלא יהי' עוד מלחמה רק לתוך השלום והמלך חתרנו ואמר בעת שבקשת על בנך עשיתי רצונך אבל כעת שאתה מתערב בדבר הנוגע למלכות ואין נפס"ם לך וכי אין יודע המלך אם טוב יותר לעשות מלחמה או לא ע"כ תפלתך בזה נרמז שנים בנך לא אשלה חפשי עכ"ל ודנמשל מובן אבל ככל זאת הי' לו לרבינו אז (בשעת מלחמה העולמית הג') מלחמה נדולה עם שיטתו הקדוש ללמדה לאהרים לפקוח עינים עוררם לכבודו של ה' ומשיחו והוא באחר ומי ישיבנו לא חת סמני כל וצחק והיוה דעתו הרמה ואחו צדיק דרכו בקדוש כפי שקיבל מנביאי אמת וצדק ד"ה מר אביו דנה"ק בעל דרכי תשובה ז"ע ומאבי אביו הנח"ק בעל שם שלמה זי"ע וספרו הנח"ק בעל דברי יחזקאל משינאות זי"ע ועוד מצדיקי אמת ודם קיבלו מצדיקי עולם שרפי קדוש הקדמונים זי"ע שעיקר התקור ע"י המלחמה שיתנלה אורו של מלך המשיח ומתוך צרה ימציאם פדות ורוחה ומינה לא יחזנו והי' מספר רבינו מעשה רב כנ"ל במ' הנ"ל והוסיף עוד לספר כי מיר אחרי פטירת מרן הקדוש הרמ"ם מרימנוב זי"ע התהרס סאור הקדוש סהר"ג מראפשיץ זי"ע על שלא הסכים לעצת ודעת רבו הנז' בשעת המלחמה כי או כבר הי' גנאלים כלל ישראל בנאולה שלימה וע"כ התחיל הוא בקדושת הכסחו להקחיל חבריו ותלמידיו רבו לרימאנוב והוא ריבר בקדשו להציע לפניהם ולעוררם איך שמיום פטירת רבם הקדוש הרמ"ם ולח"ד נשארו כל העולם כצאן בלא רועה ואין שום מנהיג ישראל אחריו בדור הזה כי באותו שנה נסתלקו כל הצדיקים הנדולים

כמו רבני מלובלין ז"ע ורמגיד סטאנוניץ זי"ע — וכוונתו רפנימית דיתה שויסבימו ויהלסיו כולם פד אחר כי אין מי שימלך להיות רועה ישראל בכל דרור ומסילא יוסקו ויחל טו שבהכרח רק למסור המלוכה והממשלה למלך רמשיח ש בא ב"ב — אמנם דבות מהשכות בלב איש ועצת ד' הוא תקום כי אחרי העצתו של הרד"ב מראפשיץ דנ' ל' השיב הה"ק מהרצ"ד מזידיטשוב זי"ע כלום חסר אצלינו ועי"ו נהפדרה דחבילה ונתרנו הה"ק מראפשיץ וכשהגיע זמן תפלת מנחה והתפלל הד"ק מזידיטשוב לפני התיכד נחד דעתו של הרד"ב מראפשיץ ואמר שראה שתפלתו של דררצ"ד מזידיטשוב דיתה כולו כליף כלי שום פני כלל ועכ"פ בעור"ד לא עלתה אז לרב א לימות המשיח וזמן דגאולה ורנ ד רבינו כי מרן דק' משינאווא בשמיפר כל זאת סי ס בדבדי קדשו כי כאשר עשר מרן מראפשיץ לרכו חק' מרימאנוכ שלא איחד עמו כדעא א' (כנ"ל בסו' תנ ג) * בן עשה לו מרן בעל עמרת צבי באסיפר הנ"ל שלא איחד כדעתו וכוונתו עכ"ד ואנן מה נעדר אבתיריוו מי ירד לעומס כוננת חצדיקים דנ"ל כולם ארובי עליון מסריכבר העליונר כביכול אין לנו ח"ו לרננים ואשינו בין ההרים הרמים ובאמת יראה ורעד יבא בי ותכסני פלצות אפי' להעלות כל הנ"ל על הספר אך עכ"פ כיון שזכינו לשמוע כל זאת מפי רבינו מסתמא הוא בכדי שנלמוד מזה דרך האמת למען דעת להתחזק ולקוות לנאולה שלימה ולחתבונן כימים הרם ימי מלחמה ורדיפות וצרות צדורות ל"ע כי סוף כל סוף אין לנו תכלית אחרת לכלל ישראל ואע"פ שיתמחדד חכה לו לביאת המשיח שיבא ב"ב וע"כ לא נמנעתי לכתוב עלי נליון ודוא רחום יכפר עון וגם כי עי"ו נבין מעט קט שיטת רבינו ודעתו הנדולה בלתי לר' לכדו

והנה בשנות המלחמה דנ"ל בכל השבתות ומועדי ה בפרם כימים דנוראים רתחנן רבינו לכל אותו דרור וביקש מלפניהם על עמו שיחוס כאו"א על נפשות כלל ישראל ולא ידחה את נורל שעת הכושר שרוא אתהלתא דנאולה עיין בנזעמי דדשומוי לר"ה (כשער יששכר מאמר תפע בשופר) בדדושים הראשונים איך עורר את העם בטוב טעם ודעת כמסל ומליצה (מנורל) דאריכות איך לרעתים) וכדאי לב"א מישראל לדישים כל רבדיו חק' שם על לוח לבו היטב וזנב א מוכיח מפי ד' די' עוסד ומזירי כי בא מועד הנאולה ועלינו לשוב בתשובה שלימה לפני בא יום ר' הנדול ותנורא לתקן תיקון הכלל והפטר ולהתפלל רק על ביאת המשיח ב"ב ולא על שלום העמים והמעים דבריו במסל ומליצר לאשה היושבת על דמטבר וההחילה להרגיש כאבים בכל עת יותל שהגיע זמן הלידה ואף אם חי' כמו חדר תקריב ללדת תחיל תועס בחבליה עיפר התקומה לכל דעומרים סכיבה בי עוד מעט קרובר ישועתה לבא שתצא חולד ואז יוסקו חבלי' אבל אם ח"ו יתנו לה סמים להשביית החבליים באמצע הלידה תחי' מסוכנת היא וגם חולד אשר בקרבר ורק העיפר שתמחדד לידתה לטובה ולרחמים. כי הענין רוח בחבלי' משיח העיפר לקוות ולצעות לישועת דוד כי אם החבליים ילד יולד לנו בן נתן לנו ותחי המשרה על שכמו בביאת בן דוד כי אם ירודש תחרישו בעת דזאת מי יודע אם לא יתבררו עוד ת"ו אה"כ ביותר דחבליים חבלין דמעיקין לשבינתא ולכנס"י ולרת תורחניו ואין חכמה

י ודיין בלשון דבית (במחדד נוסח המלה את כ"ס) ערבו משינאווא בעל דבדי ויחזקל זי"ע אמר לו שעינתו ראשו שלא טוב חי' בדבדי הנתיב מראפשיץ שדעתו חי' שטוב יותר שיתארבו וימשיכו חיים על עקבתא וימשיכו בדי שלם בזה העולם החדשה בעולם זאת שלם יתלו לשכחם אם יבוא תביעה זה קח רק חזקתך בדברי רבו הנתיב איך רבים מהימים מרימאנוכ זי"ע לקיב המעלה בכל ארון שיהי' שר"ל

ואין תבונת נגד ר כ"א לרמות לבבינו אליו ללכת בכל דרכיו ולקוות בכל לב ונפש תשועת עולמים בביאת הנואל צרק

ובשנת תרע"ו (בימי המלחמה הנ"ל) קורם תקיעת שופר ורבינו בהדרת קודש רתחיל במענות צודקת לפני מלכו של עולם ית"ש ברתעורת עוז ונורא להפיל שונאים אויב ה' ותורתו לעקור ולהעביר ממשתלת זרן מן הארץ הוא מלכות רוסיא *) ודבר זה ה' רצונו על היהודים והרים קולו נאדרי בכה תרעץ אויב נגד דשר שלו וצעק ואמר כמד פעמים אראב מיט דעם צר הצורך דידודים אראב מיט איהם" ירד מכה מכה נפול יפול במרדד במהרה ונמה זכורו מלרכיו ואמר כל דעם אמן ברתרנשות עצום ובפול בכוות ואח"כ בשנה ההוא פתאום נשמע קול כי מלך האדיר ברוסיא שר"י נקסער מלכותו ה' לו עם כל בית מלכותו מפלד נדולד חוץ לדרך המכע מלך קשה במדינד קשה בבר נרו ואבר זכרו לנצה ותדי לפלאי פלאות. ואנשי שלומן שר' שם בעת דדרשר רבינו למפרע צדיק מה פעל כקדושתו שדוא נמר ונרם מפלתו במה שקרמוהו צדיק מ דקסמונים לקלל אותו וכן יאברו כל אויביו ר'

ורבינו לא שקט עוד ורצה לרקדים רקצ ובשנר שאח"ז בר"ה לכש רבינו עז-רפעם קנאתו לר' לעמו ואז קורם תפ"ש דרים בשופר קולו ללחום ולהפיל כל שרי האומות וצעק כקולות אדירים עליהם. אראב מ"ט אלע שרי אומות העולם" אראב מיט זיזא ווי קומען דיא רשעים ויך צוזאמען וצעען למעלה און אונז דן זיין" וסיום אז בדרשתו לכן רבש"ע אבינו מלכנו רחם עלינו וכאשר נושענו בשנה רעברה שננור בראש השנה מפלת מלכות רוסיא שר"י וכל משפחתו כן רחם על כבוד שמך ועל בניך כמרדד דרן לרעביר רע שרים כולם ויפלו ויאברו כי תעביר ממשתלת זרן מן הארץ ותמלוק אחר ד"א לברך על כל ארצין (ובשער יישכר מאמר תקע בשופר אות ו' שם בתנחום מבי"ח של רבינו תראה דררשה באריכות) ואחרי עבודתו חנדולה בעתים דרם עם שרי מעלך כנ"ל סיפר רבינו שר' לו חלום מבהיל איך בא אליו הס"ם בתמונת כלב נדול (ואמר דבינו חנם שחי' ישן אז אבל ה' נים ולא נים) לרתוכח עמו ולא מ עליו באיום נורא ובדברים קשים ודחזיר אותו ריות כי רוא השר מע שרים על כן מזדירו לעווכ את דרכו ללחום נגדו ורבינו תקיע בדעתו ולא רצה לענות מפניו ויאבק עמו עד עלות השחר וירא כי לא יוכל לו וינע הס"ם לנשכו בידו (וסיפר נודאות באריכות מהוויכות נדול מסש מלחמה לח' בעמלק מדור דוד) וידי בבוקר ותפעם רוחו של רבינו ותרא' לאנשי ביתו את סימני אותות דניכרים עוד על נב ירד דנדולה מנשיכת דכלב וחתחום כי לא נכנע ולא חת מפני הסמ"א ונתקיים בו כי שרית עם א' ואנשים ותוכל *) ורבינו אמר אז להרבני הנניד דחסיד מו"ה שלום שווארץ ז"ל (בן הגאון בעל שו"ת קול אדיר אברק'ס כערענמאס ז"ל) כי יש לו פתח וצריך עוד

(וכן כל חשנה בעת החרב בהפלתו תפלת לחם דשמי"ע בברכה ולמלשינים שמי"ח הנשנים הישמים סביב לו שפער יתלבות חזן מלכות רוס) מתיחא תפלה (ול"י ח"י חסידים בנדיד)

*) וזאת חרש החרב השמש וכבר נמצא דבר זה במגילת תהלים כתב יד קדוש לתנ"ך מתי"א מקמארנא וי"ע מונה בארץ ספרים של אדמורי טפה (ורבים חסידים חסיד וסרוב גיב נקצו בעשר קדושות משרתת הנדיק מקמארנא) חיל בריח ענת תריו ביום א' עשיתי כמה פעולות בשביל כללות ישראל שפתינתי ורסיה וחבתינתי את חשר והפדל חקמנתי וי' לי מה עשיתי ביום שני ואני עשיתי את שלי וכלילה ראיתי את שריר בחרב שלמה ורצת לחרוב אחי עזאם לא אגיהתי וחבתינתי סגפתינתי חאריכ ראיתי עזר שלי אדום וחבתינתי שלא יעשה שום דבר רע ושות בריה ובריכתי שלי בריה שפתינתי על המלך והקדושי וכן וי' שנתבטל כל הגזירות על היהודים שבאדום עבר"ק

שיבקשו רחמים עליו שינצל ושלם יוכל הס"ם להרע לו ח"ו ורבינו לא עזב את שיטתו ודרבו בקדוש שרוא שימת הנח"ס האלקי הרמ"ם מרימנוב זי"ע * שלא תשקוט רמלחמה בשלום בין המלכיות רק יהי' מזה מלחמות נזק ומנוג ועיניו באור החיים הפ' פד ויחי (באופן אחר) על פסוק אומרי לנפם עידה ולשרקה בני אחונו שבתב בלשונו חקרוש ע"ר מה שאמר בוורה כי בסמ"א דנקבה יותר חזקה מהזכר כי הזכר נימל יתרת יותר ונקרא יותרת הכבד וכחזיון דזה הראוני בחלום שהאבקתי כמלחמד עם דזכר זה' נפל בעיני להכניעו ורפלתי אותו בכחי ולנקבר נתאמצתי בכל כחי כמה פעמים ואחר כמר מרחות יכולתי לרשליכה כמה פעלות למטר בארץ אך לא בבעלה חזר עכ"ל

(*) רבינו אחז צדיק דרכו תמיד של מהרמ"ם הנ"ל כי הוא הי' צומח למרחוק בענין נלות ישראל ורצד עי"ו לקרב הנאולר כנ"ל בסי תנ"ג ורבינו ח רג"ל על לשונו לעורר אזהרת דקדוש מהרמ"ם מרימנוב שאמר עוד בימיו והחזיר לאחכ"י "האחוז והתקשרו כ"א בחתונה כ יש קרה (נליס"ש) גדול ומסוכן ומתחתיו יש מים וגר גדול וכל אחד יאחוז עצמו שלא יסום עצמו ח"ו שבסוף יומיא קודם ביאת המשיח תתגבר הכפירה בעולם ר"ל וצריכין התחזקות מאוד שלא יסערו קרסוליו" עתה"ד וסיים רבינו שהקדוש מהרמ"ם אמר זאת בימיו והביט למרחוק שבאחדית הימים יתגבר האמפוטריסית כישראל סכל את רמפלנות שהם ציונים מזרחים ואנוניים וכיו"ב כי במשנות לכפור ח"ו באלקי עולם ולעבוד ע"ז אין שב ה בימינו וכבר כמלוד ליצרא דע"ו אלא ודאי הבנר כנ"ל שהכתות ומפלגות פוגמים באמונת ביאת המשיח בדרך נם שהוא א סאמונת י"נ עקרים בני אח"ד ע"כ נקרא כפירה ר"ל וע"ו ידו כל ררוים לישמר וליוהר

וכן אחז רבינו דרבו של הרמ"ם מרימנוב לסתות בכת דהולכים כמאר"ע חדשה ובכנדי הצופות וברדשותיו בפרט בלי יו"ב לכל נדרי אמר וצווח בקול להנשים שהולכים בכנדי הצופות שאם אינם סקבלים עליהם מהיום והלאה לילך כדרך נשים חכשרות אין יוח"ב מכפר (ועין נ"כ בצוואתו דקדושר אנת נ' שכותב וזה לשונו חסדור, וכן בעניני מלבושי שחץ וגילוי ערות מקומות שדדך) להיות מכוסות אוי ואבוי אין לך נבלת ופירצה גדולת מזו והן רנה גודמת צרות ישראל ועיבוב בנין אריאל נא שימו על לב ובפרט אנ"ש דנ"ל ויו"ה שלימ"א הם ובניהם ובנותיהם ונשותיהם עכלה"פ) וכהנר לאין שיעור וידוע שדרבו בקדוש של דנה"ס מהרמ"ם מרימנוב ח"י נם כן לסתות כיד רמר בעניני הבנדים ובאחת מאנרותיו מיום נ' תצור תעק"ב (גרסם האיגרת בכמה חפרים) וכותב בזה הלשון, כי בזמנינו כל הרעות המעוררים על דיהודים ד"ל דוא רק מהמת יצר לב האדם יסחו להנאה ותאזה לילך בחקות העכו"ם ולבושי העכו"ם אשר נאמר לנו בתורה וכו' ועי"ו איש חכמאה על עמנו בני ישראל ובפרט על הנשים הלו בשות מלבושי הפריצות אשר כמעט לא ניכר בין נבריות לישראלית לחבריל עוד חדשים מקרוב באו במנהג חדש של עכרים שמהפכין ומנחין מצד רשמאל של רבנדים על צד יסין צו צי קנעמלין ובוד מנבדין השמאל על היסין בעוה"ד נם זאת לא טובה הוא" עכלה"ק ורבינו כדיווחו כרימנוב צוה להאנשים הכרוכים אחריה שישארו בולם מחור לאוהל מעט והוא נכנס והי' שווח שעה אחת לכרו על ציון הקדוש של הרמ"ם וי"ע ועשה מה שעשה בחדרת קודש וגמל על כל חעם אימה ופחד ואח"כ

ומתוך מלחמה זו יכוא משיח ועם דסבמתו ופקורתו דרפים א מאנ"ש
 ותלם דו (וכעת רוא אחד מגדולי הרבנים במדינתנו) ספר משמיע ישועה"
 סוכיח בראיות ברורות שמסמאות מש"ס ומדרשים וזו"ר וק"ק ותלמידיו רבעש"ס
 שב את משיח צדקינו שיבוא לנאלינו ב"כ יהי' דייקא מתוך ספורים ומלחמות
 וחבלי משיח וכך נורה חכמתו ית"ש ואין להרהר ואין לשנות ורבינו מסר כל
 המאמרים הנאספים שם וכרסמת הספר כותב בזה הלשון לפנינו נגלה שאין
 כוונתי בזר רחיבור חקמן מעט דכמות ורכ ראיכות לקנטר ולדחפאר ח"ו אך
 מפני כי בשר אנחנו ומתוקף היסוד מ אשר עובדים כעת עלינו נשכח מלבינו
 ארכתו ית ש אלינו ומועים לרתפלל שמקורם ירי' שלום לנופינו אז שיתאחד
 עיר"ן כיאת משיח צדקינו ונזרמים כעצמינו שרצות מתנכרים עוד עלינו
 עיר"ש באריכות ברסמה ובנוף הספר בפנים (ויותר אשר נמצא שם בהגדפם
 נמצא בכתובים בכתב יד קדשו של רבינו בגליון הספר משמיע ישועה והוסיף
 עוד שם כמה דפים בכת"ס להביא ראיות ברורות לשיטתו כזר) עין מה שכ
 רבינו בספרו היקר דברי תורה קמא אות ק וז"ל כסנה (הח ט') ע"כ מדפוס
 קארעץ) וז"ל אמרתי לו מי יוכל שלא לנלות רענינים דמשכחים את דל"ב וא"ל
 שסא יתסדמה יתיאשו ואני הוא הנורם ואמרתי לו אדירב בשומעם כשורות
 רנאולה יתביישו מעונותיהם כי יוהרו שבזמן רנאולה ירי נרנים מזיו דשכינה
 וראיך גרומ פנינו וירינו רמים מלאו ע"כ נחזור בתשובה אל בוראנו וישוב
 ויקבצנו אבל כשרם מבלי ידעך מתיאשים מן דמוכר ואחד דגורם מיד פתח
 מיו וכו' עכ"ל (וע"ז כ' רבינו שם) אתח בן אדם ידיר לבי שים לכבך לכל
 דרכים דאלך יוצא מ ססה קורש ברתנלות רוח"ס ואלא' נשמות קרושות
 אשר דיבר עמהם במחור כי בן רוא יסוד הספר רקנד הקדוש ומסנר תבין
 תשובה נצחת לכת הפריעדיסמ"ן ריינו דורפי שלמונים שלום דעמים
 ומנהיגיהם יאסרו להם כי לא להזכיר מהנאולה רק משלום ומנוחה כנלולתינו
 וכו' וכאשר יוכיחים על פניהם יענו וכו' כי יראו לנפשמ להזכיר לשוב לתורת
 ר' ולצפות לנאולה מן יתעבב ח"ו זמן הנאולה ועי"ז יתיאשו מאמונת הנאולה
 ובאמת הכל יפצה פיהם ונהפוך הוא כי עי"ז עתידין ליתן את הדין אדוני
 ציור שיכנסו גם המה לפני ולפנים ונתעוררו מאוד ולציון קדוש רצ"ד רבין
 זי"ע נבנם עם רעם והי' זאת לפלא שרבינו ביקד כמעט כל ציוני הקדושים
 בארץ ישראל ציוני תנאים ואסוראים נאונים וצדיקים ובחז"ל ציוני ליזענסק
 לובלין קאזניץ סאטוב רינוב משעווארסק לאנצדום שידלאווצי צאנז
 שינאווי זריטשוב איהעל קאליץ קאמארנא פראג ולא ראו שיתבודר בעצמו
 כציון אוהל צדיק לבדו ובאוהל הקדוש דרס"מ ברימאנוב התבודר כעצמו*
 ולא אמנע לכתוב מה ששמענו מחסיד ת"ח זקן מופלג ר' יאריך ימיו ששמע
 מסר קדוש דנר"ק בעל שם שלמד האב"ד דפה שאמר (בשם צדיקים) מגורל
 נשמת הזה"ק הרס"מ מרימנוב זי"ע כי הקב"ר לקח ד' אותיות הוי כניכול
 וכרכן בלכוש זשיפצ"ע ובלכוש ספאדי"ק ומוח נעשר ררבי ר' מענדלי
 מרימאנוב עכ"ל תסמך שערות דאש השומע בואת מה שאין הפה יכול
 לדבר ואין זה השנת אנוש
 רבינו סיפר שדקדוש מהר"ם בדיותו יושב בפסת וכסוב לב דמלך ודיבר מנם
 קריעת ים סוף אמר ש באו פניו ספל מים ויראה כל אחד גם קריעת ים
 סוף ונתן מהר"ם ידו על המים ותבקע המים בספל על י"ב גזרים כמו נד
 נחלים זי"ע ואחא בן אדם שים כל זה על לבבך

הארץ רמנהגים שאינם מעוררים העולם על הנאולה ועל רחשונה כמ"ש באוה"ח קדוש פר' כהר (עח"כ כי ימוך אחיך וכו') בי ע"ז מרס יתבע חכמ"ה עלבון הבית רעלוב עיי"ש בלשנו קדוש כי אדרבה ע"י שאינם מזדריים ומעוררים על הנאולה עיי"ו יהיאושו ח"ו למדרי ולא ישיבו לח' רק יפלו אחר בשאון העמים ומעשיהם וכו' וגם אם יתאחר ח"ו דג' צמלכו אין חשש לחסרון אמונה עיי"ו שיהיו על רחשונה כי אז ידעו האמת כי לא שבו עדין כחשונה כראוי כי על כן נתאחר הרבה בעוה"ר וכו' כמבואר בלשון חסנר הקדוש רנ"ל וגם אח"כ ראוי שם בקנה בענין דגלות ורגאולה ומיזם בור וז"ל על"ה המלחמה בגלות רד' תרי עם הס"ם הוא עשיו ועל שרוא שמאל והוא משה תה' דמלחמה קשר ועזה על ו כענין תמחה את זכר עמלס וכו' והמשיכיל יכין עכתר"ס שם ועיין עור כד"ת אות מ'א נגד האומרים שלפני כיאה משיח צדיק לריות מקורם שלום עמים ועיין שם עור באות כ"ו ל"ב נ"ז ועיין נ"כ בספרו חיים ושלוש ער"ת פר' תולדות (ער"מ עשיו אחיך סתנהם לך להרנך) ובפר' וישלח ובריש פר' וישב שלא כנאות סצרים יהי' נאולה העתידר רק יהי' עקתא בתר עקתא ופתאום יכוא אורך וגם יהי' דרינות נוראות קורם משיח ב ד כמו שמבואר כל זה בפרע"ח (בשער רמעות) ובלק"ת לרארי ז"ל כפר' שופטים והטעם כיון שהוא סוף גלות אדום הוא מתנכר בכל כחו טרם נפילתו למדרי וגם יתנכר העניות כמ"ש בהקדמות תיוזה"ס כי ע' שנין דעניותא דגלות בתראה מאן יוכל למיקום בהון דאינון עני חשוכ כמת כאלו נמלין את נפשו עיין באריכות בכל מקומות דנ"ל ורחי תן אל לבו אך בעון הדור רבים לא האמינו ולא אבו בדרביו הלך ולא נחמו לב לרעת ועינים לדאות להבין ולרשיכיל עומס דשנתו ותשוקתו העצומה כולו בלי לנבוח ורצנוים בתוכם גם רבנים ואדמורי"ם משכו את ידיהם מלחזקים בשיטתו הנאמנר ומרוב צערן של ישראל לא הרנישו עד היכן הדברים מניעים. וממילא מעשה בע"ד הצליח ולמינו בכפלים ודמן של ישראל נשפכו כמים ועדיין בן דור לא בא לך נא וראד מ"ש רבינו בספרו דברי תורר חלק ד אות נ"ג וזה לשונו הקדוש ע"י המלחמה דגולה וראיוסה אשר תבסה ארץ קורם הנאות שלימה ב"כ והגר ע"י המלחמה ישובו רבים בתשובה ודכים מפושעי ישראל סגרו חנותם כש"ס וכרנה לשוב לתורת ה' ואמונתו בראותם בחוש כי זה חבלי משיח ושובו להאמין ברברי הנביאים ודחז"ל ואין ישראל ננאלים אלע ע"י רחשונה (כמ"ש הרמב"ם בהל' תשובה) ובדאות הבע"ד זר כי כלתר אליו הרעה סאת חסנר מלכו של עולם ית"ש כי ישראל אפי' דקנין וכו' ישיבו בתשובה ויכוא הוואל בקרוב ע"כ חסה את לב המנהיגים להסית ולהדית את לב בני ישראל לבקש רק על שלום רעמים ועברו על דברי חז"ל כמ"ש בספר משמיע ישועד בארוכה ועיי"ו נהדרר שלום רלז עש"ו במספרו ותכונתו ודמותו והורבן העולם עמו בכל האופנים ודיחקו את הקץ בעונותם וכפירתם ואותן ששכו בחשונה במלחמה חזרו לסודן לכסלה בעוה"ר ואבדר האמונה ע"י המאנדר"ט של בעל-עור מאנגל"א עכר"ס וכמה פעמים שדיכר רבינו מוח אפר, אטריסה נער שלום"ס וסיפר רבינו ע"י המעשה הנ"ל בסי' תנ"ל ברי"ה ותבין עד היכן דברים מניעים(ועיי' בסי' שלאח"ז)

תרנה בשנת תרצ"ג כעת שהתחילו הגזירות והצרות בעוז"ר לאחב"י באשכנז נשאל מהנאון אבדק"ק אונגוואר שליט"א (והוא בכתובים אצלו כאריכות בכת"ס בשו"ת מנה"א ח"ו סי' ע"ב) אם יש לקבוע תענית ציבור אשר כל ישראל יתענו ביום אחד וכן אם ראוי שחכם העיר אב"ד ינזור תענית בעירו והעתקתי קטעים מתשובת זו חנונע כעת למצב העולם וז"ל המהור

ע"ד אשר ביטש רסמכתי שברצונו למכוע ת"צ על רציחות וצרות בעור"ד לאחינו בני ישראל באשכנז וכו' וכו' כנוף רדבר בשמעי הבשורות וגמס לבי כי הן אמת במבואר בש"ע אורח חיים (סימן תסנ"ו במגן אברהם ספ"ב) כי אם רי' הדבר נמשך זמן זמנים טובא הגזירות וצרות צרורות ר"ל או לא ינזור תענית כלל עיין שם בשם הר"ן וכמו שביארתי בעה"י במנחת אלעזר (חלק ד' סימן ה) עיין שם ותכין אמנם הבע"ד ר"ל הסית והריח והעמיד החיל שלו מיד מתחלת המלחמה ועד עתה דרעות נפסדות ושלא לראות ראמת כי רק במלחמה ל' הוא הכלי משיח ובאשר ישובו אליו ית"ש (עכ"פ בדאשי מצות הדת וראמונה שמירת שבת ונדה ונידול בניו לת"ת האמיתיות וכרנד) או כבר ריינו נגאלים בביאנצ"ב בט"ש דרמכ"ס רל' תשובה ובמבואר במד"ר בכמר מקומות ובש"ס סוף סוטר ופרט חלק וסוף כתובות ובזור"ק בכסד דוכתי ובכל הספרים קדושים בכל רסימנים כ הן הנח החבלי משיח אמנם דהיל של רס"א ובתוכם דמרגינים ורדבה ארמוריים רצבועים וכו' וכו' הוליכו שולל את כל ישראל כי רק להתפלל על שלום העמים אוה"ע עיטר התכלית וכיוצא בהבליהם והפכו את הקשר כמהפכת סדום ועמורד כנגד התורה רק להחניף ולתת לרם כסף תועפות עי"ז וכו' וכו' ובאשר צוותתי במס"ג מיום התחלת המלחמה ועד עתה אשר כל יום קשה סחבירו ר"ל כי השלום" דמתועב שלהם כלומר של הסט"א יהי' גרוע יותר לכ"י (ובפרט ליר"א) מן המלחמה בכל ענינים וכאשר נגלה עתה לעין כל וכאשר קבלתי מאבותי קדושים וי"ע מה יהי' המלחמה ומה תכליתה רק לחשו' לאב"י והתערבות הנאולה והמה כחשו והפכו רברי א"ח כנו ומבואר ברמב"ם (דל' מלכים) שכל מי אפי' שדוא מאמין (לפי דבריו) כביאת רמשיית רק שאינו מחבר לביאתו ה"ז כופר ור"ל עכ"פ חשכתי לכאורה כעת שעשו רבאיקע"ט באשכנז נגר מסחרי היהודים כודאי אינו ענין לנזור תענית כי המה רובם ככולם שם מחללי ש"ס בפרהסיא בחנותם ושלמו להם סדה כנגד סדה באותו סדה בכל חשכתי ואם לא ישובו מסמאם בהילול ש"ס איך כמו נחזים עוד מעשיהם בהילול שבת. וחי טוב לרזהירים מקורם לאב"י גם אעפ"י שחמא ישראל הוא שיראו ויבינו כי אצבע אלפים הוא בעד הילול ש"ס כנו' וישיכו אל ה' ויסגרו חנותם ומלאכתם בש"ס ואו נתפלל בעדם וננזור ת"צ להתפלל על הצלה והצלחה שלהם בכלל ישראל אך שרעמי השיבוני כי לא גרוע ר"ל ממלחה מחלכת גם אצל חד"א דמסקינן בש"ע שנגזור תענית משום שבני מסייה דומין

לכנ"א ומכ"ש בזה כי הוא מכה מדלכת ר"ל כי בן יעשו בכל המדינות (החל"ד) וכן אצל השופרי שבת מאחב"י כי בירוע דעשיו שונא ליעקב וכאשר מבורר כזוד"ק (סוף פו' בלק) מסימני חבלי משיח עתתין ייתין כתר עתתין ושונאי ישראל יתנבדון וכדן ייתן מלכא משיחא וכאשר חסירו מסוה חבושה ור"א העולמי מעל פניהם. אז הוא סכ"ג מסש נם במדינתנו ופולין ואונגארן וכיוצא ובפרט מהיריעות שנשמעו עתה אשר מסש נהלית בשמעי ע"כ בודאי ראוי לנזוד תענית וכל ערום יעשר בדעת כל רב יר"א בעידו והש"י יצילנו ויעזורנו ב"ב בביאנ"צ למען כבוד שמו ואמתה אמונתו באהבה בזכות אבותינו אסנם נתעוררתי סכהר"ג ונם מסס"א מידידים רבנים חכמים וחסידים שאעורר לצום ת"צ כללי ועולמי ולעשות תעמולה והסתדרות כזה אשר כל כלל ישראל יתענו כיום אחר ובאמידת תהלים והתעוררות תשובה וכיוצא אך לוד לא אוכל לתת חשבמתי לחתום שמי על "קול קורא" כי עם מי נלך בדורו של שמר בור וכו' וכי הציונים או המורחים או האנודיים ודומירן ישובו אל ה' ואמונתו חכזה צום אבהרהו צוזה הנביא ישעי מסי ה' ועוד שם ולהכות כאנודי רשע לא תצומו וכו' (ועוד שם) פתח חרצוכות רשע החר אנודות מוסה וכו' הן המה דאנודות ובהיותי במארינבאר בעת השחיטה ל"ע לאחב"י בהברון ובירושלים נתתי אז אנמרא"נ ומלא"ן להשקים חשם"ד על אתר ליסע אז באותו יום למראנ ולווען לראשי צירי דממשלר ראנגלית לפעול מיד כממשלתם בלונדון (ע"י הראדיא) הצלה מיד על אתר ובאופן שיחזרו אלו המפלגות מזכות הנבעל מעור שלהם (אשר הוא מסיילא בלי תבלית רק לעלות חימה וקנאה בין הערביים וכיוצא צרות צדורות ר"ל) ולא רצו שום א' מדם ממנהיגי המפלגות חנ"ל שהי' שם (במ"ב אם כי הודו שדורא רעיון נשנב (אין ענין ועת להסביר ולהאריך בפוליטיק בעת) והי' דרך לרציל נמשות על אתר ונתגלר קלונם נם אז ועד עתה כי רק לגרמיריו הוא דעברי לכבודם ומסונם ונצחונם רועי אליל מסיתי כל ישראל אוי לנו שכך עלתה לנו בימינו וכו' וכו' ואחז"ל בש"ס מס' כריתות (דף ז' ע"ב) כל תענית שאין בה מפשעי ישראל אינו תענית ולמדו מחלבנה בקמורת ומשמע שצריך שיהיו המושע ישראל רק חלק רעשידיית מלכר וכן משמע שם במדרש"א (בהי' אנדות) שעיקר יהי' דצבור של עשרד כשרים ואז יצטרפו נם חלק די"א דנמנת החלבנר ונם צ"ל אותן רשעים שאינם פורשים מדרכי ציבור (רק רשעים לתאותם) וכנראה שם מד' המהרש"א בכריתות. משא"כ לעשות ת"צ עולמי שאלו דרשעים הידועים כמעט המה נפישו מינן והמה רובם ככולם פורשים מדרכי ציבור וכו' ואם נניחם ולא יצטרפו אלו האוילים וכו' בודאי יעשו חמר להיפוך ומה יאמרו חבדיות וההמון בודאי אינו ענין לפענ"ד לת"צ כללי ועולמי הש"י יהום על פליטת עמו כישועה ונאולה ושוכמ"ס.

חיים מלקוד שפירא

ע"כ החשובה

תרנו נשאל להלכה (והוא בספרו נמוקי או"ח סי' תסע"ד) על מה שנמתקנו
 חכמים בזמן המלחמה הארוכה מלחמה העולמית (בשנת
 תרע"ד—תרע"ה) אם יש לשמש ממנו והשיב דישתקנו הדברים ולא
 יאמרו בעת ובעונה כזאת כי פשיטא דמותר לפימ"ש"כ המהבר בסי'
 תקע"ז וכן בתשו' במנח"א (עיין לעיל סי' תרנ"ד) דא"צ להתענות בכח"נ
 כלל כיון דהוא דברים שאין להם שיעור בשנים ארוכות ודבות וגם עתה
 לא שקפה המלחמה והפרודות פעם במדינה זו ופעם באחרת ובפרט
 במדינות מאוייע"ש (באלשעוועסין) אשר שמה מספר כמה מיליאנען
 מאהב"י ועליהם נזירת שמד ר"ל לבטל התורה ואמונת אלקי עולם ית"ש
 ונמצא יהי' אסור לעולם ואם להתענות א"צ מכ"ש לבטל פו"ר דהוא
 קולא נדולה לבטל מצוה רבה כזו וגם כ"ו הוא חבלי משיח כאשר נראה
 מנבואת הנביאים והז"ל בש"ס בתארים את תמונת ותכונת הדור שהוא
 בעוה"ד וסיבת תחלואיה וצרותיה הרי יתארך עד ביאת ג"צ בנ"א והרי
 קיי"ל ראין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף ואיך יבטלו פו"ר
 ויעכבו ביאת בן דוד ויתארכו הצרות בעיכוב הנאולה ח"ו כמובן וגם
 יבאו כמה בזמן רב כזה ח"ו להשחתת זרעו ח"ו בביסול עונת ועון זה
 שיעשו רוב ישראל ח"ו ממילא מעכב הנאולה בבחי' מקבץ גדחי עמו
 ישראל ויהי' כמ"ש על מה תכו עוד תוסיפו סרה וגם כי בשנים ובצרות
 רבות כאלו הי' נמצא זרעו של אברהם כלה ח"ו וכמו שאהז"ל בב"ב
 (דף ס' ע"ב) אלא בודאי דאסור לעשות כן עכ"ד

מנחם חודש תמוז אב.

תרנו בין המצרים הי' אומר מידי יום ביומו תיקון הצות. אחר (א)
 הצות היום וסגר א"ע אז בחדר לבדו ואין איש עמו ועשה מה
 שעשה בקדושתו וכשהי' עפ"י רוב בימים חתם במעיני הישועה הי'
 מסחר סדר תחלכות (חמור"ר) עסקי הרפואות וההרחצה ובא לבית

תרנו (א) עיין בשער הכונות שכתב שכ"א ימים שבין י"ו בתמוז עד תשעה
 באב מנחם טוב וכשר דוא מאור לכל בעל נפש לשבת באבלות אחר
 חצי חיים בכל אלו הימים ולבנות כביה ממש על חורבן רבית וסעם ריות זה
 אחר הצות חיים דוא כי אז הוא דתעוררות רדיוני בסדר כי ינסו צללי ערב
 אשר לסבה זו נשרף התיכל אחר חצי ימים ודבר זה עושר תועלת גדול בנפש
 האדם וענין הצות הלילה אין צורך לזכירו כי אפי' ככל שאר הלילות צריך
 להתאבל על החורבן ומכ"ש בלילות בין המצרים שצריך להוסיף בבכי ועליו
 נאמר שמהו את ירושלים כו' כל הסתאבלים עליה עכ"ל ועיין ג"כ בפדע"ה
 שער כ"ג.

דירתו בלב רגש ואש תוקד בקרב לעשות סדר התיקון בכליו עינים וראבון נפש על גלות השכינה הקדושה וזכרנו"י ורבינו ה' קורא תגר על מה שנהגים בגלילות עליון בין המצרים לאמור תיקון חצות ביום ברכים כי זה דבר המסור ללב בינו לבין קונו ולא בצבור וחבורה (ועי' סי' תתכ"ט)

תרנה ה' שבתות של בין המצרים ה' ניכרים אצלו בעבודתו בקדש בהתרגשות עוז ותעצומות לאשר מוכא גניז בנוויהו (א) כמו שמביא בשער יששכר (מא' ימי המצרים אות ה' ס' י' י"א) שמקובל מהצדיקים שהשבתות בין המצרים הם גדולים בערכם ואיכותם משארי שבתות ימות השנה והצדיקים אמרו שהימי המצרים כל רודפי' (לחשי השודר) חשינוה בין המצרים אשר המשילות למלך כביכול כשהוא בדרך נוסע אז יוכלו יותר בנקל לבוא אליו לקבל פניו ולבקש למצוא חסדו ומובטח משא"כ כשהוא בביתו ובהצדו פנימה קשה יותר לבא אליו מרוב השומרים אשר סביבות חצרותיו ומירותיו והנמשל מוכן כי אז השכינה כביכול בגלות יותר אולת מדוך לדרך ומפנן לפנן בחתעוררות ימי החורבן האלו כעוז"ר ע"כ בנקל יותר להתקרב לקדושת שכינתו ית' אשר היא קרובה אתנו בגלותינו בארץ אויבנו אמנם בשבתות שבין המצרים אז השכינה חק בגלותה ומצאת מנוח לכף רגלה אכמניא כשעת הדחק כביכול עמנו וזכרנו"י מצאו עי"ז ישועה בשבתות האלו והשבת חזון גדול מכולם עכ"ה"ק (ועי' ד"ת ח"ר אות כ)

תרנה בשבתות אלו התפלל בעצמו שחרית ומוסף לפני התיבת (שלא נרג כן בשכירות להתפלל לפני התיבה שחרית ומוסף רק בימים טובים) והנה שברוב פעמים ה' בימים החם בהמרחץ סקום התרופה לרפואת גופו ואירע שע"י רחיצת מים רותחין וכיו"כ גהלש עי"ז עכ"ז התחזק עצמו ועבד עבודתו המתודה ועיין בשער יששכר שם באות י"א שמקובל בשם הקדוש הדבי מלובלין זי"ע (אשר כל דבריו בדוד"ס) כי אלו ה' שבתות בין המצרים הם כנגד ג' רגלים פסח שבועות ומוכות ע"כ.

תרנה (א) עיין בספר מאור ושמש כסוף דברים ברמזי בין המצרים וז"ל מה שאומרים דעושים עליונים שבתות שבין למצרים נבזהים עד למאור נראר לי מפני ששת ימי החול שבין המצרים הם נמוכים מאד והם בקטנות עד למאור וידוע שבשבת קודש הם עליות עולמות ויש עלי' לכל ששת ימי החול ממילא יוכן ששבתות שבין המצרים הם נבזהים עד למאור לפי שיש עלי' לכל הדברים שהי בקטנות עד למאור ונתעלו עד למעלה ממילא"כ בשבתות של כל ימי השנה שאין ששת ימי החול קטנים ונמוכים למאור ממילא אין עלי' נרולה בשבתות שבין המצרים שנתעלו כל הדברים שהיו מטה מטה בעמסי התחום למעלה בקדושה עכ"ה"ק *

תרם ובשבת חזון שלפני ת"ב התפלל שחרית ומוסף והי' מזמר אז בקדושה ממקומך מלכינו תופיע וגו' בנינו התעוררות כמו בשמחת תורה (כנו' במקומו שם בחודש תשרי) וחוריד כנחל דמעה ועיין בספרו שער יששכר (בחדשי תמוז אב אות ו') בשם זקינו הנח"ק בעל שם שלמה זי"ע אב"ד רפה שחם' ימי אב הם כנגד ימי סוכות וס' באב בעצמו כנגד שמחת תורה שהוא כגלות מ' ימים ועיין עוד בשער יששכר (בסא' ימי דמצרים אות כ') שהחג הזה כמ"ב שיח' לששון ולשמחה כעת הגאולה הוא בכחיתו ובשמחתו כבחי' „יהודא שלים" כמ"ש בכונת הארז"ל בשם"ע כסידור כגודע ושאו יהי' היהודא שלים כתבליית השלימות שלא יתפרד עוד לעולמי עד עכתד"ק עיי"ש וכמובן להיות כל ברכאין דלעילא ולתתא כיוסא שביעא תליא ע"כ עושין הכנה מיד בשבת שלפני זה בתקוה שט"ב יתהפך לששון ולשמחה ויהי' היהודא שלים כמו ש"ת ומז עמקו מחשבותיו (ועי' בתפארת בנין ס דברים ד"ר א' י')

תרמא תחממורת בשבתות הנ"ל בפרט בשבת חזון הגיד ביתר עוז כקול כבי עצום והשתוקקות רב שיתקיימו יעודי הנבואות לישועות ישראל וגאולתם ב"ב ועיין בשער יששכר (חדשי תמוז אב אות י"א) שתר"ת מהשלשה תפסרת דג' שבתות אלו הם ה'זון ד'ברי ש מעי ר"ת חד"ש והמעם לזה הוא כמו שקורין לפר' שקודם ר"ה ניסן פרשת החוד"ש סתם כי חד"ש קולח שי"ב גי' י"ב צירופי חוי' והוא חשם יק"ק כמדרן בניסן שכולל כל חי"ב צירופים ע"כ נקרא חד"ש סתם לרמו מעלתו שכולל לכלם ולאשר בצפיתיו צפינו ואליו ית"ש קוינו כי גם חודש אב יהי' במעלה הזה ועוד יותר וע"כ אומרים תחממורת שסרמזין הר"ת חד"ש וסח"ט נקרא חודש א"ב כבחי' א"כ וראשי שהוא כמו ראש החדשים ניסן שנקרא חודש האבי"ב ורמזו בספרים שהוא חודש האביב ר"ת א"ב י"ב (חדשים) כן אב כשמו יחי' א"ב הירחים כנו' כיח"ר כבי עכדח"ק

תרסב. הגיד בשם הגאון הצדיק המפורסם שר התורה בעל שו"ת קול ארי' ז"ל מה' מאד וכערענסאם שאמר שרע עליו המעשה והמנהג אצל האשכנזים כי בשבתות בין המצרים אומרים בבחכ"נ לכה דודי וכו' הכל בנינו אלי ציון וכו' (תפוזון בסינות של ת"ב) דהוי' (א) כמו אבילות דפרהסיא (רכ"ת ח"ו אות צ"ח)

תרסג. (א) רבינו כותב שם בדברי תורה שהגאון הנ"ל סיפר כי באנניו שמע בחינתו ילד עלם וחכם הי' בעירו (כח' מאד) בית א' שקוננו שם בו חלצים והרותות ר"ל על חגג והעלי' עד כי הוכרחו הדרים לצאת מן הבית ושמעו שם בלילא בימות החול שאמרו לכד דודי בנינו של אלי ציון תהנוג חנ"ל וכאלו הם מתגדים כנו ללעג ולסלס והם חס"א נחנים כנראה מה שמזכרים בנינו זה בש"ל לכה דודי ע"כ ראוי שלא לנחות כן גם בשבת קודש בימי

תרמג מה שיש מדקדקין מלעשות נשואין בחודש תמוז כולו אין צריך להחמיר בזה ומעשה רב רבנן שהגה"ק בעל דברי חיים מצאנו וי"ע עשה נשואין לנכדו בחודש תמוז עד שהגיע י"ז בתמוז תוך שבעת ימי המסחה (מנח"א ח"ג סי' ס"ו)

תרמג כותב במפרו שער יששכר (במאמר חדש אור כתי"ק) וסו"ב דבריו בזה בנמוקי או"ח סי' תרפ"ו ע"ד הש"ס (תענית כ"ט א') משנכנס אב ממעמין בשמחה מפורש שם בנמר' ופוסקים באיזה דבר ממעמין כגון מו"ס ולא יבנה בנין של שמחה (עין או"ח סי' תפנ"א סעי' ב' תור שם) אבל משנכנס אדר מרבין בשמחה לא מפרש כמה מרבין בשמחה ונקמין רק בדרך אנכ כשם שנכנס אב ונו המעם הוא כונה חז"ל בזה כי משנכנס אב ממעמין בשמחה ומפרש כמה ממעמין כדי שלא נסבור ח"ו (כי סמור לקיים רברי חז"ל) להיות בעצבות ומרה שהורה ר"ל ובאמת לא זו הדרך מתלמדי רבינו חבעש"ט ז"ל ותבאים אחריהם (ושצריך להיות גם אז באמת בלכ נשכר ובכיות על חגלות ותורבן ביהמ"ס אבל לא נעצב לנמרי כמתיאוש ח"ו מן הנאולה וכנודע בסה"ק) והשמחה הוא חיוב סה"ת ובתיב תחת אשר לא עבדת ח"א בשמחה וגו' ע"כ כודאי (א) אמר להיות נעצב לנמרי בתבליטו ע"כ נקט רק באיזה דברים ממעמין בשמחה משנכנס אב כדי למעט שבשאר דברים יתחזק בשמחה ובפחות לבבו הנאמן לה' ומצפה לישועת הנאולה אבל משנכנס אדר מרבין בשמחה נקט סתם כי מדה מובה מרובה ובאיזה דבר שנוכל אז להרבות בשמחה מצוה איכא וכל אחד ישער בלבו ונפשו ולא נקט פרטי הדברים לשמחה שאו ח"י ממעט אחרינא איוו דברים שהי' משמע רק באלו הדברים ירבה אז בשמחה ובאמת מצוה בכל מה דאפשר להרבות בלבו ובעניניו בשמחה של מצוה ולקיים דברי חכמים ע"כ נקטו סתם כנזכר עכ"ד

המצרים עבד"ה ורבינו שם העיר סמורו מרע"ס פר' עקב (דף ער"ב ע"ב) אשר לא צויתי הוא מולחנא דשפחא בישא וכו' ועבדין הספדא בליל שבתא ע"כ וכוונת וור"ק רבינו שמחבין דס"א דנינון של סנינות בליל שבתות בלכד דודי כנ"ל וסו"ס רבינו עוד הגם כי לא אמר הנאון הנ"ל בהחלט וגם לא ישמעו בקולו ראשכונים בו' כי אולי הי' הדבר נהוג בפני גדולי עולם רבותינו האחרונים ז"ל ע"כ לא אמר דבר אבל למיחש מיהא בעי עכדה"ס

תרמג (א) עין בספר עבודת ישראל פר' מסעי שהביא נ"כ בהתורה ותפלה יתי' בשמחה ומסביר עמי' משל מדרך מלך בוי"ד שיש לו מנגנים בתוף ומחול וכו' ונזכר ונזכר וכו' באשר טוב לב הסלך ושרוי בשמחה אין צריך לו כל כך מרמסורדים והמנעים בעלי קולות כי בלא"ה יש לו שמחה לב אכן כאשר לפעמים בא עת עצב ויגון מספרה אשר הקרה אז הדרך שהמנגנים מתאמצין בכל עוז לשמח לב הסלך והנמשל מובן ועין בספר יומב פנים לתנאון הקדוש מסינוט וי"ע (במאמר יפה לעינים) שפביא מעשה רב שזקנו הגה"ק בעל

תרמה כשהי' במקומות המרחצות הי' רוחץ כדרכו ביםימי התרופה של חמין בכל יום גם מר"ח אב עד ערב ת"כ ואפי' שאירע שהי' להתחלה באלו הימים שבא רק או לסקום התרופה ולא חשש משום איסור רחיצה בימים ההם כיון שהוא לצרכי רפואה ולא לשם תענוג. תרמו נהג עצמו ואמר שכן הי' דעת אבותיו ורבותיו הקדושים בסעודת ר"ה לאכול בשר גם בלא סיום מס' עיין טעמו בשער יששכר (מאמר חדש תמוז אב אות ט') אך גילה דעתו שזה דוקא להנחלים כרבותינו תלמידי הבכש"מ שמרבין בסעודה ברכים בכל ר"ה ותויו סעודת מצות שאין לבטלה גם כעת

תרמו הי' נהג לעשות בימי אב סיום מס' ולאכול בשר ואם הי' אחד מאנש' שהי' לו סיום מסכ' ציוה לו רבינו לעשות הסיום בשעת סעודה והשתתף עמו לאכול בשר ואמר שהמנהג בן מהצדיקים וי"ע משורש תלמידי הבכש"מ וי"ע לעשות בימי אב סיום מס' ולאכול בשר אם כי אין להוסיף כלל אחרי בשר ואין מנחתם לתענוגים כי יסנפו א"ע כאמת בכל ענינם בתורתם ועבודתם אך כנראה כוונתם הי' יען שכתב גם הקדושים כי סעודת סיום מסכת הוא חלישת כחו של הס"ם וע"כ הוא אינו רוצה בזה ותר"ת משמו סיום מסכת אין ל'עשות. הי' יצילנו והנה אלו הב' חדשים בעות ר נפלו לחקק וגורלו של עשוי (ועיי' מד שש רש"י בפ' וישלח) ע"כ טוב לעשות סיום מסכ' וסעודת מצוה כדי להחליש כחו בימים האלו ולהכניעו (עיין בשער יששכר מאמר חודש תמוז אב אות ח') ובה' כאב יומא דהילולא של האר"י הקדוש וי"ע ולכבדו הי' מתענג בהודמנות סיום ולאכול בשר ביום ההוא וכן בערב שבת קודש הי' מתחד יותר שיהי' סיום (עיין לעיל בס' שג"א ותבין) אבל בשבוע שחל בו

ישמח משה וי"ע בעת עמד על המחנה לתבין דרכי החסידות עלה בלבו קושי' אחת על שדרכן של החסידים לשמח תמיד והלא מכואר בש"ע ראויו לכל יר"ש שיהי' מצד ודואג על חורבן ביהמ"ק והי' בנוסעו לקבל פני רבו הקדוש מלובלין וז"ל התפלל לה' ואמר אנא ה' אתה יודע מחשבותי כי רצוני לכל יקשה בעיני דבר ע"כ ריה נא עמדי שהצדיק הלז יתרחץ לי הקו' כי אמרו הבא למחר מסייעין אותו לא אמרו מסייע דהי' משמע שדקב"ה לבדו מסייע אבל אמרו מסייעין לשון רבים ע"כ גם אותו צדיק יסייע לי להעמידיני על דאמת והי' בבואו אל רבו הקדוש תיכף שאל אותו מדוע מניכם כחושים הן אמת שראוי לכל יר"ש להיות מצד ודואג אבל כבר אמר החכם צהלה בפני ואכלה בלבי תאמינו לי שאנחנו אוסרים תיקון הצות בכניה והספד בכ"ו רכל בשמחד ונך לסדרנו רבינו הקדוש ר"י שמשעלי מניסלפבורג וי"ע עמי' משל למלך שנשבע למרחקים ועמד לפרש אצל אחד מאוהביו וכראות את דמלך כשביה הלך וככה עכ"ו שמח כי המלך מתאכסן אצלו והנמשל מובן ואם כי לא די' מהראוי לגלות דבר הזה כי הצנע לכת עם ה' כתיב אבל כבר אמרו חז"ל הבא לסחר מסייעין אותו לא אמר מסייע רק מסייעין וצריכין גם אנחנו לסייעו עכ"ר הקדושים (ועיי' בהקדמת צבי תפארת ד"ה קטת עיי"ש)

מ"ב הי' מחמיר שלא לעשות אז סיום וכן כמוצאי ט' באב אם הי' סיום מס אכל ג"כ בשד בחסעודה

תרסח במוש"ק בתוך התשעה ימים שלפני ט באב הכדיל על הכוס ושחה היין (ובדרכו בכל מוש"ק לטעום רק מידי מחוין)

תרסח בש"ק חזון לא שינה כלל המלבושים רק הכל ככשאר שבתות השנה ועיין בספר, נמוקי או"ח סי תקנ"א (אין לזמור בערב מ"ב אחצ"ר אפי' כשחל בשבת רק בדברים המותרים במ"ב)

תרע כשחל מ"ב בשבת הי' יושב ומאריך בסעודה שלישית עם סדר הומירות ואמירת דברי תורה בהתעוררת נורא ובלי שום חיכוך מבשאר שבתות (א) (ועי' בספרו שער יששכר מאמדי חודש תמוז אות ט"ו י"ט טעם נכון למנהג הצדיקים שיושבין ומאריכין בסעודה שלישית עמי רמבואר בנמר' רבשבת שחל בו מ"ב עושר סעודת שלישית כסעודת שלמד בשעתו ומרו ענין לסעודת שלמה בשעתו שהזכיר בור וגם יפלא כי לשמח (לסעודת שלמד בשעתו) סר זו עושר בו מ"ב אך דוא עמי' מ"ש כסד"ס בפרט במ קדושת לוי מה שצריכין לרתחוק בימי רמצרים ובפרט בו מ"ב גם בתוך הבכיות ורמירות ככסחון נמור שנוכה ב"ב לביאנ"צ ובנין ביהמ"ס אמנם כשחל בחול א"א לראות זר הבטחון ושמחה בגלוי מפני האבילות אך כשחל בשבת אשר האבילות אסור בפרט בדבר שבגלוי אדרבה מראים אז רבסחון ושמח שיש לנו עי' שנוכר ב"ב לבנין בית שלישי ומרבים בסעודת שלישית שרוא עת רצון ו שוער כסעודת שלמ"ד בשעתו באים לדורות באסונת ביאנצב"ב ועמי' מ"ש הרמב"ם בפי' המשניות (ס הלס) כי משיח צדיקנו צ"ל מורע רוד וחיינו מורע שלמד דייקא ע"כ עושים כסעודת שלמ"ה בשעתו לרמו על זה ושנתחזק ביום רהוא (ובשמחת ש"ס) שנוכה לסעודת שלמה בשעתו שיתנלה בקרוב בביאנצב"ב שיהי באותו יום וכמבואר בפסיקתא רבתי (פסקא בכר תככר בסופו) אין משיח בא אלא במ"ב לפי שקבעו אבל בזמן הזה ועתיר לפני הקב"ד לעשותו יו"ט ע"ב והביא רבינו עזר טעם משל ע"ז למלך שהי' לו בן יחיד וחטא ומססו הסנהדרין של המלך לשולחו לגלות לגמל כדי שיכנע לבבו ודמלך נאנה על בנו ובפרט המלכה יצא רפסס אשר גם טרם תיקן שם בגלות מעשיו ושיבחוהו מזמן לזמן תחת השגחת שרי החיל אשר ילוחו לעיר מלכותו כדי שידאודו דמלך והמלכה וישיבו לבם מעט אם כי רחורוהו אח"כ בע"כ למדינת גלותו טרם תיקן שם ופ"א די' ג"כ בביתו בעת מלכותו על

מספר דימים אחרים והיום דאחרון חזרון אז כי הי יום ננוסיא של מלך אשר בו נכתר בכתר מלכותו ואסרו לו דיועצם שלא יחלל שמחת חיוס ננוסיא דריא בשליח בן רמלך כחזר או לנמל גלותו ודרחיבו לו הזמן ביום רדוא וביום ננוסיא חלו טרם הפרדם מעל בן יחידם עשו לעת ערב משתה גדול והסכו המלך ורמלכר וכנם ומזון סמילא כי חמלך והמלכר וכנם במסתרים תכבד נפשם על כי מיד בצאת דיום חתוא ישוב לגלותו ויפרד מהם דק לא רצו לחלל בפרהסיא את כבוד יום רננוסיא אבל בעת ישבם במעורר נם כאשר שתו רכנסות יין ואכלו כל מעדנים נפל דמעות מעל עיניהם ולכם מר וגם בן רמלך הרשה לעצמו כשעת חרות הסעודר לרבר רברי פיוס וריציו ככני אדוני אבי חן רצוני לשוב ולתקן הכל כל מדותי אך לא תשלחני עוד בגלות חלו כי סוף כל סוף ברור אשר תחזירני למלכותך ע"כ יחי' נא חעת רצון ולא נתפרד זמ"ז אמנם רמלך לא יוכל לעבור ע"ד המשפט והמנהגין זהמדינה טרם יצא המסס של חירות לנמרי והנמשל מוכן כי רמלך מלכי המלכים חסב"ר ובני כבורי ישראל ששלחום בגלות מפני חסאינו עד נשוב ונתקן מעשינו ונשוב אל עיר רמלוכה ב"ב ורנה בכל פעם עת רצון נזכה לחזרווג קצת עם מלכינו אבינו ית"ש אשר קרא לבני ולמספר בעת חזרבן ביהמ"ק וגם עתה במסתרים תגבה נפשו כביכול עלינו ובפרט חשבינה הקדושה כביכול מרת כנס"י קול ברמה נשמע וכו' רחל סבכר על בני וכו' וגם בימי רמצידי דוא עת רצון כמ"ש בשם רדצידים זי"ע (כנ"ל בס' תרנ"ח) וכשחל ת"ב בשבת שהוא יום נגוס א של מלך שבו שבת סכל המעשים וביום חשביעי נתעלר וישוב על כמא כבורו ע"כ תפארת עמ"ה ליום רמנוחה ש"ק וע"כ נדחה יום ת"ב שבו נשוב לגלותינו בעזר"ר (אם לא נזכר לגאולה ח"ו אז) על יום א כרי שלא לחלל יום ש"ק יום ננוסיא של מלך ע"כ אחו"ל שעושין אז בסעודה רנ' (טרם רפרד לילך בגלות) כסעודת שלמה בשעתו באכילה ושתי' בכל מעדנים בחי חייב למקוד את אשתו בשעת שיוצא לדרך בסבואר בבני"ש בשם הקדוש רכינו מהר"ב ז"ל על מה שמצאו הכרובים בחזרבן ביהמ"ק כמראה אש לויות פניהם איש על אחיו ותלא אז רי' אין עושין רצונו של מקום אלא ודאי בסוד חייב למקוד וכו' בעת החזרבן והפידור עבר"ה ותיינו בבחי' סעודה חנו' של שלמד בשעתו כנ"ל שרומז על רנאולר ב"ב וזר רומז משאחז"ל בתענית כשחבר חכת מוצאי שבת רי' היינו שנתפקדו לטובה כסעודה שלישית בש"ק טרם הפרדם לגלות המד חלו בעת החזרבן וישארו"ל רבי ביקש לעקוד מ"ב שחל בשבת היינו בתפלות ובקשות בעת הסעודת שבת קודש בבחי' בן המהמטא לפני אביו שבשמים כביכול בעד כנס"י שיתקנו מעשיהם ושישובם לגאולה ביום חזה שהוא מוכן לגאולה כמבואר בפסיקתא ולא ישלחום עוד בחזרה לגלות וזה לעקוד ת"ב לנמרי ע"י סעודת חיוס ש"ק שחל בו ת"ב עכתר"ר עיי"ש באריכות במחק לשוננו כתבתי באריכות להעתיק רבדיו הקדושים להיות כי יש מחזירין אחר מעשיהן של צדיקים והדבר נדרם שאין מעינין בספרי תלמידי הבעש"ט לראות כי כל מעשיהם כולו כליל לנבוח ומסקום גבוה והליבון וח"ו להררר אחריהם ודוי וחזיר בגחלתן)

תרעא. כשהי' לו להשיב ולכתוב סכתבים בערב לפני מ' באב הי' דרכו בקודש להמתין עד אחר הצות כיום מ"ב והי' כותב באיגרת יום לידת בן דוד (עין ב ת שלמד אות נ"א בדג"ד)

תרעב בליל ת"ב בביתו הי' נשמע סמנו כ"פ משורר לעצמו וסר חסידו מתנח"ק איש אלקים מחרי"א מקאלוב וי"ע כלשון הגר בניגון התעוררת הידוע שמעורר חשק כיסופין מבגס"י לאביהן שבשמים לקבץ צאן נדחים (ונם בפורים ושמחת יו"ט הי' מזמרים)

תרעג בכיהמ"ד בחדר דלך כל היום רק בהאנפלאות (ואקקיו) על רגליו בת"ב וולת כשהלך החוצה לבש קאלאמשי"ן או פאנמאפא"ל

תרעד בת"ב בבוקר קודם התפלה לא שינה והניח חשני זוגות תפילין ועם (א) המלית ג"כ שבשאר השנה הניח בבוקר חשני זוגות תפילין בלי המלית. כנ"ל סי' י"ד (בענין מוסר להורד ע' בנאו"ח ס' נ"א) תרעה בבוקר הי' סבך הברכה שעשה לי כל צרכי ואמר המעם כיון שחולך במנעלים של גומי הנקראים קלאמשי"ן כשהולך מביתו לביהמ"ד ע"כ שפיר גם אז הברכה בבוקר *

תרעו אם הי' ברית מילה בת"ב לא לקח היין בפיו לשפוך על המילה כנהוג רק עשה המציצה בפיו ולזלף היין מהבוס על המילה ואחר הברכה נתן לתיגוקת לשתות (וביורכ"פ ע' א סי' תחמכ"ח)

תרעז קריאת התורה ותהפטרות של יום ס"ב (א) הי' בקול חוצב לחבות אש ושפך לב כמים לא יתואר בחרם עלי גליון

תרעה מגילת איכה הי' קורא כעצמו והי' מכה בראשו כוהה וגונה וביום מ"ב הי' אחר הש"צ בתחלת סדר הקינות עד ציון חלא

תרעד (א) נ"ל במעם רבינו עיין לעיל סי' י"ד מה שכתבתי שמשער הכוונות נראה שצריך להניח המלית קודם לתפילין שלא לשנות חסד ע"פ הסוד ורבינו למעטו שאין חשש כוה לדניח בלי מלית כיון שהולכין לדרתפלל סיד תפלת שחרית עם המלית אבל בת"ב כיון שאין מתפללין כשחרית בתפילין ונמ לא במלית נדול ע"כ לא רצה לשנות כוה מרעת האר"י ו"ל הסבואר בשער הכוונות.

תרעז (א) ת"ח ורב נדול א' הי' לו מתחון מה לפני רבינו בתודא האחרון בימי חליו כבודאפעסט ע"ד הכ' (ברפסורת ת"ב) עבר פציד כלח פייז ואנהנו לא נושענו כי מר ענין חישועה לפציד ופיז ורש ב רבינו על אתר כי מבואר בתיווה"פ רבנא שבועות יפסון מכלותא (עיין לעיל מר סי' תרכ"ט) ובמסיקתא מבואר שבת"ב יבא משיח (מבא בשער יששכר מאמר ימי חמצרים אות ס"ו עיי"ש) וכן שבועות נקרא פציד זמן פציד חטים והעוסד ותשעה באב הוא בזמן הפיז וזהו עבר פציד"ר (חנ השבועות) כלח פייז (תשעה באב) ואנתנו לא נושענו עבתו"ת.

תשאלו שמעם ה' רבינו כעצמו הש"צ עד גמירא ברגש התעוררות
ובכיות בקדושת הפיוטים הללו מתעוררים אהבת ציון וירושלים כבן אל
חיק אמו מתגעגע ושואג מנחמת לבו

תרעם ה' יושב על ספסל נמוכה בכל משך אמירת הקינות כלילה ויום
ת"ב ולא בעמידה כלל גם בסוף הקינות היום הפוסמן אלי ציון
וערי' וגו' אמרו חזן וקהל כנהוג רק בישיבה כנו'

תרפ' מה שמבואר בש"ע שבמ"ב חולכין על קברי ישראל כותב בספר
(נמוקי או"ח סי' תקנ"ט) שרבותינו ואבותינו הקדושים לא הלכו
אז כיון שא"א לילך מקודם למקוה וגם יש לחוש בת"ב כביה"ק
שחומן גורם אז לשליטת החיצונים ח"ו שאז בו ביום הוא שליטתן
וגם עיקר הכונה להשתמש על קברי הצדיקים שיסייעו לעלות תפלתנו
למעלה בעת רחמים ורצון כמ"ש במהרי"ל ואז הוא בחי' גם כי אזעק
ואשוע שתם תפילתי ע"כ מנהגם שאין חולכין אז ויש קצת קהלות
כפולין מהמחמירים להחזיק במנהג הישן המבואר בש"ע לילך על
חקרנות וחולכין רק סביב הגדר ביה"ק ולא לתוכה פנימה מעטים
הגו' ע"כ

תרפ"ב כמ"ב במנחה אחר הנחת תפילין אומר מיד הפסוק ואני זאת
בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליך וכו' שחסרו בתפ' ת'
שהרית וגם השיר של יום והקפיד שיניחו תפילין בעוד יום קודם השקיעה
שאתר השקיעה לכמה דיעות הוא כבר ביהש"ש וצריך לילך להומוא
במצות תפילין שהוא דאורייתא כמוב

תרפ"ב. וזכר להורבן הניה אמה על אמה בחדר הלימוד שלו וכן ככתבד"ר
קמן שלו (סמוך לזירתו) והי' בלי צבע וסיד עליו ודעתו
להלכת דאותן זנותנין צבע עליו לא יצא כלל כמה שצובעים שם
באותיות יפות וזכר להורבן אלא צ"ל שם האמה על אמה בלי צבע כלל
עיין בספר נמוקי או"ח סי' תק"ס (ועיין במנח"א ח"ג סי' ס"ו אות ג')

תרפ"ג בליל ט"ו באב"י ח' נזחר מיד אחר ערבית להתחיל ללמוד וח' לו
הלילת מאז כמה שעות קודש לד' שלא לבטל מלימוד ובספרו
שער יששכר (מאמר יום תבר' מנל אות א') כותב אשר ביום ט"ו באב
תחילת התנוצצת ראש השנה ומאז והלאה מתעוררים הרחמים והתשובה
עילאה ולזוז אמרו על יום ט"ו באב בגמ' סוף מס' תענית מאן דלא
מוסיף בתורה יסיף כי מאז והלאה צריכין להיות מוסיף וחולץ בתורה
ועבודה בתשובה שליטה בימי הרצון על ר"ח תבעל"ט עייש"ח דבריו
הקדושים. וכיום ט"ו באב שער"פ הרוכז הי' אז במקום התרופה הי' עשה
גם שם מעודה ברכים לאנ"ש ורבנים דשם לכבוד יוסא דפגרא (א)

תרפו רמז מכיא כספרו שער יששכר שם (אות ב') על שנוהגין מיום
ט"ו באב ואילך לברך ול"ז בברכת כתיבה וחתימה טובה כי
„חמשה עשר באב“ עולה מכוון כמנין כתיבת וחתימה טובה“ עיי"ש

חודש אלול

תרפה חודש אלול שהוא חודש התשובה היו אימת ימים הקדושים
ונוראים עליו בכל תנועה ותנועה וכשהי' עפי רוב כימי חודש
אב במקומות ההרחצה למרחוק הי' לכו שואף זורה תמיד בכל האפשרות
שיעלה בידו לנמור תהלוכות עסקי צרכי רפואת הנוף עוד לפני חודש
אלול ועל שבת מברכין אלול יוכל לבא לביתו כדי לעסוק בצרכי רפואת
הנפש והכנת ימים הנוראים לתיקון עולם תכלית השלימות. ותמה
מעולם על כמה מגדולי רבני אשכנז שלא רצו לנסוע למקום התרופה עד
אחר ט באב או מסעם אחר נתארך ונשתהה נסיעתם בכל שנה לכתלה
ברצונם עד ימי חודש אלול ימים אשר בהם חפץ וצורך לעסוק בתיקון
הנפש ואיכבה ייעשו אז עיקר כהתעסקות תיקון הנוף ומיעוט תורת
ותפלת שורך הזה ממעטת כמובן והיתקע שופר (כימי חודש אלול) ועם
לא יחרדו מלזכור את אשר מוטל עליהם לתיקון הכלל לכנס"י וכשאייר
בסוף שנותיו מהולשת נפשו תפחור בהכרח לשהות הרכה במקומות
התרופה ונכנס לחודש התשובה גם שם לא נח ולא שקט מלעבוד עבודתו
בקודש אשר בימים ההם לעורר לבבות ישראל לתשובה ופירסם אלקותו
ית"ש בעולם בכל מקום שהוא בבחי' אני לדודי ודודי לי ואליו תשוקתו

תרפו כשבת מברכין אלול כשהרים קולו נאדר בקודש לומר ראש
חודש אלול ית' ביום פלוני חיל כילדה אתו לכל השומעים וכן
אח"כ באמירת יחדשתו וגו' אחר תיבת ולרפואה שלימה הי' מסיף
ואומר בקול ברי „ולתשובה שלימה“ ולנאולה קרובה וג"א. ואם אכן הוא
ניסוח ופשוט במעשיו

תרפו בער"ח אלול (ובער"ה ניסן עיין לעיל סי' תטל"ד) עשה סדר יי"ב
קמן אבל לא בשאר ער"ה בכל השנה (שלא יהיו כריונטמא ישינר)
רק סוף השנה והכנה לתקופת שנה חדשה לר' יהושע בניסן נברא עולם
ולד' אליעזר בתשרי (ונודע כי אלו ואלו דא"ה) שצריכין לפשפש במעשים
ולשוב בתשובה שלימה (ועיין שער יששכר לחודש אלול מעט על שנתרא
יו"כ מן עיי"ש) וכשהל ער"ה בעש"ק הי' ערשין סדר יו"כ ביום ה'
שלפניו

תרפה סדר יו"כ (ק.י.) אחר חצות חיום כשהי' לבוש עוד בתפילין דר"ת והפליט
על ראשו תתפלל בעצמו לפני התיבה תפלת מנחה וכל התפלות
דיו"כ בקול חוצב להבות אש בוקעת הלבבות ובבכיות נוראות ממש

כעין יום הכיפורים כי קדוש היום לאדונינו והי' מתענה בער"ה אלול כל היום (ובער"ה ניסן רס עד אחר יוכ"ס)

תרפ"ט התהלך יוכ"ס תפלה לעני כי יעמוק וגו' יום זה יהי משקל כל המאמץ למנצה על הניתית. סדר קרבנות ושם"ע דמנחה ואח"כ לכו ונשובה וכו' הכל כנדפס בסידורים בתפלת משאת כפי מנחת ערב אמר קבל הניין רבי אשר ערכתי זה כמה ימים וכו' וראה כי טוב מסתופף בשערי רחמך וגו' אלפי בשר עמך מפתוך ספר ותמיד עומד על משמר. עד עת" מנחת ערב. וגו' רחמנא אדכר לן קיימי' דאברהם דהימא וכו' רחמנא אדכר לן קימא דיוסף צדיקא וכו' וכן קימא דפינחס קנאה וכן קימא דשלמה מלכא וכו' (בשכמל"ו בלחש ונוסח הוידיז עיין תש"ג) תרצ. מיום ב' דר"ה והלאה הי' דרכו בקודש לתקוע תשר"ת תש"ת תר"ת (וכן מבואר כב"ה סי' תקצ"ב שלדברי דערוך צריך לתקוע גם בחודש אלול תשר"ת תש"ת תר"ת) בכל יום וגם כ"ה הי' תקוע בביתו נ"כ קודם שנכנס להתפלל או אחר התפלה להתעוררת הרמים ורצון בכונותיו (היו תוקעין אחר עלינו)

תרצא ב' דר"ה בכל ימי אלול דחול ובעשי"ת הי' אומרים אחר תפלת שהרית ותק"ש ספר אחד תהלים ספר ראשון ביום ראשון בשבת וספר שני ביום ב' וכו' וספר חמישי ביום ה' (ובעש"ס וש"ס לא אמר בצבור) ובהתעוררות אמירת היה"ר שקודם ואחר תהלים עם הי"ג מדות של רחמים ממש מרפסי' איגרא בקלו החוצב להבת אש ועפ"י רוב ביום שהתחילו לומר תהלים כדאשונה בימי אלול הי' בעצמו הש"צ וכן באמצע החודש כ"ה לפי ענינו ודרכו בקודש עמד בעצמו לפני התיבה בכל ספר תהלים והיה"ר *

תרצב. כתב בספרו (דרכי תורד חלק ב' אות מ"ג) בשם זקינו הנאון הקדוש בעל שם שלמה זכותו ינן עלינו מפת"ק שמקובל בידו מאבותיו הקדושים לומר ביה"ר שקודם תהלים (א) בנוסח לחברית את כל החוהים והקוצים הסובכים את השושנה (סתם) ולא תיבת

תרצב (א) ראיתי בשערי נ"ע (באוצר הספרים של רבינו הגה"ק זי"ע) שלמד בו הגה"ק מהרצ"א סדינוב זי"ע בעל בני יששכר (רמז סאריז שנת תס"ג) בשער האותיות שם אות י' וז"ל ויש שושנה תתאחז ראהי בין התהומים והיא סוד ירושלים שלמטה אבל העליונה אינה בין התהומים ע"כ וסרן הגה"ק סדינוב זי"ע חניה שם בכתב יד קדשו וז"ל על כן ג"ל שלא לומר בנוסח יה"ר שקודם תהלים רהומים ורפוצים דסובכים את השושנה, העליונה ובאמת כהנוסח שנמצא בכתבי תארי"י וז"ל לומר אחר מזמור יענך וכו' שם לא נזכר תיבת, העליונה רק השושנה סתם וכן י"ל גם בנוסח זה עבר"ס כהנ"ה שם בכתב יד ועיין מה שכתב בזה סרן מהרצ"א בספרו רגל ישרה מערכת ש' בענין שושנה ובערך כלת עיי"ש

העליונה" כי השושנה „העליונה" היינו אימא עילאה (וכמבואר בתזו"ר פ' ריש תימן כ"ו ע"ש בבב"ד ובשאר מפרשים) שם אין תוחים וקוצים משא"כ השושנה סתם היא מדת מלכות שם נאמר שאתי בחקי רכים עמים אשר חרפו וגו' וכנדע ע"כ צריך לבקש להכריתם עיי"ש באריכות. וכתב עוד (שם אות ס"ד) שגוהו עצמו לומר (ב) ואל תקח מעוה"ז קודם זמני ותאריך ימי ושטתי כדי שאוכל לתקן את אשר שחתתי" וזה נוסח השו"ת ומרובה ולא כנוסח הגדפס בסידורים עיי"ש*

תרגו' בנוסח אחר תהלים חי' אומר בזכות ספר (ראשון) שכתהלים וגו' כנגד ספר (בראשית) „שכתמשה חומשי תורה" וכמו כן במים שאר המפרים דבר יום כיומו והכן פרנמנו וגו' (במס' „ולא" אמר רבינו רננסה) „שלא" יצטרכו עמך בית ישראל זל"ו ולא לעם אחר ולא התחילו לומר חזן וקהל בקול (כמו שטרגין רבים) באמירת ותן לכל איש ואיש וגו' רק הש"צ חי' אומר ומסיים עד „די מחסורה" ומשם ואילך התחילו לומר קהל ואח"כ הש"צ ותמחר ותחיש לגאלינו וכו' ובזכות שלש עשרה מדותיך וגו' וחי' מדקדק שיאמרו קדיש אחר גמר אמירת התהלים ותה"ר*

תרגו' מר"ח אלול התחילו לומר לדוד ה' אורי וישעי כבוקר אחר גמר תפלת שחרית ובערב אחר גמר תפלת מנחה וכן בשבת קודש אחר תפלת מוסף וחי' אומרים אותו עד שמיני עצרת ועד בכלל (עין סה שכתב בזה רבינו בשער יששכר להודש אלול אות ד' ודנה יש בזה מנהגים שונים שיש אומרים אותו רק עד יוה"כ וכן בחול אחר חשיד של יום ובש"ס אחר שיר של יום השבת עין כל זה במס' אפרים ויבואר כל זה בספרי מאסף לכל דמחנות בסי' תפס"א).

תרגו' (א) ביום ראשון דמליות ובער"ה חי' בעצמו הש"צ לאמירת המליות ומקודם הלך (ב) למכול במקוה וכבואו לכיחמ"ד לבש

(ב) עיין בספרי מאסף לכל דמחנות ח"א סי' א' ס"ט ע"ז שרבתא שכן חזיר במס' אפרים סי' תפס"א סעיף ח' שלא לומר נוסח הגדפס בסידורים וכן בסידור יעב"ץ מספק על נוסח הגדפס בסידורים וכן בפנים יפות פור' חיי העיר מנוסח הגדפס אי יש לאומרו עיי"ש

תרגו' (א) עיין ברא"ש סוף מס' ר"ה ובסוד תפס"א שיש מקומות נהנים לקום באשומרת לומר סליחות ותחנונים מר"ח אלול (היינו מיום שאחר ר"ה דבר"ה נופא א"א סליחות ותחנונים עין במנ"א) עד יוה"כ עיין בש"ע שכתב המחבר דכן נוהגים ותוא מנהג ספרד וכן חי' נוהג סין האר"י ז"ל כמבואר בשער הכוונות ופרע"ה שער פ"ד ובגניד ומצוה עיי"ש וברמב"ם הל' תשובה וברא"ש וסוד בשם מנהג כ' ישיבות לומר סליחות בעשי"ת לבר ובסידור ר"ע גאון יש סליחות מס'ו אלול ומנהג זה הוא גם כן באבודרהם ובר"ן פ"ס דר"ה שביא מנהג מר"ח אלול שאז התחילו כריאת העולם (ועיין בברכי יוסף

המליה (בלי ברכה) בעוד ליל והתחיל אשרי וגו' ובערב ר"ה חי' מזמור (בנינו של ימי נוראים) החצי קריש שאחר אשרי ובאמצע לך ח' הצדקה המסומים (שאומרים בזכור ברית) אשרי העם יודעי תרועה ונו' אמרו חז"ק בנינו התנועה כמו בריה כנהוג ובכל שאר ימי המליחות שקודם ר"ה וגם בין כסא לעשור לא חי' רבינו הש"צ גם ביום י"ג מדות רק עמד במקומו ונפשו שפך כמים לכו גזכה פני ח'

תרצו זמן המליחות בבית מדרשו חי' ביום א' המליחות בשעה ד' 4 (א) באשמורת חבוקר ובער"ה (זכור ברית) בשעה חצי ד ובשאר כל ימי המליחות בשעה ח' ובשבת שלפני המליחות חי' מכריזין על פיו הזמן כנ"ל והזמן של ער"ה אמרו והכריזו ליום, זכור ברית" בשעה וכו' ולא אמרו ער"ה וכשחל ר"ה ביום ב' או ג' הכריזו בשבת הראשון ליום א ושאר הימים ובשבת השני לזכור ברית. ומאד חי' מקפיד על אותן

בסי' תקפ"א אות י"ט שסביא מהר"ר ישראל לינו בכ"י משם ס' מספרים תהלות ח' שמסמם זר בכל יום מכ"ה אלול עד ר"ה יש לומר פרש אחת כבראשית דחיינו ביום ראשון עד יום אחד וכיום שני עד יום שני וכו' וסובא נ"כ במס"א) אך מנהג מדינתנו וכן חי' נוהג רבינו ע"פ דרמ"א שם ודוא מדבר דמגדלים לעמוד באשמורת לומר מליחות מיום א' שלפני ר"ה ואם ר"ד יום ב' או יום ג' אז מתחילין מיום א' שבע שלפני' והמסמם עיין במס"א ובמס"ז שם משום שצריך להיות עכ"פ ר' ימי מליחות קודם ר"ד כדי לרשלים חר' ימי תענית שאין מתעניין בעשיית חיינו כ' ימי ר"ה ובשבת שובד ועיור"כ וכדי שיחי יום מסויים תסנו להתחיל לעולם ביום א' עיי"ש ובעס"ז כחכ מסמם אחד וחובא נ"כ בבאח"ט רבכל הקרבנות כתיב והקרבנתם ובר"ה כתיב ועשיתם שיעשה עצמו קרבן והקרבן צריך ביסד ר' ימים מפני הסומים ע"ש

(ב) במס"ס בליק א' המליחות ובליק ערב ראש רשנה שמשיבין ומקדמין להשפך נפשם ואז עוד כערך שעה שתיים כלילה המסוה מלאה על כל נדותי' מהזריזין הבאים למבול לפני המליחות ופ"א בבוא רבינו להמסוה ומצא רבים היושבים ושורין במימי המסוה וצועקים הב הב ויעת מים חסין (ראמפ"א) ומכלין ושוחין זמן רב עיי' התמסדר ואמר שזהו מעשי בער"ה להיות כעת הווא באשמורת הבוקר מתגברים אנשים ונשים ומא' ותוספים שינה מעינתם לקום לעבודת ה' וגם זמנים ונערים באים למסוה בזריזות הכל לשם קדושת הזמן ועיי' רחמים נוברים למעלה לזכותן של ישראל ולהתעדרת גאולתם ופדות נפשם ב"ב. כי נסתמו מענותיו של המסמסר עליהם בראותו כל זאת לכן בתהבולות עושה שישתחו במימי המסוה לבלות הזמן ולהרד אחר תאות לבם ותענוג נומם כ"כ בשעת רצון הלו ושוב יש לו להבער ח"ו פתהון פה לומר כי לגרמיהו הוא העבדן והם לא ידעו במה יכשלו לכן החי ית' לבו להקדיש תעת רצון באשמורת הבוקר ובליקח רק לשמים אולי יחוס עם עני ואביון אולי ירחם. עבת"ר עיין מזה לעיל סי' שני

שאיחרו והתחילו באמירת הסליחות בשעות מאוחרות ביום וכמה מינקאמש כאשר נודע לו כי המאחרים לקום בבוקר עם רב יבוא לפרוזדור של בית המדרש גדול ויאמרו סליחות עד אפי שעה עשירית ביום על כן ראה והתקין להכריז ולהודיע שלא יאמרו סליחות ברבים רק לכל היותר מאוחר עד שעה שבעה בבוקר (זהו ה' דס בשעת הדחש ובין כסה לעשור ושאר ימי הסליחות. אבל כיום א' דסליחות בפרט בעד"ה ה' משכ מין הדכה כל העם) ותי' מורז שיתגברו כארי וישכימו באשמורת הבוקר בסועדם ויתנו זכינז לבבם לד' בימי הרצון הללו

תרצו בא' דסליחות חגם שאמירת הסליחות נמשך עד אור היום לא ראינוהו שיברך על הסליח באמצע כיון שלבשו בעוד ליל (כנ"ל) משא"כ בער"ה שנתייחד לומר בו הרבה פיומי הסליחות ומאריכין עד שעה או שתיים לאור היום אז נתג באמצע הסליחות להפסיק לצאת לחוץ (לצרכיו) ואח"כ עשה העמידה כדינו וזכר על הסליח. (וגראה שרעת רבינו ה' בזה בדעת הלבוש שיכול להתעטף במליח כלייל ואינו סבך כדאיחא בסי י"ה כענין כסות לילה והגר דמו"ל בסק"ב תמר ע"ן רביון דלרא"ש חייב בכרכר בכסות דמיוחד ליום אפי' לבשו בלייל למר יכנס עצמו לכתחלה כור ולכך טוב יותר ליקח טל' תחבירו וגראר שרבינו לא חשש לזר כיון שאנו יוצאים בדעת רמ"א שם"ל בסי י"ה דכסות המיוחד ליום ולבשו בלייל אין לברך עליו ועיין באלי רבד סי' תקפ"א ס"ס י"א שהטו"ו למעמו שמשק לרלכר בדעת הרש"ל דאין לברך על מליח שאולה אכל לפי מה שדוא הוכיח שם בסי' י' ד סק"ו שדעת כל הפוסקים כהרא"ש לברך על מליח שאולר וכפסק רש"ע אם כן אין גבון כאן ל קה מליח שאולר דיטעו העולם שא"צ ברכה אף ביום עיי"ש ועיין מה בספרי מאסף לכל המחנות בסי' י"ד ס"ס ל' מה שכתבתי אריכות בזה מדברי הפוסקים ועיין במט"א)

חצרת באמצע הסליחות בער"ה ה' דרכו בקודש כ"פ להסב פניו כלפי העם ולומר דברי כבושין והתעוררת לתשובה ומליצות וכות כלפי שמיא על כנס"י לעורר רחמים לאקמא שכינתא מעפרא ואם אבן הוא ניסוח וגמס כדונג לבבו בשמעו קול זעקה גדולה וזכיות עצומות בתרוזי הסליחות תיבות הקדושות שאמר ברנש נורא זכן בד"ת התעוררות אשר יוצאת מפי קדושת הצדיק ועיין בקונטרסים דברי קודש"י שגדפמו בהיינו עיי' אנ"ש מוכא קצת סמח שהניד או במקהלות וקצתן נדפמו בספרו הנעלה שער יששכר ח"ב במאמר הסליחות עיי"ש ותרזה נחת.

תרצו במיית דסליחות דערב ר"ה* בעת הניע לאמצע פסקא י"חי רצון מלפניך שתהא השנה הזאת הבעל"ט"ו וכו' התחיל שם באמצעו בקולו המעורר ובדמעות שליח והנה כל העמים שלום ושקמים, ואביוני

עמך דווים ומתופים ומדולדלים ומבקשים פניך ומפילים תחינתם מול ארון בריתך" הי פותח הארון קודש וכנגד הס"ת צעק ואמר המשך דברי המיימן שם "ה' אלקים צבאות עד מתי לא תרחם את ערי יהודה וירושלים אשר זעמת זה כמה וכמה מאות שנים" וכו' ופנה א"ע וצעד רגליו לצד דרום שחזר בככי וכפיו פרושות ואמר פנינו לימין ואין עוזר" וכן אח"כ לצד צפון ואמר פנינו לשמאל ואין סומך" והנה העת והעונה אשר יאתה לך להושיענו וכו' עד סוף הפסקא וכל העם רואים את הקולות ונתפעלו ברנש נעלה ואחר ית"ד חנז' אמרו הש"צ והקהל יחדיו כל הסדר עד גמירא כלתי הפסקא רק רבינו נשתתה יותר באמירתו לנכוה במתינות עד גמר כל הסליחות ואמר קדיש תתקבל ושהה קצת בבית המדרש כדי שישמע הברכות ברכת השחר מחש"צ (שהי' שם איזה מנינים מאנשי העיר שהקרימו לרפאלל מיד אחר הסליחות) ולענות אמן*

תש אחר הסליחות שב לחדרו לעבודתו בקודש והנחת תפילין של ק"ש כמנהגו (כנ"ל סי' י"ח) ואח"כ לתפלת שהרית ובער"ה חלך מקודם להשתטח על קברי אבותיו הקדושים (א) ואח"כ כא לתפלת שהרית ולא אמרו תחלים אחר התפלה בער"ה רק (א) להתרת נדרים בעודו מעומד כמור"ת דרש"י עמד אצל השלחן ומסכיב לצדיקן ישבו לא פחות (ב)

תש (א) עיין בשפתי כהן על התורה סוף פר' מטות יש נורנים לעשות דתרת נדרים כאלול והרמז לא יחל דברו ככל ס"ת אלול ופוכא בברכי יוסף סי' תפס"א אות כ"א ונוסח דתרת נדרים דנדפס כסידוריו דידן דוא בשלח"ס במס' יומא ועיין בשע"ת בספ"ז ובמס"א ועיין בקונטרס בנוי נדרים לרגאון מהרש"ס ז"ל תשובד י"ב שאומרים דיינים מוסחים אף שאינם מוסחים דוא דרך כבוד שחשובין עליו כדיינים מוסחים וכן גבי גימין סי' ל' בס' סכ"ס דאם כתב רב או חכם שאינו בר הכי כשר רגס ואינו נסרא שינו וכתב עוד דא דאומרי' נזירת שמשון חנם דנזירת שמשון אין לו תרת תנאי מעיקרא מהני גם לנז"ש ועיין בפת"ש ביו"ד סי' רל"ט מור ועיין בשו"ת בית שלמה להנאון מסקאלא ביו"ד סי' ר'

(ב) עיין בארתות חיים סי' תרי"ט אות א' בדנחות הנאון מנערוזאן ז"ל מתשו' ספר ירושע בפ"כ סי' קצ"ט כשעוש' דתרת נדרים בער"ה מוכ' לעשות בעשרד בין שאומרים בין כרפיץ בין בחלום ובחלום צריך עשרד כמ"ש ב' ור"ד סי' ר"י עיי"ש ועיין בש"ע ביו"ד דצריכין דמתירין להיות אנשים דסברו קצת שידעו מה שיתירו ועיין נ"ב כחיי אדם בל"ל קל"ה קע"ה ה' שכתב שם שהי' נזתר שיבין מה שהוא אומר ולא כמו שחושבין הע"ה שהוא איזה תחינה וראיתי מהיראים שאינם מבינים בלד"ס שאומרים הנוסח של התרת נדרים בלשון לע"ז (רי נדרים אדער שבעות וואס איך האב גיטאן און מען קען זיי מתיר זיין האב איך חרטה אז איך ראב אוף מיר גינלמען בנדר או שבעות) ויתירו לו ואז יאמר (איך בין מוסר מודער אז ווען איך ווער מאן איין נדר וואל ער נאר נים חל זיין)

(א) עיין בשע"ת מה הסליחות אות סי' דסעם שדולכים ערב ריד על הקברות עיי"ש

מעשרה אנשים והוא התחיל לומר לפניכם נוסח התרת נדרים שמעו נא רבותי וגו' והם השיבו הכל מהולים לך וגו' (נ"ט) כנהוג וכנרמס בסידורים ואח"כ אמר הריני מבקש ממעלתכם וגו' והם השיבו ועמדו ואמרו בצירוף קוב"ה ושכיתני' וגו' ואחר שנמרו ישבו ופתח רבינו ואמר בפניהם בהתעוררת לכ נשבר ונרכה ועיניו זולגות דמעות נוסח מסירת מודעה (שגרנ מרן הנה"ס חיד"א ז"ל במבואר בעבודת המדש בצפורן שפיר ס' י"ב) תריני מוסר מודעה לפניכם וכו' ומסים הנוסח על דעת רשב"י ור"א בנו ועל דעת הרב רבינו יצחק לוריא אשכנזי ועל דעת הרב רבינו ישראל בעש"ס ותלמידיו ותלמידיו תלמידיו עד אבי מורי ואבי זקני ועד בכלל* וכל השומע דברות אלו יוצאות ממעמקי לב מהור יאחזימו רעד חרדת קודש אח"כ אמר להציבור, יישר כוחכם" ושב למקומו

תשא המנהג שמוכא ברמ"א (כסי תפס"א סעיף א) שיש מקומות נוהגים שהמתפלל סליחות מתפלל כל היום (ומסורו מהכל בו) לא נהג רבינו ולא התפלל לפני העמוד לא ביום א' דסליחות ולא בערב"ה (ועין במנ"א שם סק"ו ובכבוש ומש"כ על זה דאלי רבה שם ס"ס י"ז)

תשב לפני הימים גוראים ה' דרכו בקודש לעיין במחזור ופירוש הפיומים הקדושים של ר"ה ויו"כ וגם המנגנים נכנסו אליו לשורר הנגונים המסודרים וגם אז ה' המחזור פתוח לפניו כדי שיהא מכיר ורגיל בעבודה (עין במנ"א בשם של"ה שצריך רתועת והש"צ לפרש עצמם ג' ימים לפני ר"ה מכל מומאה וילמוד פרושי התפלות והפיומים והלכות תפלה ורחמיעות) (בענין ש' ז' בימ"ד ג' עיין דב"ת ח"ט אות צ"א ור"ת ח"ב אות ס')

ג ד ס ח ה ס ל י ח ו ת

תשג בסדר הסליחות נרמס לומר ג' פעמים וידוי והוא מדברי הרוקח והמנהגים והלבוש אך רבינו נהג בזה עפי' האר"י ז"ל (כמבואר בשער הכונות בנוסח דתפלה) שאין להתוודות רק פעם אחת ואמר הוידוי עד יופי אדמתינו לזרים כחנו לנברים ודילג ועדין לא שכנו ממעותינו והתחיל לעינינו עשקו וכו'

בסליחות ליום ראשון (פתוחה א') המתחיל איך נפתח פה אמר רבינו קמים למולך נאצות שוחחים (א) רצוצים בגלות וכו' בפתחים בסליחות ליום רביעי (סליחה י"ב) המתחיל איך כל נפלאותיך באות חס' ה' הנוסח בסליחות שלו (דפוס טשערנאוויץ שנת תרי"ח)

תשג (א) ברוב הסליחות וכן בסליחות רישנים תנירמס רצוצים כמה אתם בומחים" וכן ה' תנירמס בסליחות טשערנאוויץ הנ"ל שהתפלל בו רבינו והגיה בכי"ס כנ"ל וכן מצאתי כעת בסליחות החדשים הנוסחא רצוצים בגלות.

סגלתך קוראים בצר סברם לאל בורא ויוצר" ורבינו מחק והגיה בכ"ק
דצריך לומר (ב) סגלתך דוחק צר דצד קביר לרמיז באמנת נוצר

בפומן י ג אחרי הפיסקא באשמורת הבוקר וכו' מלכי ואלהי כי אליך
אתפלל הניה רבינו שחסרו פיסקא אחד (ג) צרי מזקימן
באף חרפו עמך ונשאתי אימריך ברנש שאון קמך שפך עליהם ועמד
חרון ממדומך וקנא אל לשמן אשר בנוים מחולל מלכי צוח ישועתך
וכו'

שם קומם ארון ובדיו והלבש אהרן מריו וקרר וחותנו וסועדיו תאכל אש
בשרידיו ורודה וצודה

סליחות ליום ששי (סליחה י"ו) המתחיל תערגו אליך וכו' מור, "ישמעאל"
בעלי דבכם מחק והגיה מור נפר וסמא בעלי דבכם שם יבחו
יבחו ידיך יכנום כלבים מפשים ישמעאל" והגיה ספס נבל תער וכו'
סליחה י"ח המתחיל ארכו הימים מופלי שקר עלינו ישליו בשקם מירתם
במוחות בעל שמרי סקס יעציבו וכו'

שם פן יאמר ישמעאל יכולתי מחק רבינו, "ישמעאל" והגיה האויב
שם שכר הצריך מישמעאל וכו' מחק רבינו מישמעאל" והגיה שכר הצריך
מך.

שם פומן י"ט המתחיל הגינו ה' חנינו וכו' אלה בתחלה ושעם
ואלת בתחצוה ומעם ואנחנו באור כשלמה עפ את רגלינו
לא ימוט מחק רבינו - את רגלינו לא ימוט" (ר) דגיד מדים שרם דכוי בעס

סליחות לערב ראש השנה (סליחה כ"ר) המתחיל אנא וכו' והן עתה
מלמלה וך ם זדים פרעים בכל פינות ואיים

שם וסמו לחכדידי ארם וישמעאל מחק רבינו ארם" והגיה ארם
וישמעאל

שם טפלו עלי ובקקוני בוקקים (ח) פהרה כסמאח לחסיר ולחצוני
ורחקים

(ב) הגרסא של רבינו מצאתי במחזור וינצאה שנת שב"ה ובמחזור שער בת
רבים דפוס ויניצאה שנת געתה מצאתי נ"כ חנירסא קצת באופן זה סגלתך
דוחקת פקדתך מלנצר סברת לחסיר כבודך בעת צר ועל כל פנ מ נראה שיד
הצענזור שלמה בסליחה זו והעיקר כמבואר במחזור ישן רנ"ג.
(ג) הוספה זאת הוא במחזור ויניצאה רנ"ל הנדפס שנת שב"ח וכן רוא במחזור
הנדפס בוויין בשנת תקע"א כרסמכת הנאונים מהר"ם בנעם וחתם סופר ז"ל
(ד) מצאתי הנירסא של רבינו במחזור ישן הנ"ל דפוס ויניצאה שנת שב"ח
(ה) בסליחות הנ"ל שתתפלל בו רבינו ה' חנירסא נלני מארצי" ולחצוני
דוחקים וכן הוא חנירסא במחזור וויין הנ"ל אבל רבינו רניה חנירסא הנ"ל
בנסמא בסליחות טשערנאוויץ שנת תרכ"ב וכן הוא חנירסא כרוב סליחות.

שם על כסא כבודך (ו) מביט למקור

פליחת ל"ד (שלישיר) המתחיל אל אמונה עזרת הבה וכו' בסוף צ"ל ציון
במשפט המדה (ז) מאיני אנקמד פולוני גַדע קרנות יורגי ומשפטיך
יעורגי

פליחת ל ו (שלמונית) המתחיל שלוש עשרה מדות נא כל מדה (ח) עין
אשא למרומים

בסוף המליחות אחר הידוי המתחיל אנא חבם בצדקת עבדיך דתך
תנחלתם תתה למו שם ויד (ט) חם עמך ונחלתך
פליחות לצום גדליה (פליח ט"ג) המתחיל את ה' בהמצאו אלקים שמעה
קולי צ"ל יי שמעה קולי (שם רוי' דחמים)

פליחה מ"ה יוקש מרים תצליל" במצולה צ"ל יוקש מרים יוציל במצולה
שם בסוף ובאו "לציון" ברנה צ"ל ובאו ציון ברנה וחל נמחק
פליחה מ"ו (שלישיה) המתחיל אורך ואמתך ידעתי ואשיחה במעני
הגית הדרכי תשובה בכי"ק דצ"ל יצתי ואשיחה במעני
שם כבוד שפתי קפי כל חיום מועימי (י) כי כלו בעשן ימי להם ישיב
כפעלם וכו

שם כי נאל" ח את יעקב והגיה רבינו דצ"ל כי פדה ה את יעקב
פליחות ליום שלישי של עשי"ת (פליחה ט"א) המתחיל אך כך מקוה
ישראל גי' ישמעאל" ועם גנאי מחק רבינו ישמעאל דצ"ל
גי' נָקַל ועם גנאי

(ו) בפליחה הנ"ל שחתפלל כן רבינו ועוד אביו הדרכי תשובה ז"ל ד' הנדסא
על כסא כבודך לסקור ולא נמצא תיבת "מביט" ומרן הדרכי תשובה רניה
בכ"ט על פי מחזורים הישנים רצריך להיות "מביט לסקור" וכן נמצא בפליחות
משערנאוויץ שנת תרכ"ב

(ז) בפליחה של רבינו ה' הנדסא "מאור אשמה ואשיר ברנני אורה חיים
תודיעני" וכו' ורבינו רניה הנדסא כנ"ל ומצאתי שכן רוא במחזור ווין
רנ"ל

(ח) בדוב דפליחות דנדסא "אשא עין" למרומים וכן ה' דגרסא בפליחת הנ"ל
של רבינו ומרן דרדכי תשובה הניה דגרסא בכי"ק לפי דנמצא בפליחות
רצריך לומר "עין אשא" דכן יתכן להיות לפי הסדר

(ט) בכל הפליחות נכתב וחס" עמך בוי"ו אבל דרדכי תשובה רניר בכי"ק
דצ"ל רם" בלא וי"ו דכן הוא ע"פ סדר רא"ב וכן מצאתי במחזור ווין
הנ"ל חם" בלא וי"ו

(י) בפליחות של רבינו רנ"ל הנדסא בכורו שפתי רנני" כ' ריום "זלנו עיני"
כי כלו בעשן ימי רם "רשיב" כפעלם וכו' והגיה רבינו בכחי"ק כנ"ל
ע"פ מחזור ווין רנ"ל

שם שומי נחלת חבל" מרן הדרכי תשובה מחק נחלת חבל" והגיה
דצ"ל תכל נחלתך

שם פליחה פ"ד המתחיל איך אוכל לבא עדיך איך סורפה מלכות
ישמעאל" וכו' וארכה מלוכה למלכי ישמעאל" בני עולה הגיה
רבינו דצ"ל סרפד ומחק דאין צריך לומר ישמעאל
שם איך קדרו כוכבי והזרו גלגלי וישמעאלים" וכו' מחק רבינו
וישמעאלים והגיה דצ"ל ועובדי גלגלים

שם בפומץ פ"ח המתחיל יחביאנו אל ידו משוך חסד לנגשים והושיעה
נא יי מחק רבינו והושיעה נא" וצ"ל משוך חסד לנגשים תחלת ד'
עדינה ה

בסליחות ליום רביעי עש"ת (סליחור ע') המתחיל אתה מקדם וכו'
בקום עלינו אדם ח' תהיה עמנו מלפני דתך ומשלח על עם דלים
מזבחך פנו ונחניקו מזבד לאלילים נושאים לבם להראות פכודם לפסילים חבל
נחלתך לדעבדי לגלגלים (יא) מוד עצתם וכו'

שם ראשית תבואתיך וכרמך שבם מתיקר (יב) אל תמסור למבזבז ביד
זכר ומצקר

סליחות ליום הפרשי עש"ת מליחה ע"ס (שלישיה) המתחיל אתה חלקי
וכו' חמוסים ביד "ישמעאלים" מחק רבינו תיבת ישמעאלים
והגיה ביד רמים

סליחה פ (שלמונית) המתחיל תנוחלת ישראל פרצת משוש פראים (יג)
וחזירי תורשים עריץ וכו'

לנו שוכן מעולים נושאי לבם ועיניהם לך תולים חבל נחלתך לך מיחלים
מוד עצתם וכו' ורבינו מחק כל מיסאא חג"ל והגיה ע"פ מחזור ישן חג"ל
גרנסם בוינצאא שנת שב"ה
(יב) בסליחות דג"ל של רבינו וכן כסתם סליחות הגירסא אל "תמסרם למרסם"
ולעפר ובמחזור ווי"ן חג"ל הגרסא כהוגן אך תחת יד גובר נכתב יד
גובר" ואפשר שהוא סעות הרפוס ונתחלף כ' תחת ב' ורבינו הגיה בכת"ס
כג"ל ומצאתי זאת הגירסא במחזור ווינצאא חג"ל הגרנסם בשנת שב"ה
(יג) במחזור ווי"ן חג"ל הגירסא "פרצת משוש פראים רעה חורשים" ובסליחות
של רבינו חג"ל הגירסא "פרצת משוש פראים ועמלק רעה חורשים" ובסליחות
משערנאוויץ תרכ"ב הגירסא "משוש פראים ישמעאל ועמלק רעה חורשים
ורבינו מחק בסליחות שלו עמלק והגיה בכי"ס תחתיו וחזירי כג"ל ומצאתי כן
במחזור חג"ל הגרנסם בוינצאא בשנה שב"ה ובכל הסליחות גרנסם בשגונים
מפחד הצענזור

(יא) במחזור ווי"ן חג"ל ובכל הסליחות שלמה יד רצענזור גרנסם מיסאא אחר
ח' תהיה עמנו מושלים ושרים חמשלת על עם דלים מזבחך תחיש